

МИЛЕТА МАНИЋ

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
У ПИРОТУ
1956 – 2016.

Пирот, 2016.

**МИЛЕТА МАНИЋ
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПИРОТУ 1956–2016.**

Издавач
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПИРОТ

За издавача
МИЛЕТА МАНИЋ

Лектор и коректор
ЈАСМИНА МАНИЋ, професор

Компјутерска припрема
За ИА Пирот
САША ЈЕРЕМИЋ

Штампа
СМАРТ ПРЕС

Тираж:300 примерака

САДРЖАЈ

УВОД	9
Захтев за оснивање архива	11
ДРЖАВНА АРХИВА СРЕЗА ПИРОТА (1956–1989)	
Оснивање	13
Законски основ	13
Савет Државне Архиве Среза Пирот	13
Статут државне архиве	17
Систематизација радних места	18
Финансирање државне архиве	19
Управник државне архиве Среза Пирот	21
Прикупљање архивске грађе и документационог материјала	21
Прикупљање а.г. и р.м. ван територије среза	26
Запшта архивске грађе	27
АРХИВСКЕ ОДЕЉЕЊЕ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА У НИШУ (1960–1989) ..	29
АРХИВСКО ОДЕЉЕЊЕ МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА (1989–1993)	35
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПРИТОУ (1993–2016)	37
ЛОКАЦИЈЕ АРХИВА	43
Музеј	43
Станица за заштиту биља (кафана “Пролеће)	44
Зграда Светозара Лилића и Банковићева кафана	46
Цара Душана	49
Бела Мачка	51
Новакова вила	55
Изградња нове зграде Архива	73
Локација старог дома ЈНА	73
Изградња зграде Историјског архива	83
Експропријација Новакове виле	87
Изградња новог депоа	88
ОСОБЉЕ	
Државна архива (1956–1960)	93
Архивско одељење Историјског архива у Нишу (1960–1988)	97

Архивско одељење Музеја Понишавља (1989–1995)	101
Период Историјског архива у Пироту	103
Директори Архива	113
Радници Архива	116
Стручно образовање радника Архива	117
Усавршавање запослених	119
Саветовање архивских радника	122
ДЕЛАТНОСТ АРХИВА	125
Унутрашња организација Архива	126
Заштита архивске грађе ван Архива (спољна служба)	127
Преузимање архивске грађе	130
Заштита архивске грађе у архиву (служба депоа)	137
Служба сређивања и обраде архивске грађе	139
Статистика (регистратуре, фондови и збирке)	140
Попис фондова и збирки	141
Служба издавања уверења	157
Сарадња са истраживачима, служба	157
Служба библиотеке	159
Културно-просветни послови	160
Посете ученика	160
Сарадња са медијима	161
Недеље архива	162
Изложбе	164
ТЕХНИЧКА ЗАШТИТА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ	
Скенирање, микрофилмовање, дигитализација	167
Укоричавање делова дневника рада	168
Конзервација и рестаурација докумената	169
ИЗДАВАШТВО	
Техничка припрема публикација	173
Издања Архива	174
ОПРЕМА	177
ОДРЖАВАЊЕ ЗГРАДЕ И ДВОРИШТА	180
ЗАКЉУЧАК	183

ОВАЈ ПРИМЕРАК ЈЕ ШТАМПАН ЗАХВАЉУЈУЋИ
СРЕДСТВИМА МИНИСТАРСТВА КУЛТУРЕ И
ИНФОРМИСАЊА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

*„Ништа човека не издаје као памћење,
и ништа га не вара као реч.
Само што је записано остаје“*

Андрић

*Догодило се само оно
што је записано,
али није ни оно
ако није сачувано*

АРХИВ

У В О Д

Пирот је ослобођен од Турака 29. 12. 1877. године и одмах постао окружно место за новоформиране срезове (Лужнички, Нишавски са седиштем у Темској, Височки са седиштем у Цариброду, Брезнички и Трнски), које је ослободила српска војска у другом српско-турском рату (1877–78). Од августа месеца 1878. године, одредбама Берлинског конгреса, Цариброд, Брезник и Трн су припали Бугарској а Пиротском округу су припали Нишавски, Височки, Белопаланачки и Лужнички срез.

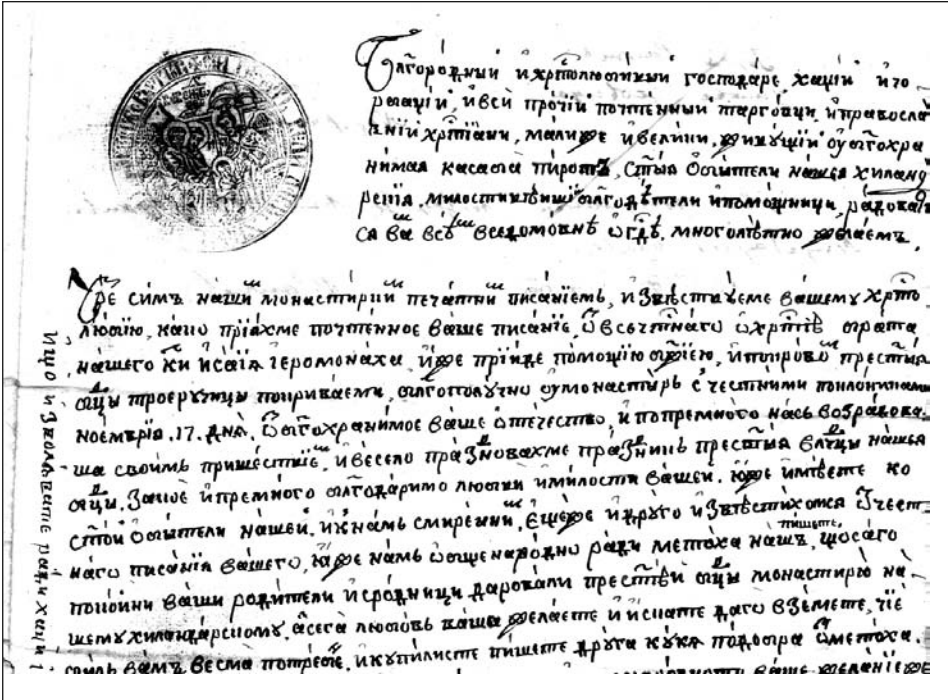
Архивска грађа (изворни или репродуковани писани, штампани, фотографисани, фонографисани, филмовани или на било који други начин забележени документациони материјал трајне друштвене, научне, културне и историјске вредности) из предтурског није сачувана. Администрација за време Турака није вођена на српском језику, па није ни сачувана. Изузетак чине појединачни црквени документи, односно комуникација између цркве и виђенијих трговаца. Од грађе на турском језику фрагментарно су сачувана само документа о власништву (тапије).

Време од ослобођења од Турака до данас смо поделили у четири дела:

1. Период до 1918.
2. Период од 1918. до 1941.
3. Период од 1941. до 1944.
4. Период после 1966.

Граничне године ових периода означавају ратни сукоби (српско-бугарски рат 1885, Први светски рат 1915–18, Други светски рат 1941–44), када је на наша подручја долазио агресор и целокупни регистратурски материјал (књиге и акта) на српском језику спалио или однео са собом.

У првом периоду уводи се обавезна администрација. Црква уводи вођење матичне документације, док држава уводи осталу. Поред окружног начелства у Пироту, формирају се друга среска надлештва и установе, као што су: општински судови, првостепени суд у Пироту, пореске управе, поште, среске амбуланте, расадници, царинарница, гимназија у Пироту, основне школе, цркве, манастири, новчани заводи, војне команде и друштвене организације.

ХИЛАНДАРСКО ПИСМО ПИРОЋАНЦИМА ИЗ 1842. — НАЈСТАРИЈИ ОРИГИНАЛНИ ДОКУМЕНТ У АРХИВУ

Поред целокупне архивске грађе настале радом наведених регистратура, окупатор је 1916. године спалио и огромну количину литерарних и научних дела. Уз то запаљени су трговачки тефтери и велика количина кореспонденције, прикупљени претресом свих кућа у граду. По причању очевидца, књиге су спаљене на градској пијаци а ломача је горела више од недељу дана. Архивска грађа из поменутог периода коју Архив поседује је искључиво грађа која је доспела у Архив путем откупа или поклона.

Из међуратног периода Архив располаже са нешто више грађе, али имајући у виду укупну количину уништене архивске грађе, то је више него недовољно. Мали је број фондова из међуратног периода, чија је грађа избегла да буде стављена на ломачу. То је случај са архивском грађом Пиротске ћилимарске задруге, Занатлијског еснафа, Пиротског индустријског и електричног друштва и новчаних завода (предратних банака) из Пирота и Цариброда, мада и она не представља целину.

Послератне архивске грађе има највише, међутим, и са њом се није опходило најбоље. Очигледан пример је оцена, коју је 1960. године дао Душан Тирић: „Ако тражимо узроке пропасти архивске грађе за период од 1877. до 1941. године, налазимо их у вандалским поступцима

поробљивача. Али, несхватљиви су разлози за немарно и неодговорно чување архиве настале после ослобођења 1944. године. О многим архивама нема ни помена, као да нису ни постојале регистратуре (случај са друштвеним организацијама). Многе архиве извесних предузећа и установа сачуване су само делимично. Великом броју, због немарног чувања, прети опасност да буду иницијално уништене. Опште је запажање: Архивама се не поклања дужна пажња у писарницама.“

Захтев за оснивање Архива

Сагледавајући свеукупне услове, степен заштите и стање у коме се налазила а. г. и д. м, Савет за културу НРС се у више наврата обраћао Народним одборима срезова, са захтевом формирања установа заштите архивске грађе. Основно у тим захтевима сводило се је на следеће:

„Један од основних проблема архивске службе у нашој Републици данас, представља стање грађе у регистратурама установа, предузећа и организација. Регистратуре (оперативне архиве) се већином не воде добро а нарочито су слабо вођене у првим годинама по ослобођењу, из ког времена се по разним установама налазе веће количине несређених и разбацаних архивских предмета. У најтежем стању се налази архивска грађа укинута установа и предузећа, која још није преузета на чување од стране историјских државних архива.

У циљу даљег рада на заштити архивске грађе било би потребно да Народни Одбори Срезова, у којима не постоје Историјски архиви, размотре могућности оснивања Архивских центара који би се старали о прикупљању и заштити архивске грађе, а који би касније, уколико се створе потребни услови, прерасли у **Среске историјске архиве**. За овакве центре требало би обезбедити просторију за смештај архивалија и јавног службеника који би радио на проналажењу и прикупљању архивске грађе у Срезу.

У историјским архивима не постоји довољан број стручно оспособљених службеника, а могућности за њихово стручно уздизање не користе се довољно. При Државном архиву НРС одржава се стални једногодишњи течај за помоћнике архивиста, који је у току протекле године морао бити попуњен, углавном, службеницима из Београда, јер се врло мали број јавио из унутрашњости (свега 8) па је несхватљиво зашто се Архиви жале на нестручан кадар, а не пружају му могућности да се стручно оспособи. Требало би већ једном прекинути са праксом да поједини људи налазе само привремено запослење у Историјским архивима и да се ту задржавају док не пронађу неко друго место. На тај начин је немогуће добити сталан и стручан кадар за ове установе, већ се то може постићи обезбеђењем сталних службеника и њиховим упућивањем на постојећи стручни течај. Завршени течај се признаје и као положени стручни испит, уколико његови слушаоци имају потребан стаж, те је и то један од чинилаца који треба да стимулира службенике да га похађају.

Молимо да ово питање размотрите и у смислу реченог предузмете мере за унапређење архивске службе у Срезу.“

ДРЖАВНА АРХИВА СРЕЗА ПИРОТ (1956–1989)

Оснивање

Са циљем заштите архивске грађе и документационог материјала, или како је тада формулисано **да би се стало на пут даљем пропадању и уништавању архивске грађе, односно пронашла заостала архивска документа из предратног периода, макар и фрагментарног карактера**, Народни одбор среза Пирот дао је предлог Среском већу о оснивању Државне архиве среза Пирот. Веће је усвојило предлог о оснивању Архива и на седници одржаној 14. 11. 1956. год. донело решење (док. 1).

Неколико дана касније, на седници одржаној 27. 12. 1956. год. Среско веће Народног одбора Среза Пирот је извршило измене и допуне поменутог решења (док. 2).

Законски основ

Историјски архив у Пироту као установа заштите, а на основу **Закона о култури** (Сл. гл. РС бр. 72/2009), врши заштиту архивске грађе и регистратурског материјала на територијама општина Пирот, Димитровград, Бабушница и Бела Паланка (Решење о утврђивању територијалне надлежности архива Сл. гл. РС 7/96).

Савет Државне Архиве Среза Пирот

На поменутој седници Среског већа Народног одбора Среза Пирот (27. 12. 1956), на основу члана 61. Закона о управљању културно-просветним, уметничким и научним установама (Сл. гл. НРС 57/55), Среско веће доноси Решење (бр. 15641) о формирању Савета Државне архиве Среза Пирот и именује чланове Савета.

За време трајања мандата Савета (од 1. 1. 1957. до 31. 12. 1959) одржано је 14 седница и то: током 1957. год. 8 (осам), 1958. год. 3 (три) и 1959. год. 3 (три) седнице.

Sresko veće Narodnog odbora Sreza Pirot, na svojoj sednici od 14 novembra 1956 godine, na osnovu čl.61 Zakona o narodnim odborima srezova, a u vezi čl.3 Zakona o državnim arhivima ~~skazani~~ /"Sl. glasnik NRS" br. 4/51/ i čl.5 Zakona o nadležnostima narodnih ~~skazani~~ opština i srezova u poslovima uređenim republičkim propisima /"Sl. glasnik NRS" br.59/55/, doneo je sledeće:

R E Š E N J E

I

Osniva se državna arhiva Sreza Pirot, kao Budžetska ustanova Narodnog odbora Sreza Pirot, a pod imenom: "Državna arhiva Sreza Pirot".

Sedište arhive je u Pirotu.

II

Zadatak Državnog arhiva Sreza Pirot je:

a/ da prikuplja istorisko-~~arhivski~~ materijal;
b/ da sredjuje prikupljeni materijal i da ga naučno obrađuje;
v/ da omogućuje korišćenje arhivskog materijala licima koja imaju interese za to;
g/ da se stara o zaštiti i čuvanju istorisko-~~arhivskog~~ materijala, i
d/ da vrši sve druge radnje u vezi sa prikupljanjem i obradom istoriskog-~~arhivskog~~ materijala.

III

Područje Državnog arhiva poklapa se sa područjem Sreza Pirot.

IV

Unutrašnju organizaciju arhiva propisuje Savet za prosvetu i kulturu Narodnog odbora Sreza Pirot.

V

Materijalna sredstva za rad arhiva obezbeđuje Narodni odbor Sreza Pirot.

VI

Arhivom rukovodi upravnik koga postavlja Narodni odbor Sreza Pirot.

VII

Za izvršenje ovog rešenja staraće Savet za prosvetu i kulturu Narodnog odbora Sreza Pirot.

Rešenje dostaviti: Savetu za prosvetu i kulturu Narodnog odbora Sreza Pirot.

NARODNI ODBOR SREZA PIROT
Broj 12781
14 novembar 1956 god.
P i r o t

P r e t s e d n i k,
Mihailir Cirić

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ОСНИВАЊУ АРХИВА

Среско већа Народног одбора Среза Пирот, на својој седници од 27 децембра 1956 године, на основу чл. 61 Закона о народним одборима срезова а у вези чл. 3 Закона о државним архивама (Службени гласник НРС бр. 4/51) и чл. 5 Закона о ~~књижев~~ надлежностима народних одбора општина и срезова у пословима уређеним републичким прописима (Службени гласник НРС бр. 59/55 донео је следеће

Р Е Ш Е Њ Е

У решењу бр. 12781 од 14 новембра 1956 године, о оснивању Државне архиве Среза Пирот, врше се следеће измене и допуне:

I

Тачка IV решења, мења се и гласи:

"Унутрашња организација архиве регулише се на основу Закона о управљању културно – просветним, уметничким и научним установама.

II

У тачки VI решења, додаје се став други који гласи:
Остало службенички, административно, техничко и помоћно особље архиве поставља Савет за просвету и културу Народног одбора Среза Пирот.

Решењем известити Савет за просвету и културу Народног одбора Среза.

Народни одбор Среза Пирот.

Бр. 12781/1
27. XII. 1956 год.
П И Р О Т

Претседник
Народног одбора Среза,
(Бранимир Ђирић)

ФАКСИМИЛ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА РЕШЕЊА

Савет је обављао ове послове:

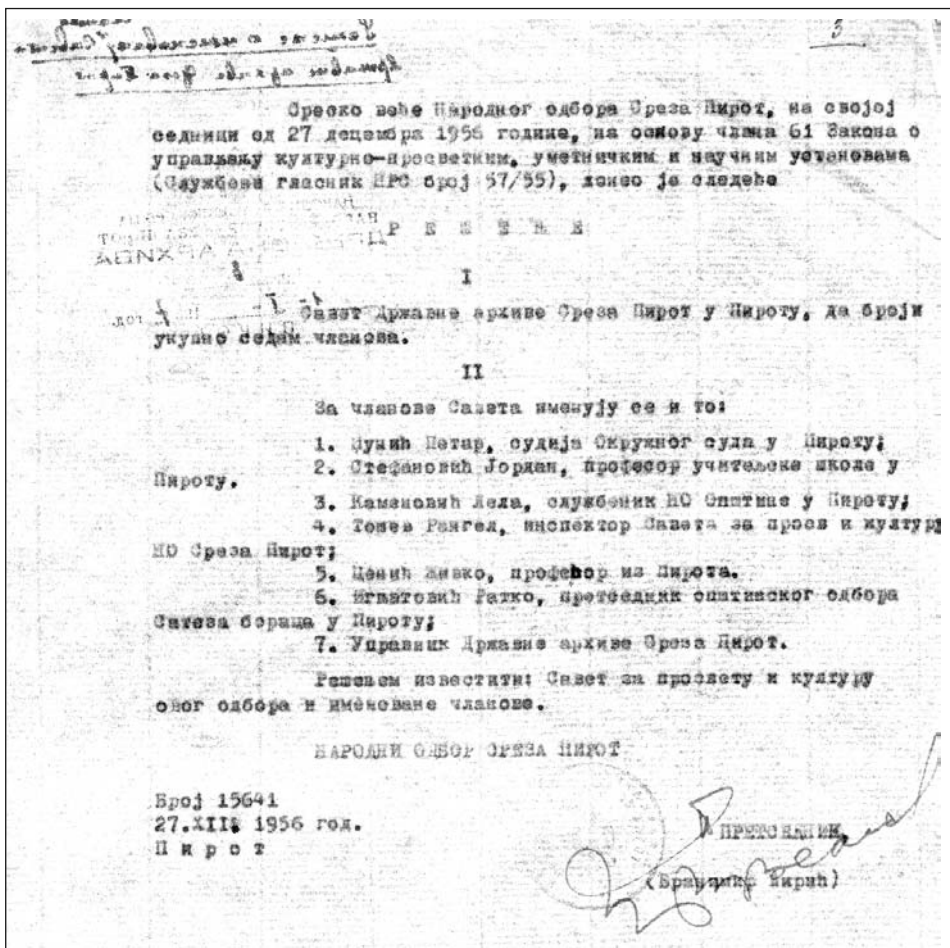
- донео Статут Државне архиве Среза Пирот;
- доносио предлоге буџета за 1957, 1958. и 1959. год.
- вршио интервенције за пословне просторије Архиве;
- решавао набављање инвентара;
- давао предлоге о висини допунских плата за службенике;
- решавао набавке научних књига за библиотеку;
- решавао о откупу историјских докумената;
- разматрао извештаје управника о раду Архиве;
- решавао о попису регистратура на територији Среза Пирота;
- одобравао планове рада;
- решавао о штампању : „Хронологије радничког покрета у Пироту“ Петра Козића, професора у Пироту и Душана М. Ђирића, управника Државне архиве среза Пирот и

— обављао друге дужности у вези са унапређењем услова за што успешнији рад Архиве.

Очигледан пример активности Савета јесте записник са једне од седница, који укратко изгледа овако:

„Дана 25. априла 1957. године одржана је трећа седница Савета Државне архиве. Присутни су: Петар Џунић, претседник, Живко Ценић, Јордан Стефановић, Лела Каменовић и службеник Архиве Душан Ђирић. Одсутни су Рангел Тошев и Ратко Игњатовић, са следећим дневним редом:

1. Извештај о потврди Статута Државне архиве Среза Пирот од стране НОС-а.
2. Решавање о мерама да се нађу просторије за смештај архивске грађе.
3. Решавање о набавци најосновнијег инвентара за почетак рада и
4. Разно.“

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ФОРМИРАЊУ САВЕТА ДРЖАВНЕ АРХИВЕ

Када је реч о смештају Архиве, најважнија била је трећа тачка.

„Председник извештава Савет да за Државну архиву нису још нађене потребне просторије и да је до сада прикупљена грађа привремено смештена у просторијама Станице за заштиту биља, које би требало да припадну Архиви. Како Станица, до сада, није добила друге просторије које су планиране за њене потребе, то је питање смештаја Архиве остало отворено.“

После извештаја Савет је заузео став: „Да се о овоме извести Секретарјат за просвету и културу НОС-а и да је Архиви потребна зграда, од најмање четири одељења (канцеларија за рад службеника, канцеларија за рад корисника архивске грађе, један магацин за смештај несређене и један за смештај сређене архивске грађе. Пожељно би било да има и каква шупа или подрум за смештај материјала за огрев. Да зграда буде од чврстог материјала, обезбеђена од пожара и провалне крађе, као и да је удаљена од варошке вреве и хуке.

Савет није у могућности да питање просторија реши сам, а по његовом мишљењу најбоље би биле ове зграде: где је сада смештена Станица за заштиту биља (кафана Пролеће) или евентуално, ако би се иселила официрска читаоница из локала Мике Златковића. Уколико има других просторија које би Архиви обезбедиле бар приближно удубан рад, Савет би их радо примио. Иначе, он је у немогућности да их нађе и због тога се обраћа Секретаријату за помоћ.“

Статут државне архиве

На седници Савета Државне архиве Среза Пирот, одржаној 8. фебруара 1957. године донет је Статут Државне архиве Среза Пирот, по коме је регулисана и организациона структура и утврђени начини рада у Архиви, као и одређена права и дужности Савета, управника и службеника.

Исти је потврђен од стране Среског већа НОС-а **Решењем** бр. 3036 донетим на седници од 22. марта 1957. године а на основу члана 61. Закона о народним одборима срезова и члана 4. Закона о управљању културно-просветним, уметничким и научним установама (Сл. гласник НРС бр. 57/55).

На трећој седници Савета Државне архиве Среза Пирот одржаној 25. априла 1957. године председник Савета подноси извештај о потврди Статута од стране Среског већа НОС-а Пирот. Извештавајући о предњем, председник напомиње:

„...да је даном потврде Статута, исти постао за Савет Државне архиве руководећа одредба по којој ће усмеравати свој рад, разуме се, у вези и са осталим законским прописима, који се односе на рад у државним архивима“.

Систематизација радних места

После акта о оснивању Државне архиве и именовању Савета Државне архиве Среза

Пирот било је потребно упослити раднике, који би обављали преко потребне архивистичке послове. Поменути послови су тражили раднике посебног профила, али и интересовања, што је био разлог за изразу још једног неопходног документа тј. систематизације радних места.

На основу члана 61 Закона о народним одборима срезова и чл. 39 Општег закона о уређењу општина и срезова (Службени лист СФРЈ број 26/55 и члана 28 Статута Среза Пирот, а по предлогу Савета за просвету и културу, Среско веће Народног одобра Среза Пирот, на седници од 22. марта 1957. године, донело је

Решење

О систематизацији радних места у Државној архиви Среза Пирот

I Овим решењем утврђују се радна места службеника у Државној архиви Среза Пирот, услови у погледу њихове стручне спреме и највишег звања потребног за одговарајуће радно место.

II Поред посебних услова у погледу стручне спреме (школска спрема и године службе), који се одређују за свако радно место, општи услов за сва радна места јесте положени одговарајући стручни испит.

III Овим решењем утврђују се следећа радна места:

- 1) Управник Архиве, факултетска спрема из просветно-научне струке, звање архивист.
- 2) Одсек за изналажење и преузимање архивске грађе, једно радно место, факултетска спрема из просветно-научне струке, звање архивист.
- 3) Одсек за сређивање и обраду архивске грађе, једно радно место, факултетска спрема из области просветно-научне струке, звање архивист.
- 4) Одсек за рестаурацију и конзервацију архивске грађе, једно радно место, факултетска спрема из просветно-научне струке, звање архивист.
- 5) Биро за услуге, једно радно место, потпуна средња школа, звање помоћник архивски.
- 6) Читаоница и библиотека, једно радно место, потпуна средња школа, звање архивски помоћник.
- 7) Секретаријат архиве, два радна места и то: један канцеларијски службеник, непотпуна средња школа, звање канцеларијски референт и помоћни службеник, основна школа, звање помоћни службеник.

IV) Овим решењем утврђује се 8 (осам) радних места и то: 7 (седам) службеничких радних места и једно радно место помоћног службеника.

Ово решење ступа на снагу када се са њим сложи Извршно веће Народне Републике Србије.

Документ је заведен под бр. 3035 од 22. марта 1957. године а потписан од стране председника Среског већа Народнoг одбора Среза Пирот Бранимира Ћирића Лужничког.

Финансирање државне архиве

Раднике Државне архиве било је потребно финансирати и исти су сносили судбину свих радника у установама културе. За све раднике, Народни одбор Среза Пирот је, на посебним седницама Среског већа и Већа произвођача од 31. јула 1958. године, на основу члана 57 Закона о народним одборима срезова, члана 285 Закона о јавним службеницима, донео

О Д Л У К У

О положајним платама службеника који раде у установама у области културе

Члан 1

Овом одлуком установљавају се положајне плате за службенике који раде у државној архиви у Пироту, чији је оснивач Народни одбор Среза, за звања и положаје, који су предвиђени овом Одлуком.

1. Управник државне архиве:

Са вишом педагошком школом до 14. 000 дин

Са учитељском или њој равном школом до . . . 12. 000 дин

2. Архивски манипулант до 3. 200 дин

3. Архивски помоћник:

Са средњом школом до 8. 500 дин

Са вишом школом до 10. 200 дин.

4. Архивист са факултетском спремом до 12. 200 дин

Члан 2

Положајне плате могу се додељивати службеницима који се налазе у предвиђеним звањима, а која су предвиђена решењем о систематизацији радних места, у оквиру средстава предвиђених буџетом Државне архиве.

Члан 3

Појединачна решења о одређивању положајне плате за управника Државне архиве донеће председник Народнoг одбора Среза, а за остале службенике управник Државне архиве.

Висина положајне плате до предвиђеног износа одредиће се у зависности према годинама службе, стручне способности и залагања службеника.

За службенике који нису положили стручни испит положајна плата одредиће се у висини до једне половине од предвиђеног максималног износа за звање у коме се службеник налази.

Члан 4

Овом Одлуком стављају се ван снаге одлука о допунским платама и положајним додацима службеника Државне архиве Среза Пирот број 3038/57 као и сва решења која су донета на основу ове одлуке.

Ова Одлука ступа на снагу одмах, а примењиваће се од 1. јануара 1958. године.

Одлука је заведена под бројем 5366 од 31. јула 1958. године. Иста је потписана од стране председника НОС-а Пирот Бранимира Ћирића а оверена од стране секретара НОС-а Пирот Милета Ћирића.

Narodna Republika Srbija
NARODNI ODBOR SREZA PIROT

Br. 16.068/56.
1. januara 1957 god.
P I R O T

Na osnovu čl.1 Uredbe o nadležnosti za donošenje rešenja o službeničkim odnosima službenika u prosvetnim, vaspitnim, i kulturnim ustanovama / Službeni glasnik NRS br.26/53 /, čl.2 Zakona o nadležnosti narodnih odbora opština i narodnih odbora srezova u poslovima uređenim republičkim propisima / Službeni glasnik NRS br.59/55 /, a u vezi rešenja Narodnog odbora opštine Pirota br.24.150 od 28 decembra 1956 godine, kojim je Ćirić Dušan, učitelj-upravnik Narodnog muzeja u Pirotu stavljen na raspoložanje ovom Odboru, Svet za prosvetu i kulturu Narodnog odbora Sreza Pirota, doneo je

R E Š E N J E

ĆIRIĆ DUŠAN, učitelj-upravnik Narodnog muzeja u Pirotu, sa osnovnom mesečnom platom VIII- /osmog / platnog razreda prve periodske повишце u iznosu od 15.500 i dopunskom platom u iznosu od 3.000- dinara PREUZIMA SE I POSTAVLJA ZA SLUŽBENIKA DRŽAVNE ARHIVE SREZA PIROT sa istim zvanjem i istom platom koju je i do sada imao.

Za ovo postavljenje postoji slobodno mesto predviđeno kod Državne arhive Sreza Pirota koja je osnovana rešenjem Narodnog odbora Sreza Pirota br.12.781 od 14-XI-1956 godine.

Plata po ovom rešenju ima teći od 1. januara 1957 godine.

Isplata prinadležnosti za ovo radno mesto padaju na teret budžeta Državne arhive Sreza Pirota.

Rešenjem izvestiti Državni arhivu Sreza i imenovanog radi znanja.

NAČELNIK
Sekretarijata za prosvetu i kulturu.

Prof. Čavlić
Bodor Slavinski /

ФАКСИМИЛ О ПОСТАВЉЕЊУ ДУШАНА ЋИРИЋА

Управник државне архиве Среза Пирот

За управника Државне архиве Среза Пирот постављен је Ћирић М. Душан, учитељ. Најпре је преузет од Народног музеја у Пироту, где је радио као управник, и постављен за службеника Архиве (решење Савета за просвету и културу НОС Пирот бр. 16068/56 од 1. 1. 1957. год) а потом постављен за вршиоца дужности управника Државне архиве Среза Пирот (решење Савета за просвету и културу НОС Пирот, бр. 5764 од 6. 5. 1957. год).

Душан Ћирић је био на дужности управника од 1. 1. 1957. до 2. 11. 1962. год.

Прикупљање архивске грађе и документационог материјала

Дошавши до сазнања да све већа количина архивске грађе и документационог материјала пропада услед неорганизоване службе заштите, односно неусловних просторија у којима се иста чува, Влада РС је, преко Савета за културу, изашла са прогласом и активностима да се са том праксом прекине.

У погледу заштите овакве грађе и надзора над радом регистратура, досад се нису довољно ангажовали Историјски архиви, нити су они користили своје законско право за вршење таквог надзора.

Да би се остварио потпуни увид у стање архивалија, овај Савет за културу РС је овластио Државни архив НР Србије да организује анкету, коју би у срезовима спроводили Историјски државни архиви, а која би обухватила попис свих установа, предузећа и организација, преглед архивских књига и попис постојећег архивског материјала.

Историјским архивима су у овом смислу већ дата потребна упутства. Упутство за прикупљање и чување архивске грађе на територији Среза Пирот, у основним цртама, изгледало је овако:

ПЛАКАТ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИОНОГ МАТЕРИЈАЛА

Да би се прикупила и сачувала архивска грађа од даљег пропа- дања и уништења на територији Среза Пирот, Среско веће Народног од- бора Среза Пирот, својим решењем бр. 12871 од 14. нов. 1956. године основало је Државну архиву Среза Пирот, са задатком:

- да прикупља историјско-архивски материјал;
- да сређује и научно обрађује;
- да омогућује његово коришћење лицима које имају инте- реса за то;
- да се стара о његовој заштити, и
- да врши све друге радње у вези са прикупљањем и об- радом историјско-архивског материјала.

У циљу извршења постављених задатака Државна архива Среза Пирот овим путем извештава јавност, да је њена сабирачка делатност отпочела, па позива, како државна надлештва, установе, предузећа, задружне и друштвене организације, тако и приватна ли- ца, да сав архивски материјал са којим располажу, а није у активи, предаду Архиви на чување и обраду.

Да бисмо што боље упознали сакупљаче који је архивски материјал од интереса за Државну архиву, дајемо следећа упутства и обавештења.

1. ТУРСКА АРХИВСКА ДОКУМЕНТА — Врло често наши људи чувају извесна документа на турском језику, као што су: тапи- је, решења, признанице, потврде, папирни новац, књиге, фермани, пасоши и др. не знајући ни сами њихову садржину. Пошто су оваква документа од интереса за изучавање историје нашег завичаја, то их не треба уништавати. Сваки докуменат на турском језику треба оба- везно предавати Архиви.

2. ДОКУМЕНТА НА ЦРКВЕНО-СЛОВЕНСКОМ ЈЕЗИКУ — Није редак случај, да се ту и тамо у нашим домовима, особито у Пи- роту, чува и по која штампана књига на црквено-словенском језику, као: Јеванђеље, Чаславац, Псалтир, Октоих, Осмогласник и други писани материјали, који из дана у дан пропадају. Овај материјал је за науку двоструко важан: а) што може да послужи за изучавање нашега језика и б) што су богати записима о разним догађајима, ко- ји нас упознају са прошлошћу нашега краја.

3. ПУБЛИКАЦИЈЕ ДОМАЋИХ И СТРАНИХ ПИСАЦА О ПИ- РОТУ И ЊЕГОВОЈ ОКОЛИНИ — Многи домаћи писци (Коста Ко- стић, Јеленко Петровић, Владимир М. Николић, Света Петровић, Драгиша Здравковић, Милан Ђ. Милићевић и др. (и инострани) Еви- лија Челебија, Ами Буе, Де ла Брокијер и др. — писали су о нашем крају и штампали своје радове, који су нам неопходно потребни, па позивамо имаоце истих да их Архиви уступе, било путем поклона или откупа.

4. АРХИВСКИ МАТЕРИЈАЛ И ПУБЛИКАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ОД- НОСЕ НА ИСТОРИЈУ РАТОВАЊА У НАШЕМ КРАЈУ — Ако неко по- седује ма кавку књигу, брошуру, мапу, скицу, наредбу, прокламацију или какав други писани докуменат који се односи на наше ослобо- ђење од Турака (29. XII 1877) или располаже са каквим документом који говори о везама са Србијом пре ослобођења, треба да га сачу- ва и преда Архиви.

Исто тако Архиву су потребне публикације и документа која говоре о Српско-бугарском рату 1885, Балканском рату 1912/13, Пр- вом светском рату од 1914–1918. године, као и непријатељска ар-

хивска документа из прве окупације (1915–1918 год.); све да је у вези са Пиротом и његовом околином.

Многи наши ратници из минулих ратова чувају по који званичан докуменат који се на њих лично односи, као: похвале, наредбе, прикази, решења, повеље о одликовањима и др. за заслуге стречене у рату. Поред тога неки су водили дневнике, писали забелешке, сачували скице, мапе, цртеже и др. Или имају преписку (писма, дописне карте) са родитељима или друговима на фронту. Они пак који су били у заробљеништву или интернацији у Првом светском рату исто тако, можда чувају нешто од своје преписке. Другим речима, све ово и друго што је у вези са минулим ратовима, било да је званичног или приватног карактера од великог је значаја и интереса за Државну архиву. Од значаја су и фотографије ратника — Пироћанаца, било да су појединачни или групни снимци. Исто тако и публикације о војној науци.

Писани материјал из НОБ иако је после ослобођења сакупљан ипак није у потпуности исцрпљен. Може се још увек много штошта наћи. А он је драгоцен за изучавање историје ратовања у нашем крају. Зато треба најбрижљивије трагати за том грађом. Пожељно би било, када би нам борци уступили своје дневнике и забелешке из партизанског ратовања, уколико су их водили и сачували. Затим сав остали пропагандни материјал, који је у току НОБ-е растуран, као: прокламације, окружнице, позиви, опомене, извештаји, билтени, летци и др. Драгоцен је и писани материјал о формирању народноослободилачких одбора на ослобођеној територији, затим о антифашистичким организацијама: Народног фронта, Антифашистичког фронта жена и народне омладине (УСАОЈ). Исто тако материјал који се односи на рад партијских организација, КПЈ и СКОЈ-а. Поред овога, Архива има интереса и за писани материјал који се односи на издржавање партизанских одреда Народноослободилачке војске, као што су: спискови доброволних прилога, потврде, признанице и др. Другим речима, за Архиву је од значаја свака писана реч која је у току НОБ забележена. Зато треба трагати за таквом документацијом. Исто тако Архива има живи интерес за писма из заробљеништва и интернације, као и други материјал који се односи на наше ратне заробљенике и интернирце.

Од значаја је и непријатељска делатност, односно писани материјал који су непријатељи иза себе оставили. И то треба прикупљати, како из доба окупације у Првом, тако и у Другом светском рату. Тако на пример Бугари су за време прве окупације издавали лист „Моравски глас“, а за време друге окупације „Блгарски запад“. Архива би требала да има комплетне бројеве који су изилазили. Исто тако многобројне објаве, наредбе, заповест, обавештења и др. што су бугарске власти издавале. Па онда пропагандни материјал који су растурали. Значи, сав непријатељски писани материјал који је у народу растуран, па било да је немачког или бугарског порекла или њихових сателита (Недића, Драже Михаиловића, Љотића, Косте Пећанца).

5. АРХИВЕ ДРЖАВНИХ И САМОУПРАВНИХ НАДЛЕШТАВА, УСТАНОВА, ПРЕДУЗЕЋА, ЗАДРУЖНИХ И ДРУШТВЕНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Како пре 1941. године тако и после ослобођења 1944. године, уколико нису у употреби, треба предати Архиви. Потезе је доћи до архивских докумената које се односе на рад установа пре 1941. године, јер су Бугари спалили све архиве у доба прве и друге

окупације, али се надамо да је ипак народ нешто сачувао. Зато су за нас важна документа ма било које установе које су постојале од 1877. до 1941. године, па позивамо имаоце да их Архиви предаду.

Скрећемо посебну пажњу на трговачка архивска одкумента која се налазе у приватном поседу. И она су од значаја за Архиву. Исто тако и документа која се односе на занатске еснафе. Многи биши трговци и занатлије још чувају свој архивски материјал или га безразложно уништавају. Да се не би десило да који архивски фонд приватника пропадне, ми их молимо да га Архиви уступе.

Исто тако веома је важна архивска документација која се односи на рад Пиротског ћилимарства. Зато молимо да нам имаоци предаду све што имају написано о ћилимарству, било да су у питању штампане публикације или написи архивског карактера, као и фотографије које се односе на рад наших ћилимарки.

За школе посебно истичемо да су нам веома потребни **школски извештаји** који су штампани на крају школске године као и ђачке књижице и стари уџбеници. Нарочито су од интереса уџбеници који су употребљавани под Турцима и одмах после ослобођења од Турака.

6. АРХИВСКА ДОКУМЕНТА ОКУПАТОРА — Пошто је наш крај у два маха био под бугарском окупацијом, то Архиву интересују сва званична документа бугарских надлештава и установа које су у то доба постојале. Значи од значаја је сваки бугарски званично докуменат који је издат за време окупације. Зато молимо имаоце да таква документа не уништавају већ предају Архиви.

7. АРХИВСКИ МАТЕРИЈАЛ БИВШИХ ПОЛИТИЧКИХ СТРАНАКА — Од ослобођења од Турака 1877. па све до 1941. године постојале су разне политичке странке (Народна радикална странка, Либералана странка, Напредњачка странка, Самостална радикалана странка, Национална странка, Демократска странка, Комунистичка партија Југославије, Савез земљорадника, Независна радничка партија после 6. јануара 1929. године: Југословенско радикално-сељачка демократија (ЈРСД), Југословенска национална странка (ЈНС), Југословенска народна странка (Хођеровци), Југословенска радикална заједница (ЈРС), Збор (Љотић) и друге, које су у нашем Срезу делале и иза себе оставиле писане трагове. Архива има интереса за њихов рад, па позива имаоце да нам њихов материјал уступи, а то су обично: изборне плакате, кандидатске листе, записници, изборни прогласи, изборни резултати, правила, чланске карте и др. Поред ове грађе има доста изборног материјала који се односи и на делање Удружења опозиције, а од нарочитог је интереса грађа која се односи на развој радничког покрета у нашем Срезу.

8. ЧАСОПИСТИ И ЛИСТОВИ КОЈИ СУ ИЗИЛАЗИЛИ У ПИРОТУ — Од часописа у Пироту изилазили су: „Осврти“, и „Пиротска омладинска ревија“, а од листова „Пиротски глас“, „Пиротска окружна самоуправа“, „Понишавље“, „Наш исток“ и сада „Слобода“. Архива има интереса за ове часописе и листове и жели да их откупи, па позива имаоце да их Архиви продаду или поклоне.

9. ПУБЛИКАЦИЈЕ ПИСАЦА ПИРОЋАНАЦА — Многи наши људи писали су разна дела за која Архива сматра да их има у својој библиотеци, без обзира на њихову садржину, па моли имаоце да их уступе Архиви.

Архивски материјал предавати Државној архиви Среза Пирот, која се налази преко пута Касарне, у бившој кафани „Пролеће“.

Упоредо са активностима на републичком нивоу да се прикупи и попише целокупни архивски документациони материјал, извршавале су се радње сличног карактера и на територији нашег среза. На основу писма (бр. 6274 од 7. маја 1957. год) Савета за просвету и културу Среза Пирот позвани су сви просветни радници и управитељи школа са територија НОО да се формирају општинске комисије за прикупљање историјско-архивских докумената.

У Архиву има неколико сачуваних докумената о формираним поменутиим комисијама.

На седници НОО Црноклиште 7. маја 1957. године формирана је комисија, чији су чланови: председник комисије Христифор Живковић, учитељ у Станичењу, за Црноклиште Милун Марјановић, за Осмаково Велимир Савић, за Враниште Светозар Ђорђевић, за Станичење Христифор Живковић и Црвенчево Владимир Мадић.

Иста комисија формирана је и у Темској 16. маја 1957. године. Чланови комисије су били: Слободан Ђирић, Зафир Живковић, Злата Николић, Петар Костић, Синиша Стаменовић, Богољуб Тошић и Гојко Ранчић. По селима: За Темску: Зафир Живковић, Светомир Пешић, Ђура Костић, Ђорђевић Јовановић, Синиша Стаменовић и Рајко Николић. За Куманово: Светозар Спасић, Арсеније Стојановић и Војислав Васић. За Сопот: Миодраг Станковић, Димитрије Поповић, Станимир Пешић и Љубомир Цолић. За Ореовицу: Гојко Ранчић и Драгутин Ђорђевић. За Топли До: Ненад Живковић, Василије Дамјановић и Никола Митић. За Засковце: Момир Живковић, Богосав Јонић и Богдан Јовановић. За Мирковце: Оливера Живковић и Часлав Мијалковић. За Базовик: Србислав Тошић, Живојин Николић, Радомир Соколовић и Миодраг Спасић. За Шугрин: Александар Стојановић, Василије Голубовић и Петар Манчић. За Рагодеш: Богољуб Тошић, Гаврило Јевремовић и Драгољуб Симић. За Церову: Петар Костић и Влајко Живковић. За Орљу: Божидар Живковић и Јефта Ђорђевић. За Рудиње: Предраг Манчић, Матеја Тричковић, Јосиф Ђорђевић и Љубомир Ђорђевић.

Комисија прикупљање историјско-архивских докумената формирана је и у Крупцу 15. маја 1957. године. За чланове комисије одређени су: Витомир Живковић, председник, директор основне школе, Властимир Ранчић, наставник, Илија Поповић, председник НОО, Бранимир Костић, управитељ школе у В. Селу, Сава Панајотовић, управитељ школе у Великом Јовановцу, Милован Младеновић, управник школе у Трњани, Ненад Живковић, управник школе у Извору и Тома Јовановић, управник школе у Басари.

Формирана је комисија и у Сукову, 16. маја 1957. године. Чланови комисије су: Јордан Крстић, наставник, председник комисије, Милутин Николић, директор основне школе у Сукову и Звонимир Аранђеловић, наставник.

Прикупљање а. г. и р. м. ван територије среза

Осим активности да се прикупи, попише и среди архивска грађа и документациони материјал са територије Среза Пирот, евидентно је и ангажовање архивских радника да се пронађе значајнија архивска грађа са других територија, било у приватном или државном власништву, која је од интереса за културу и историју Среза.

Имајући у виду да је у Пирот у три наврата (1885, 1915–1918, 1941–1944) упадала непријатељска војска и уништавала све што је на српском језику написано, потреба за одговарајућом архивском грађом била је огромна.

У том циљу замољена су за помоћ и ангажована многа лица блиска Пироту или рођена у Пироту. Многи су се одазвали позиву и покушали да помогну колико могу. Документ који потврђује поменути закључак јесте писмо Станислава Велимировића, рођеног у Пироту, члана чувене породице Велимировић.

25 septembra 1957 god.
Beograd
Ul. Koče Kapetana br.1/II/

Dušanu M. Ćiriću, v.d. Upravnika Državne arhive
Narodnog odbora sreza Pirot, NR Srbije

P i r o t

Primio sam Vaše cenjeno pismo od 20. IX. o. g., br. 96, kojim mi potvrđujete prijem lista "Momčilovac", br. 2 od 25 decembra 1908 godine, koji sam poklonio Državnoj arhivi Sreza Pirot.

Vaša zahvalnost za tako neznatan dar, kao i blagodarnost za pomoć koju sam Vam ukazao u Beogradu kod starih beogradskih porodica koje su nekada živele u Pirotu, oko pronalaska i otkupa istoriskih dokumenata, -veoma me dira, i ja se osećam vrlo polaskan da sam Vam mogao biti od pomoći u Vašem plemenitom radu za unapredjenje ustanove kojoj se nalazite na čelu.

Interesovanje za moje rodno mesto Pirot ostaće uvek isto i nepromenjeno, sa iskrenom željom da mu uvek poslužim na korist u granicama svojih moći, radi čega će mi biti veoma drago ako bi me i u buduće poćastvovali Vašim željama o prikupljanju daljih podataka.

Molim Vas da uz moju zahvalnost primite izraze moga iskrenog poštovanja

Odani Vam

(Ing. ek. Stanislav M. Velimirović)

ФАКСИМИЛ ПИСМА СТАНИСЛАВА ВЕЛИМИРОВИЋА

Резултати ове акције су изузетни, када се има у виду ангажовање највећег истраживача историјских докумената о Пироту др Илије Николића. Др Николић је широм Балкана, из многих Архива и Библиотека прикупљао документа од којих је настала тротомна историја Пирота ПИРОТ И СРЕЗ НИШАВСКИ 1804–1918.

Заштита архивске грађе

Државни архив НР Србије је свим Архивима у републици доставио анкетне листове. Спровођење ове анкете је нужно, јер тек на основу њених резултата могућно ће бити предузети потребне мере на заштити овог драгоценог архивског материјала.

Овај посао Архиви су требали да обаве до краја септембра т. г. , па се Народни одбори срезова моле да са своје стране предузму све потребно како би се службеницима Историјског архива надлежног за Срез омогућило и олакшало обављање овог задатка.

На основу расписа Савета за културу НРС (бр. 1580 од 28. 6. 1957. год) достављеног свим архивским установама на територији НР Србије, Државна архива РС (бр. 670 од 9. 7. 1957) шаље свим архивским установама анкетне листове бр. I, II, и III. Установе су имале обавезу да после прегледа свих регистратура на терену, анкетне листове попуне и пошаљу надлежној Државној архиви РС у Београду до 30. октобра 1957. године. Уз образце послато је и упутство за њихову попуњу. Да би се добила што потпунија слика архивске грађе ван архивских установа, било је потребно образце попунити што прецизније, држећи се стриктно упутстава.

Образац I и II било је потребно попунити за сваку установу, предузеће и организацију, док се образац III односио на све укупно.

Пописом Државне архиве Среза Пирот бр. 92. од 28. 12. 1957. године на територији НОС-а Пирот дошло се до следећих сумарних података о установама и архивској грађи:

- а) Ликвидираних установа, пред. и орг. — 7, теж. 642 кг, дуж. 18 м.
- б) Регистратура установа, пред. и орг — 439, теж. 73. 408 кг, дуж 907 м.
74. 050 кг

Од тога:

1. Управних установа	— 45;	теж. 19. 321 кг;	дуж. 158 м;
2. Просветних и културних	— 154;	теж. 5. 995 кг;	дуж. 120 м;
3. Здравствених и социјалних	— 27;	теж. 5. 922 кг;	дуж 60 м;
4. Финансијских	— 4,	теж. 5. 922 кг,	дуж. 60 м.
5. Правосудних	— 5,	теж. 6. 910 кг,	дуж. 108 м.
6. Привредних установа, предузећа и организација	— 134,	теж. 30. 336 кг,	дуж. 390 м
7. Друштвених организација	— 57,	теж. 885 кг,	дуж. 19. м.
8. Спортских	— 8,	теж. 40 кг,	дуж. 1 м.
9. Осталих	— 5,	теж. 1. 096 кг,	дуж. 1 м.

в) Надзор над регистратурама и архивском грађом (обиласци, евидениција — са којим подацима) до сада није вршен од стране Држ. архиве јер је у овој години отпочела са радом.

Предузете мере за заштиту материјала — На регистратурама су предузимане мере да се стање поправи, пошто је на лицу места констатовано стање архивских фондова.

г) Могућност преузимања (просторије и могућност решавања недостатка просторија). Архива има простор за преузимање архив. грађе у висини 15–20.000 кг, али не и потребне полице за смештај.

д) Сређеност (општи преглед) — Код већине регистратура фондови нису сређени како треба, делимично или никако. Новчана документа претежно јесу.

Потребно време за сређивање ове архивске грађе — 3–4 месеца, ако се интензивно ради.

За годину дана свога рада Архива је преузела приличан број архивских фондова бивших или ликвидираних надлештава, установа или друштвених организација. То су:

- 1) Трговачка занатска банка, Пирот
- 2) Есконтна банка, Пирот
- 3) Окружна штедионица, Пирот
- 4) Привредна банка, Пирот
- 5) Трговачка радња Џацих, Христић и ??????, Пирот
- 6) Окружни народно-осмогодишњи одбор, Пирот
- 7) Занатлијски еснаф, Пирот
- 8) Електрично друштво А. Д. , Пирот
- 9) Суд општине пиротске, Пирот
- 10) Суд општине расничке, Расница
- 11) Царибродска банка АД, Цариброд
- 12) Бугарска народна кооперативна банка, Цариброд
- 13) Бугарска популарна банка, Цариброд
- 14) Грађанска занатска задруга за помоћ и штедњу, Цариброд
- 15) Кројачко-абаџијска задруга, Гњилан
- 16) Градски одбор АФЖ — Пирот
- 17) Градски народни одбор фронта, Пирот
- 18) Срески народни одбор фронта, Пирот
- 19) Окружни народни одбор фронта, Пирот
- 20) Месни народни одбор, Димитровград
- 21) Окружно повереништво за утврђ. злочина окупатора и његових помагача, Пирот
- 22) Архивска документа сакупљена у Нашушковици,
- 23) Васко Лазаревић, закупац соли, Пирот
- 24) Карло Скацел, апотекар, Пирот,
- 25) Ћилимарска задруга, Пирот.

Наведени фондови не представљају потпуну целину, јер су многи за време окупације упропашћени.

Поред преузете архивске грађе и регистратурског материјала извршен је и попис исте на терену. По попису се види да Државна архива Среза Пирот крајем 1957. године располаже следећом количином архивске грађе и документационог материјала. У 446 регистратура је пописано 925 дужних метара грађе, укупне тежине од 74.050 килограма.

АРХИВСКО ОДЕЉЕЊЕ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА У НИШУ (1960–1989)

Непуне четири године касније, т. ј. 13. 5. 1960. одлуком Савета Историјског архива у Нишу, Државна архива среза Пирот приступа Историјском архиву у Нишу, као Архивски центар. Архивски центар у истом саставу, касније, прераста у Архивско одељење.

Трансформисањем самосталне Државне архиве Среза Пирот у Архивски центар (одељење) у Пироту Историјског архива у Нишу започиње неславни период у функционисању архивске службе на територији Пиротског округа. Замиру сви основни послови, предвиђени номенклатуром основних послова у Архиву. Обављају се само најосновнији, такорећи магацински, послови. Делимично сачувана архивска грађа, предрагна само у траговима, пропада на терену. Она преузета се чува у неусловним просторијама и на њој ради само једно лице, не рачунајући помоћног радника. Док је у свим већим градовима НРС број радника у Историјским архивима и Народним библиотекама приближно исти, у нашем граду, у своје време, док је у Народној библиотеци радило 28 људи, у Архивском одељењу је радила само једна жена.

Функционисање Архивског центра сада зависи од матичне институције, Историјског архива у Нишу. Да би уредио односе и послове са одељењима у Пироту и Прокупљу, Историјски архив у Нишу је (20. 5. 1961. године под бројем 04-44/1) донео правилник о раду Архивских центара.

На основу чл. 28 Закона о Државним архивима НРС и на основу Статута Историјског архива среза Ниш чл. 5 и чл. 27 ст. 4 доносим следећи

П Р А В И Л Н И К

О раду Архивских центара у Пироту и Прокупљу

I

Опште одредбе

Чл. 1

Архивски центри у Пироту и Прокупљу су стручна одељења Историјског архива среза Ниш, заснована и под непосредном и директном контролом Историјског архива среза Ниш.

Службеници Архивских центара су редовни службеници Историјског архива Среза Ниш, који раде у испоставама ове установе.

Чл. 2

Задатак Архивских центара у Прокупљу и Пироту је да прикупљају, чувају, штите, сређују архивску грађу и омогућују њену научну и службену употребу.

У циљу унапређења архивске службе Архивски центри редовно сарађују са сродним установама на територији НО Општина, одржавајући стални контакт са Архивима у администрацији пружајући им помоћ у чувању архивалија.

Архивски центри су дужни да пруже нарочиту помоћ у писању завичајне историје и путем предавања и изложби врше своју културно-васпитну функцију.

Чл. 3

Територијална надлежност Архивског центра Пирота простире се на подручја НО Општина Пирота, Бабушнице и Димитровграда.

Територијална надлежност Архивског центра Прокупља простире се на подручја НО Општина Прокупља, Куршумлије, Блага, Житорађе, Мерошине, Житног Потока и Дољевца.

Архивски центри могу проширити своју надлежност и на територијама других општина, уколико такву одлуку доносе Савет Историјског архива среза Ниш.

II

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА ЦЕНТАРА

Чл. 4

При Архивским центрима оснивају се следећи одсеци:

- Одсек за изналагање, преузимање, сређивање и коришћење архивске грађе,
- Одсек за локацију фондова.

III

НАЧИН РАДА У ЦЕНТРИМА

Чл. 5

Архивски центри преузимају на трајно чување: архивску грађу бивших државних и самоуправних надлештава и установа, друштвено-политичких организација, удружења и других правних лица као и приватних збирки, када из било којих разлога престану да делују или када архивска грађа изгуби своју оперативну вредност.

Чл. 6

Архивска грађа се преузима записнички.

Чл. 7

Преузета грађа се уводи у улазни инвентар Центара.

Чл. 8

Архивска грађа која се откупљује, добија на поклон или на други начин долази у центар уводи се у посебни инвентар откупа и поклона.

Попис предложених докумената за откуп са процењеном вредношћу доставља се Управи Историјског архива Среза Ниш, ради регулисања исплате откупљених докумената.

Чл. 9

Архивски центри воде евиденцију непреузетих архивских фондова и црквених архива на подручју своје територијалне надлежности а нарочито воде рачуна како се чува и заштићује грађа у писарницама.

Шефови Архивских центара дужни су да свако уништавање архивске грађе или свако нестарање о грађи пријаве надлежним органима Народне власти ради гоњења.

Чл. 10

При Архивским центрима врши се стручно сређивање и одвајање архивских фондова према својим особеностима који су имали у оперативи.

Архивски центри су дужни да за основне и значајне фондове и збирке имају своју научно-обавештајна средства, а на основу принципа архивистике.

Чл. 11

У циљу чувања и заштите архивска грађа се смешта у посебне депое по одређеном плану и систему.

Чл. 12

Право и начин коришћења архивских докумената регулише се посебним упутством које доносе шефови Архивских центара.

Чл. 13

Ради обезбеђења зграде и архивалија од елементарних непогода, пожара и др. архивски центри дужни су да предузимају посебне мере у циљу заштите а у смислу постојећих прописа.

Чл. 14

На предлог Архивског центра у Пироту, односно Архивског центра у Прокупљу у Савет Историјског архива Среза Ниш бира се по 1 (један) члан и на тај начин у органу друштвеног управљања улазе и представници Центара.

Чл. 15

Архивским центрима непосредно руководе шефови Центара који одговарају за свој рад Управи Историјског архива Среза Ниш, сарађују са Управом ове установе испуњавајући непосредне наредбе закључке Савета Историјског архива и управника.

Чл. 16

Шефове Архивских центара одређује управник Историјског архива Среза Ниш по службеној дужности путем интерног решења.

Чл. 17

Шефови Архивских центара врше ове послове:

— Састављају предлог годишњег плана рада и старају се око испуњења истог;

— Обезбеђују коришћење и чување имовине која је поверена Центрима;

— Старају се о спровођењу закључака Савета;

— Предлажу покретање дисциплинске одговорности за подложне им службенике;

— Старају се о правилном коришћењу а. грађе и издају уверења и друге практичне списе за оперативну употребу;

— Воде сву администрацију и остале службене књиге, сем књига и докумената из области рачуноводства, које се налазе при управи Историјског архива Среза Ниш;

— Старају се да се све одредбе Закона о јавим службеницима спроводе у живот;

— Састављају предрачун прихода и расхода и исти достављају управи Историјског архива Среза Ниш на извршење и разматрање.

Чл. 18

За рад у Архивским центрима службеници се награђују према општим Законским прописима и дужни су придржавати се свих прописа Статута и Правилника.

Чл. 19

Шефови Архивских центара и остали службеници за свој рад као и преступе дисциплински одговарају према опште законским важећим прописима и одредбама овога Правилника.

IV

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 20

Овај правилник ступа на снагу даном потврђивања од стране Савета Историјског архива Среза Ниш.

Управник Историјског архива Среза Ниш
Ђорђе Стаменковић

Током 1979. године, тј. после четрнаест година Архивско одељење добија помоћног радника. Наредне 1980. године преузет је још један радник, који је више година радио на пословима сличног карактера у СО Пирот.

Почетком 1984. године Одељење добија по први пут факултетски образован кадар, који одмах иде на шестомесечни тецај за архивске раднике, организован од стране Архива Србије. Све што је пропуштено сад

Z A P I S N I K

Na osnovu Referenduma od 27.12.1988. godine radni ljudi Istorijskog Arhiva u Nišu doneli su Odluku o poveravanju poslova zaštite arhivske gradje dosadašnjem Arhivskom odeljenju u Pirotu.

Sa ovom Odlukom posebno se saglasila SIZ kulture Pirot i radni ljudi Muzeja Ponišavlja i Arhivskog odeljenja u Pirotu koji su tu saglasnost iskazali na referendumu 27.02.1989. godine.

Prema tome od 02.03.1989. godine pravno prestaje da postoji Arhivsko odeljenje Pirot pri Istorijskom arhivu u Nišu pa se na dan 02. marta 1989. godine, po usmenom nalogu Djordja Stamenkovića direktora IA iz Niša sastala komisija u sastavu: 1. Mileta Manić, 2. Živorada Pejčić i 3. Snežane Anđjelković i obavila sledeći:

Z A D A T A K

1. Okrugli pežat sa natpisom "Istorijski arhiv Niš Arhivsko odeljenje Pirot"

2. Štambilj sa natpisom " Istorijski arhiv Niš-Arhivsko odeljenje Pirot Br. datum Pirot.

3. Prijemni štambilj sa natpisom "Arhivsko Centar Pirot, primljeno, org, jed. broj, prilog vrednost.

Gore navedeni pečati komisijski su upakovani vrpcom povezani i voštanim pečatom zapečaćeni.

Ovaj koverat predat je Djordju Stamenkoviću, direktoru u prisustvu članova komisije.

PREDALI,
Članovi komisije

1. *[Signature]*
2. *[Signature]*
3. *[Signature]*

се хоће надокнадити. Рад у одељењу је нагло оживео, нарочито на пољу сређивања и заштите архивске грађе ван Архива.

Такав усиљенији рад у Архиву прекинуо је референдум (27. 12. 1988) у Историјском архиву Ниш. Услед финансијских несугласица са Архивским одељењима у Прокупљу и Пироту, матични Историјски архив у Нишу донео је одлуку да се иста изузму из свог састава и препусте оснивачима.

АРХИВСКО ОДЕЉЕЊЕ МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА (1989–1993)

На референдуму одржаном 27. 2. 1989. усвојен је самоуправни споразум о удруживању Архивског одељења Пирот у Музеј Понишавља Пирот. На основу њега су сви радници Архивског одељења постали радници Музеја Понишавља Пирот. У то време директор Музеја Понишавља био је Бранко Најдановић. После његовог одласка у пензију, колектив је изабрао за директора дугогодишњег радника Музеја и професора историје Мирослава Зубића. Променом законске регулативе, тј. укидањем самоуправљања СО Пирот је добила аутономно право да бира и поставља директоре у јавним установама. СО Пирот то и чини, смењује Мирослава Зубића а поставља за директора Радмилу Влатковић.

После смене директора Музеја г. Мирослава Зубића, исти бива пребачен у Архив (1. 7. 1992). Исте године СО Пирот, одговарајући на непрекидне захтеве од стране руководства Архивског одељења за увећањем броја извршилаца, пребацује у Одељење још три своја радника.

Услед проблема са грејањем (у просторијама Архива по закону било је забрањено грејање са отвореним пламеном, односно са ноћним акумулирањем топлотне енергије) за радне просторије Архиву су одређене потпуно безусловне просторије зграде СО Пирот (просторије бившег СИЗ-а културе, образовања и информисања). Поменуте радне просторије Архивског одељења су биле потпуно безусловне и налазиле су се на трећем спрату СО Пирот. Радници Архива су морали скоро свакодневно да довозе регистратурски материјал из *Новакове виле* а онда враћају одабрану архивску грађу. По неколико пута дневно сви радници Архива су се претварали у носаче. Ресто, што су сви истраживачи, подносиоци захтева за разна уверења и остали корисници архивске грађе морали да иду до трећег спрата. Другачије речено, Архиву су више одговарале приземне просторије.

Архив је отежано обављао све послове и радне задатке предвиђене програмом рада. Све време је била присутна нада да ће се укоро решити основни проблем Архива.

Упоредо са активностима око обезбеђивања одговарајућег смештајног и радног простора, локална самоуправа је радила на осамостаљењу Архива. Најзад је закључено да је за Архив, првенствено за заштиту архивске грађе, најбоље да добије статус самосталне и независне установе.

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПИРОТУ (1993–2016)

На основу Закона о јавним службама (Сл. гл. РС бр. 42/91), Закона о културним добрима (Сл. гл. РС бр. 6/90), Закона о делатностима од општег интереса у области културе (Сл. гл. РС бр. 42/92) и Статута Општине Пирот (Међуопштински службени лист Ниш бр. 27/91) Скупштина општине Пирот (на седници од 9. 7. 1993), Скупштина општине Димитровград (8. 9. 1993) и Скупштина општине Бабушнице (30. 12. 1993) донеле су **одлуку** о оснивању Историјског архива у Пироту за општине Пирот, Димитровград и Бабушница.

За вршиоца дужности директора новоформираног Архива постављен је архивиста Милета Манић. Архив је тада имао шест радника, па је број запослених већ могао да покрије најосновније послове. Нова три радника су послата на течај за архивске раднике, организован при Архиву Србије. Исти су са успехом завршили, па је Архив, што се стручности тиче, тада имао једног архивисту и два архивска помоћника са положеним течајем и једног архивског помоћника, коме је признато звање по основу дугогодишњег рада са архивском грађом.

Поред непрекидног ангажовања на изналажењу одговарајућег смештајног простора (више одлука о додели просторија о којима ће бити више речи у одељку под називом **Смештај**) и познатог писма Тугомира Златковића (више речи у одељку **Смештај**) наставило се са пословима осамостаљења Архива. Влада Републике Србије донела је од 13. 12. 1995. године, решење под бројем 02. бр. 119 — 3009/95 о именовању Боже Јовановића за директора Историјског архива у Пироту. Истог дана и под истим бројем Влада РС је донела решење о именовању председника и чланова Управног и Надзорног одбора Историјског архива у Пироту. Мандат за све је период од четири године.

Због већ поменутих проблема са грејањем и простором (у просторијама Архива по закону било је забрањено грејање са отвореним пламеном, односно са ноћним акумулирањем топлотне енергије) Архив је тражећи простор који би задовољавао минимум критеријума склапао уговоре (од 4. 11. 1991 до 31. 8. 1992.) са Педагошком академијом око коришћења пословног простора интерната за потребе Архива, који ни-

када нису остварени. За потребе Архива од стране СО Пирот подржани су закључци (бр. 06/42-94 од 7. 6. 1994) да се зграда Хигијенског завода уступи Архиву. Донесен је и закључак (I бр. 06/91-94. од 16. 12. 1994) СО Пирот за пресељење Архива у Тијабарску амбуланту. Оба закључка су била узалудна, јер је каснијом реорганизацијом Медицинског центра, Тијабарска амбуланта припала другој а за Хигијенски завод тадашњи начелник округа је имао другу идеју: да исти прерасте у резиденцијални објекат тзв. Градску кућу.

Ангажовање на обезбеђивању наменског простора за смештај архивске грађе није престајало. Посете челницима СО су биле редовне, чак више од тога, па је њихов однос према руководиоцима Архива био на ивици љутње. После посете инспектора Министарства културе Тугомира Златковића из Ниша и његовог извештаја, односи су се тотално пољуљали. Извештај је требало, по молби руководиоца Архива Милета Манића, да се напише врло строго, како би уверио претпостављене да обезбеди Архивском одељењу, макар, минималне смештајне услове јер му у супротном прети укидање. Приметно је било ангажовање руководства локалне самоуправе да обезбеди простор, али без неких радикалних потеза и већих улагања.

Међутим, извештај је изазвао је погрешну реакцију код општинских челника. Уместо да схвате да је стање зграде, а тиме и архивске грађе, у врло акутном угроженом стању, да је неопходно обезбедити одговарајући смештајни простор, председница Извршног одбора Слободанка Ђирић је то оквалификовала као проблем субјективне природе. Уследила је смена руководства Архива, на место Милета Манића долази Божа Јовановић, уз образложење председнице Извршног одбора да у њега имају више поверења.

Број радника је скочио на шест, па су сви послови и радни задаци у Архиву могли бити нормалније распоређени. На интервенцију Архива Србије да су се стекли услови, општине Пирот (09. 07. 1993), Димитровград (08. 09. 1993) и Бабушница (30. 12. 1993) донеле су одлуку о формирању Архива. Тиме је Архив добио данашњи назив и статус правног лица. Изабран је (13. 12. 1995) Управни и Надзорни одбор чији су чланови: УО: Татјана Карановић, председник; Родољуб Џунић (Пирот); Весна Николов (Димитровград), Славка Златковић (Бабушница), Мирослав Зубић (колектив). Чланови НО: Драган Радуловић, председник; Милованка Ђорђевић (Пирот); Момчило Андрејевић (Димитровград); Слободан Митић (Бабушница); Живорад Пејчић (колектив). Наредне године (1. 3. 1996) од стране Министарства културе су именовани директор Јовановић Божа и помоћник директора Манић Милета.

Зграда Новакове виле није одговарала намени. Подрум Архива је био тотално подводан, периодично плављен и у њему није могао бити одложен никакав регистратурски материјал. Радне просторије Архива

су биле без бетонске плоче, па у исте по закону није смела бити одложена архивска грађа. Имајући у виду да су олуци зграде били дотрајали, у случају великих киша зидови зграде су били тотално мокри. Влага је била основни проблем у заштити архивске грађе. Једини простор који је одговарао намени био је новоизграђени депо у величини од 76 квадрата. Чак је и он због непостојања олука са северне стране, према винограду, константно био полувлажан и изазивао буђ на кутијама. Кров старе зграде је био тотално дотрајао, па је постојала бојазан да се исти у случају већих снегова сруши.

Све су то били разлози да се Архив обрати оснивачу, да се одреди комисија која би испитала стање зграде архива и установи да ли иста може да задовољи основну функцију Архива, т. ј. да физички заштити архивску грађу и регистратурски материјал. Комисија је обишла објекат, прибавила потребне податке, које је образложила у свом извештају. Архив није био задовољан извештајем комисије из разлога што:

— „није константовано да све просторије Архива прокишњавају, што се може видети голим оком,

— није константовано да су сви зидови радних просторија са одломљеним малтером услед превелике количине влаге у њима,

— да је кровна конструкција не само „извитоперена и са црвоточинама“ без процене стања да ли поменуте греде могу да поднесу терет евентуалних снежних падавина,

— изостављен је основни закључак стручне комисије да ли објекат у оваквом стању одговара намени, т. ј. да пружи сигурну физичку заштиту архивској грађи као културном добру.

У трећем ставу поменутог извештаја константовано је који су неопходни радови на санирању објекта без одређивања динамике радова. И треће, т. ј. оно што је за Архив најважније, није дат предрачун трошкова, што би била врло корисна информација у фази одлучивања да ли реновирати и доградити стари смештајни простор или изградити потпуно нови Архив.“

Упоредо са пословима на обезбеђивању основних услова за смештај архивске грађе у Новаковој вили радило се и на изналажењу новог смештајног простора. Заједно са представницима оснивача обилажене су понуђене зграде као што су зграда „Радника“ — некадашња коњичка касарна, и зграда некадашње Табане — кожаре, у улици 29. новембра (Доња мала).

Како ниједна од поменутих зграда није задовољавала минималне архивске критеријуме, решење се тражило на две стране. Прва солуција предвиђала је доградњу старог постојећег архива тј. Новакове виле, док је друга солуција била изградња потпуно новог архива и на новој локацији. По првој солуцији приступило се изради тзв. идејних решења и процени коштања реализације истих. На основу тога су урађена три

пројекта од стране Завода за заштиту споменика културе из Ниша, грађевинског предузећа „Прогрес“ и „Јавног урбанистичког предузећа“. По сва три пројекта доградња старог архива коштала би душло више од изградње новог архива, што је и по теорији тачно (др Петер Класинц — Архивски преглед 1996–97, стр. 202).

Имајући у виду да и локација Новакове виле не одговара ближим условима за изградњу архива приступило се реализацији друге солуције тј. изградњи потпуно нове зграде архива на новој локацији.

Од свог оснивања до данас архивска грађа је сељена више пута. Радне просторије и смештајни простор Архива били су у просторијама данашње картонаже фабрике „Тигар“, магацинима фирме „Агропродукт“, згради данашње Пиротске банке, просторијама изнад кафане „Србија“ и згради „Бела мачка“. Претпоследња селидба подразумевала је смештајни простор у згради „Новакова вила“ на старом путу за село Ђњилан а радне просторије на трећем спрату зграде СО Пирот. Ниједан од ових простора није задовољавао ни минимум критеријума за смештај архивске грађе, што је изискивало потребу да се овај проблем за трајно реши.

Једна од најважнијих ставки у реализацији пројекта обезбеђивања оптималних услова за рад Архива, тј. изградња наменског објекта Архива јесте изузетан однос руководства Архива са новом општинском структуром, првенствено замеником председника општине г. Миодрагом Стојадиновићем. Он је проблем смештаја Библиотеке и Архива ставио у врх приоритета свих културних потреба. Организовао је посете републичких културних посленика Пироту, повезујући руководиоце Библиотеке и Архива директно са њима а све са циљем партиципације Министарства културе у изградњи капиталних објеката.

Локација за изградњу новог архива била је на више места у граду. Прва локација која би задовољила основне архивистичке критеријуме (у центру града, а удаљена од врло фреквентних саобраћајница) било је двориште Хигијенског завода, које је одувек представљало највише и најздравије земљиште за изградњу објеката којима у основи не одговара влажно земљиште. Испоставило се да је проблем у томе што је поменуто земљиште власништво Здравственог центра а тиме и Републичке дирекције за газдовање државним земљиштем. Према томе, дозвола се је морала тражити и у Београду, што је изискивало доста времена. И од стране Здравственог центра није дошло до одобравања тј. уступања земљишта за изградњу новог Архива. Њихова одлука је била да се поменута локација планира за изградњу гаражног простора.

Излаз се тражио само на теренима који су искључиво власништво Скупштине општине Пирот. Понуђене су две локације: прва на неизграђеном земљишту код тржног центра АТП-а, тј. на месту где се данас налази Макси дисконт, друга локација је била двориште „старог“

Дома војске. Поменуте локације је обишла стручна служба Скупштине општине са представницима Архива. Посетивши прву локацију заједнички се дошло до закључка да се поменуто земљиште налази метар и по испод улице Војводе Степе, да је врло подводно и да би у случају евентуалних поплава путем капиларног цурења дошло до уништавања архивске грађе. Тако се од ове солуције одустало, па је остало, као једина локација, двориште „старог“ Дома војске.

Уследили су предлози за локацију зграде будућег архива. Јединственог решења није било имајући у виду да се будућа зграда налази одмах поред зграде Гимназије и некадашњег Окружног начелства са којима би требало да чини одређену целину. Испоставило се да одлуке о лоцирању архивске зграде није могло да буде док се не установи јединствено идејно решење за целокупни комплекс „старог“ Дома војске. Расписан је конкурс за идејно решење „старог“ Дома војске на коме је било десетак предлога. Испоставило се да је идејно решење које је освојило треће место под шифром „1234“ задовољавало све архивистичке критеријуме, па се стручна служба оснивача и руководства архива определила за то решење. Исто је предвиђало да се у делу простора према улици Српских владара изграде просторије библиотеке, према улици Краљевића Марка просторије музичке школе и атељеа уметника, док је за изградњу архива одређен простор унутар дворишта. Усвојено решење је задовољавало све потребне критеријуме архива у смислу да будућа зграда архива буде одвојена од свих зграда и суседних плацева минимално на 3,5 метара уз могућност да из сигурносних разлога иста буде ограђена. Поред тога, постојала је могућност грађења независно од свих других зграда. Упоредо са израдом главног грађевинског пројекта затражена су средства од Министарства културе, имајући у виду да Министарство увек партиципира у изградњи капиталних објеката. Затражено је да представници министарства посете Историјски архив и упознају се са условима рада у архиву, виде идејно решење и поменуту локацију. Уследиле су посете помоћника министра културе Јована Деспотовића и његово упознавање са поменутом проблематиком. Потом је уследило писмо помоћника министра руководству Скупштине општине да се проблем смештајног простора Архива реши или ће исто бити укинута а архивска грађа пребачена у неки други град. Након тога у Пирот је, по решавању овог питања, дошао министар културе Бранислав Лечић, коме су дата обећања да је Општина спремна да партиципира у изградњу нове зграде Архива.

Процењена вредност Архива била је око 30 милиона динара. Имајући у виду однос 2:1 и спремност СО Пирот да учествује са дуго већом сумом, Министарство је обећало суму од 10 милиона динара. У међувремену је дошло до промене министра — на место г. Лечића дошао је г. Драган Којадиновић, са којим је и потписан уговор о суфинан-

сирању. Како је у то време Европска агенција за реконструкцију имала своју канцеларију у Пироту и суфинансирала започете објекте, обавезала се да ће учествовати у изградњи Архива са одређеном сумом (око 76.000 евра).

У то време завршен је главни грађевински пројекат (без инсталација за грејање) по коме је и расписан тендер. На поменутом тендеру најповољнију понуду дало је АД „Путеви Ужице“, 19. 974. 691 динар, коме је и поверена изградња. Подизвођач радова био је „Вирком“ Димитровград.

Градња Архива је започета 4. 11. 2004. г. крчењем старих стабала. Први ископ је учињен 20. 12. 2004. Бетонирање је започето 06. 01. 2005, да би априла била завршена прва плоча, јуна друга а 8. 9. 2005. изливена трећа и започета каплама. У новембру је кров био готов а у децембру је започето кречење депоа. Фебруара и марта су намештени прозори на депоима и стакла на радним просторијама. У априлу су постављене плочице, ограда, столарија и ламинат, па је прво уношење архивске грађе у Архив учињено 4. 5. 2006. године. Кључеви од Архива званично су добивени 14. 8. 2006. године. Свечано отварање нове зграде Историјског архива одржано 15. 12. 2006. г. у присуству представника Министарства културе и руководиоца СО Пирот.

ЛОКАЦИЈЕ АРХИВА

Током свог постојања, од оснивања до данас Архив је доживео многобројне селидбе. Увек се тражило боље место за радне просторије и смештај архивске грађе. И скоро увек су неки били приоритетнији, па је и архивска грађа скоро увек била смештена у неусловним просторијама. А архивска грађа је трпела. Чак и оно мало грађе што је у међувремену сређено, бивало је током селидбе испретурано. Ако је нешто сметало сређеној архивској грађи, то су биле селидбе. А њих је било превише.

И када је догорело до коначно, када је архивској грађи претило уништење, када је институцији Архива претило укидање, заслугом локалне самоуправе, ресорно задужених у Републици, неких појединаца и подршком Европске уније решен је највећи проблем Архива а то је смештај.

О свим сеобама Архива у следећем биће више речи.

Музеј

Државна архива Среза Пирот је званично почела са радом од 1. 1. 1957. године иако је основана 14. 11. 1956. године.

У почетку је радила у просторијама Народног музеја у Пироту (1. 1. 1957–31. 3. 1957). За време рада у згради Музеја службеници Архиве су прикупљали архивску грађу претежно од приватних лица, пошто се на преузимање архивске грађе ликвидираних надлештава, установа и друштвених организација није могло мислити, услед непоседовања смештајног простора.

Просторије Музеја биле су претесне и за сопствено особље, па се постављао проблем боравка радника Државне архиве под кровом Музеја. Када се томе дода да је Срески архив у Нишу тражио да Државна архива у Пироту преузме своју грађу из депоа у Нишу, долази се до закључка да је оснивач морао хитно да пронађе место за смештај архиве. Решење је пронађено у додели неколико просторија некадашње кафане „Пролеће“, које је користила Станица за заштиту биља.

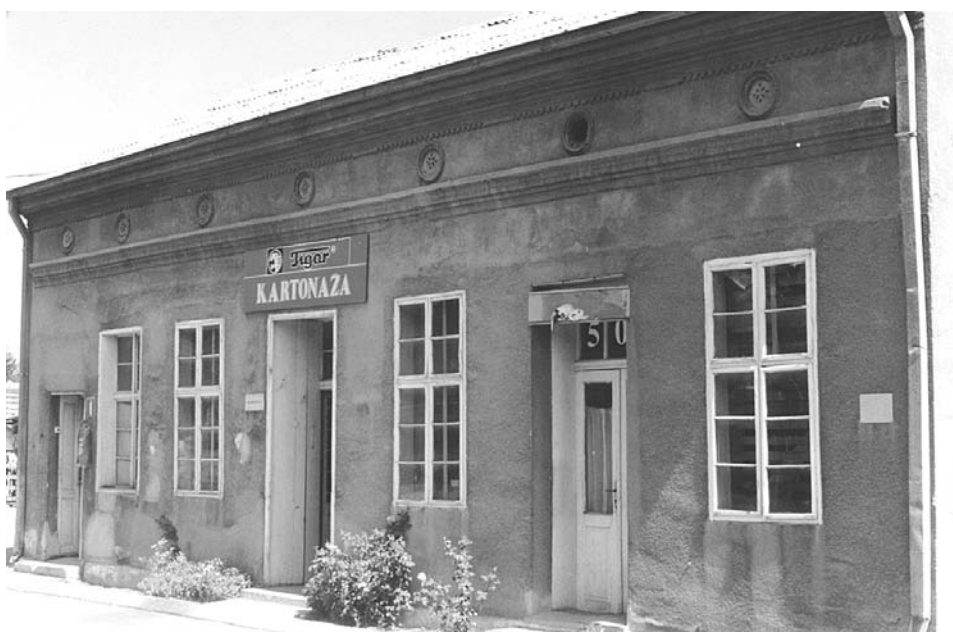
Станица за заштиту биља (кафана „Пролеће“)

Пресељењем у зграду Станице за заштиту биља (1. 4. 1957), Архива је добила две собе и у њима радила под веома тешким просторним и хигијенским условима, нарочито после преузимања архивске грађе од Историјског архива у Нишу. Целокупна преузета (близу 10000 кг) и током године прикупљана архивска грађа, заједно са инвентаром и дрветом за огрев, била је смештена у две просторије. Услед овакве пренатрпаности услови рада за четворо службеника, колико их је Државна архива током године имала, били су више него тешки.

Имајући проблем са смештајем Државна архива је непрекидно интервенисала код НОС-а, чак дајући предлоге решења. Један од очигледних примера је допис Државне архиве среза Пирот (бр. 63. од 19. 7. 1957. године) упућен Савету за просвету и културу НОС-а Пирот.

„Архива Вам је доставила препис записника о раду Савета Државне архиве Среза Пирот (бр. 12 од 25. IV 1957. године) у коме је, поред осталог, изложена ситуација о привременом смештају Архиве у просторијама Станице за заштиту биља.

Како ни до данас није донето позитивно решење о просторијама за смештај Архиве, нити је Савет известио шта је конкретно предузето да се обезбеди, то се поставља питање њеног даљег опстанка у привремено уступљеним просторијама. Усмено је само речено: да ће се зграда Станице за заштиту биља уступити Архиву ка-

КАФАНА "ПРОЛЕЋЕ", КАСНИЈЕ СТАНИЦА ЗА ЗАШТИТУ БИЉА И КАРТОНАЖА

да се за њу нађу просторије. До данас нису нађене и питање је када ће се наћи. Архива за сада користи само две собе недовољне да приме материјал са којим располажемо, а када се узме у обзир и свакодневни прилив онда се поставља питање даљег преузимања. Укратко, Архиву су потребне просторије и то посебне.

Пошто немамо своју зграду те нисмо у могућности да користимо буџетска средства са којима располажемо. Конкретно: нисмо у могућности да користимо никакве мере за оправку зграде, јер се не зна хоћемо ли у њој остати; не можемо да набавимо потребан инвентар, јер га немамо где унети; нисмо у могућности да набавимо материјал за огрев, јер га немамо где складирати; не можемо да преуредимо електричне инсталације према нашим потребама и др.

По нашем мишљењу зграда Станице за заштиту лековитог биља и поред недостатака највише одговара за потребе Архиве, јер има 4 собе и једну велику просторију, које би се могле употребити овако: канцеларија, соба за чишћење и сређивање архивског материјала, соба за рад странака које желе да користе грађу и депо за прикупљање грађе. Велика пак просторија била би искоришћена за чување сређеног архивског материјала и друге потребе, а подрум за огрев и другу оставу. Пошто ова зграда не одговара Станици за заштиту биља, то би њима требало наћи друге просторије.

Зато поново молимо да се питање зграде реши, како би смо посао што више разгранали, јер су услови рада под којима сада радимо, исувише тешки. Напомињемо, да смо само у току последњих два дана дотерали из Ниша пуна два камиона архивске грађе (око 6. 000 кг, а она захтева смештај). И још нешто. Трошкови транспорта износе око 20. 000 динара па не би требало дозволити да се сутрадан пакује и претерује у друге просторије, једно што се грађа упропашћује и друго што се стварају излишни трошкови.

Извештавајући Вас о предњем, напомињем да са себе скидам сваку одговорност у погледу рада уколико се не изађе у сусрет и не обезбеди зграда за смештај архиве и других радова који су у вези са њом.“

Документ је потписао в. д. управника Душан Ћирић.

Секретаријат за просвету и културу НОС-а је одговорио (Бр. 10064 од 5. 10. 1957. г.).

„У вези вашег писма бр. 63. од 19. VII 1957. године достављамо вам следећи одговор:

1. Савет за просвету и културу Народног одбора Среза Пирот, у Пироту, на својој седници од 17. VIII 1957. године третирао је питање смештаја Државне архиве Среза Пирот. Како ово питање до сада није могао да реши сам начелник Секретаријата, одлучено је да једна група планова Савета и то: од Петра Пејчића, Божићара Манића и Тодора Славинског, оде до председника Народног одбора Среза Пирот и упознају га са тешкоћама у којима се налази Државна архива Среза Пирот, уједно и да замоле друга председника да се ово питање што пре правилно реши.

2. На истој седници Савет је проучио ваше писмо бр. 56 од 20. VII 1957. године и Кбр. 56 од 3. VIII 1957. године, па је сагласан да се за потребе Архива стипендира лице са свршеном средњом школом на једногодишњем течају у Београду.

3. За додељивање стипендије за једногодишњи течај у Београду поднео је молбу друг Звонимир Милићевић, свршени ученик гимназије — службеник Архиве; решиће се на начин како вам у писму бр. 388 од 29. VII 1957. године, препоручује Државни архив НРС тј. да се пошаље службеник који би поред плате примао и какву помоћ за покривање повећаних издатака у Београду док је на течају, као и за покриће путних трошкова и трошкова око извођења обавезних екскурзија.“

Документ је потписао Начелник Срекретаријата за просвету и културу, ТОДОР СЛАВИНСКИ.

Од 28. 12. 1957. године ситуација се у погледу просторија нагло поправила. Тако су целе 1958. и 1959. година протекле у, релативно, бољим условима смештаја. Архива је, сем подрума, добила целу зграду Станице за заштиту биља, тј 7 (седам) радних просторија са укупном површином од 142 м². У том периоду је број преузетих фондова премашио 90. Државна архива Среза Пирот је закључила нови уговор о закупу пословних просторија, али тек наредне 18. 11. 1958. године. Уговор је закључен у смислу одлуке о издавању у закуп пословних просторија на подручју НОО-е Пирот (Сл. гл. НРС бр. 12/53). Закуподавац (Привредна комунална установа, Маршала Тита бр. 37. у Пироту) је Закупцу (Државна архива среза Пирот) издао у закуп пословне просторије у Маршала Тита, бивши „Лаф“, по цени од 1.000 динара месечно, почев од 1. 1. 1958. године. Закуп тече неограничено, са отказним роком од два месеца. Стање пословних просторија је делимично исправно, инсталације постоје са струјомером а све оправке падају на терет закупца.

Међутим, за поменути зграду је било и других интересената. Оснивач је решио да има приоритетнијих институција и донео одлуку да се током јануара 1960. године Државна архива исели из зграде Станице за заштиту биља а у њу усели Картонажа.

Зграда Светозара Лилића и Банковићева кафана

Архив се сели и изнајмљује две собе за канцеларије (10,85 м² + 11,55м²) у згради Светозара Лилића у улици Трг Републике бр. 192 и Банковићеву кафану као архивски депо (51,60 м²) у улици Трг Републике 65. Канцеларије су одговарале намени, док је архивски депо сликовито описан у једном од извештаја:

„Магацински депо је смештен по крајњој нужди. Смештен је у старој, приземној, рабатној, из дворишта склоној паду згради. Налази се у саставу других зграда, те постоји бојазан од пожара.“

Реорганизацијом државних служби, Државна архива среза Пирот је укинута и прераста (13. маја 1960) у Архивски центар у Пироту Исто-

ријског архива у Нишу. Наредне године (29. јула 1960) директор Историјског архива у Нишу Ђорђе Стаменковић обијази Архивски центар и затиче следеће стање:

„Шеф Архивског центра Душан Ђирић и технички службеник Павлина Стефановић су на својим радним местима. Депо у коме раде склон је паду. Један део таванске конструкције показује велику напрслину а носећа греда је поломљена те је шеф Центра поставио потпорни стуб (шпрајц), који држи таванску конструкцију. У депоу је смештен и огрев, што је апсолутно у супротности са обезбеђењем архивских фондова.

У вези стања депоа непосредни старешина ове установе, односно управник Историјског архива среза Ниш упутиће хитно представку надлежним властима да се питање радних просторија и депоа за Архивски центар реши, најкасније за три месеца. У противном предложиће Савету Архива да Архивски центар у Пироту привремено прекине са радом. Размотриће се и могућност пребацивања фондова у Ниш.

Констатује се да је Архивски центар поседовао две радне канцеларије, у добром стању, које је некад користила Здравствена

ЗГРАДА
СВЕТОЗАРА ЛИЛИЈА

станица Пирота. Шеф Архивског центра је не обавештавајући управу Архива у Нишу и без икаквог решења уступио једну канцеларију власнику зграде Светозару Лилићу. Обавезује се да до 15. августа 1961. године поднесе писмену изјаву шта га је навело на такву одлуку.

Током обиласка директор установе добија информације да је бивша Државна архива Среза Пирот пресељена по налогу НОС-а Пирот а да надлежни општински орган до данас није донео одговарајуће решење о пресељењу или закупнини.“

Шеф Архивског центра подноси писмену изјаву 4. септембра 1961. године, у којој изјављује:

„Центар је усељен у два одељења зграде Светозара Лилића 1. фебруара 1960. године, по усменом одобрењу председника НОО Пирот. У моменту усељења зграда је била опште друштвена имовина (национализована), кој му је после жалбе враћена у посед.

Нашим актом бр. 04-19/1 од 23. 2. 1960. г. дали смо податке НОО-у Пирот (одељењу за комунално-стамбене послове) о зградама које користи Центар ради склапања уговора о закупу (зграда Светозара Лилића и бивша кафана Банковића), на који смо добили одговор (8. 4. 1961), да нам се пословна просторија у улици Трг Републике бр. 65. (где је магацин) може уступити на коришћење а за зграду Светозара Лилића није дато никакво објашњење. Једино нам је речено да се споразумемо са власником зграде, пошто му је зграда враћена у посед.

БАНКОВИЋЕВА КАФАНА

Светозар Лилић, представком својом од 15. 4. 1961. године (наш бр. 27) тражио је да се Центар исели до 1. 5. 1961, пошто није склопљен никакав уговор. У истој наговештена је кирија од 8.000 динара месечно, рачунајући време од 1. 2. 1960. до 1. 5. 1961. године и надале, ако Центар жели да остане у усељеним просторијама. У противном, да ће тражити заштиту својих права преко суда.

Ова представка позната је управнику и због ње је долазио у Пирот. Уговор са сопствеником није склопљен. Питање је било нерешено. У таквој ситуацији одлучио сам да једно њему неопходно одељење уступим сопственику, уз усмену сагласност да не потеже утужење и исељење, док се Центру не нађу друге просторије. На ово сам се одлучио у циљу смањења кирије, јер сам сматрао да ће једно одељење бити довољно за рад два службеника.“

Када се узме у обзир у каквом је стању архивски депо, намеће се закључак да последње исељење није било најсрећније решење. Пожељно је било пронаћи зграду, која ће задовољити минимум критеријума за смештај архивске грађе. Шеф Центра је, у дописима (22. 4. 1961) НОО-у Пирот, давао одређене предлоге за решење проблема:

„По нашем мишљењу таква би била зграда Божицара Јовановића — Шпедитера у улици Моше Пијаде. Иста је од тврдог је материјала, изолована од других зграда а поседује просторије за рад и велики магацин. Друго, мање срећно решење, било би када би се Центру уступила зграда у улици Трг Републике бр. 70, где су до пре неко време биле радне просторије Трговинског предузећа „Мерино“. Зграда има 4 одељења. Једно би се користило за рад а остала за смештај новопреузетих фондова.“

У једном од наредних дописа (8. 8. 1961) НОО-у Пирот предлаже следеће:

„Сазнали смо да ће се Занатско предузеће „Први мај“ иселити из три радионице, које се сада налазе у овим зградама: бивша кафана Милутина Ђурића (Берилловска капија), бивша кафана „Девет Југовића“ у улици Моше Пијаде и бивша Толина кафана на Парзару, што значи да ће све три зграде бити упражњене. Најподеснија зграда за наше потребе била би кафана Милутина Ђурића, јер под истим кровом има три одељења (два у кафанском делу и дућан): једно би било искоришћено за канцеларију а остала два за срећену, несрећену, новопреузету архивску грађу и смештај огревног материјала. Ова зграда могла би да задовољи потребе Центра за више година. Остале („Девет Југовића“ и Толина кафана) мање задовољавају, али су ипак боље од зграде где нам је сада магацин.“

Цара Душана

Имајући у виду акутност проблема, тј. услове у којима се налазила преузета архивска грађа, НОО-е Пирот уступа Центру тражени смештајни простор. То најбоље објашњава захев Центра упућен НОО Пирот — Одељењу финансија (01 бр. 28/62 од 26. 5. 1962. године):

ПРОСТОРИЈЕ У УЛИЦИ ЦАРА ДУШАНА БР. 15

„Народни одбор општине Пирот — Одељење за комунално-стамбене послове, актом својим бр. 06-11546/1-61 од 21. 10. 1961. и актом бр. 06-5494/1-62 од 23. 4. 1962. г. дао је сагласност да се Историјски архив среза Ниш — Архивски центар у Пироту — може уселити у пословне просторије општенародне имовине у Пироту, ул. цара Душана бр. 15, које треба да испразни предузеће за израду савремене конфекције „Први мај“.

Пошто је предузеће „Први мај“ пред сеобом, то молимо да се у смислу чл. 27. Закона о пословним зградама и просторијама изврши пренос права у Пироту, без накнаде (чл. 151. Уредбе о извршењу буџета и рачуноводственом пословању државних органа и установа, Сл. лист ФНРЈ бр. 35/55, 51/55, 53/56 и 16/58), како би се Архивски центар у Пироту уселио у три одељења (два у кафанском делу, треће — магацин Дечјег летовалишта у коме је смештена архива НОО Пирот), зграде општенародне имовине у ул. Цара Душана бр. 15.

Прилог: Препис аката бр. 06-11546/61 и 06-5494/62 Одељења за комунално-стамбене послове НОО Пирот упућен Историјском архиву Среза Ниш, из којих се види да је дата сагласност за уселење. „У вези Вашег акта, бр. 01-28/1-62 од 11. 4. 1962. године, по питању преноса

права коришћења пословних просторија у улици Цара Душана бр. 15, ради смештаја Архивског центра у Пироту, извештавате се о следећем:

Нашим актом, бр. 06-11546/1-61 од 21. 10. 1961. године, известили смо Вас да смо сагласни да Вам се уступе предметне пословне просторије на коришћење и да је потребно да се обратите Одељењу за финансије овог Народног одбора да Вам се, у смислу члана 27. Закона о пословним зградама и просторијама, пренесе право коришћења.

Према изложеном, потребно је да поднесете писмени захтев Одељењу за финансије овог Народног одбора општине, за потпис права коришћења пословних просторија у улици Цара Душана за потребе Архивског центра у Пироту. “ У потпису начелник Младен Илић.

Ово је потрајало мало дуже. Интересантан је захтев Стамбено комуналног предузећа (бр. 02-5/52-72 од 6. септембра 1972. године) упућен Скупштини општине Пирот — Одсеку за имовинско правне послове (бр. 03-463/ од 8. 9. 1972. године).

„Решењем од 5. јула текуће године извршен је пренос без накнаде пословне просторије у улици Цара Душана бр. 15. Историјском архиву Ниш. Према ставу 2. диспозитива наведеног решења о преносу закључиће се уговор, па Вас молимо да нам примерак уговора након потписивања доставите ради регулисања са односа са Историјским архивом у погледу закупнине.“ У потпису директор Миодраг Петровић.

Бела Мачка

Ангажовање СО-е Пирот да се Архивском одељењу обезбеди одговарајући објекат, који би пружао оптималне физичке услове за смештај архивске грађе, увек је било присутно. Један од таквих објеката је зграда Беле Мачке у улици Трг Републике 148. То су били разлози због којих је СО Пирот (бр. 03-361/10 од 18. 12. 1973. године) донела решење о преносу пословних просторија:

Скупштина општине Пирот, на заједничкој седници Општинског већа и Већа радних заједница од 18. 12. 1973. године, по захтеву Историјског архива у Нишу, за пренос пословних зграда, а на основу чл. 32. Закона о промету земљишта и зграда и чл. 13 и 241. Статута општине Пирот, доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Историјском архиву у Нишу — архивском одељењу у Пироту пренесе се, без накнаде, пословне зграде из фонда непокретне друштвене имовине у улици Трг Републике бр. 128 на кат. парцели бр. 616 у површини од 682 м², поседовни лист бр. 2528 К. О. Пиротград.

ТРГ РЕПУБЛИКЕ 148 (БЕЛА МАЧКА)

На основу овог решења председник СО Пирот закључиће посебан уговор о преносу пословних зграда из овог решења.

Образложење

Историјски архив у Нишу, својим захтевом од 13. 11. 1973. године, затражио је, без накнаде, пренос пословних зграда у улици Трг Републике број 148, ближе описаних у диспозитиву овог решења. У захтеву наводи да Архивско одељење у Пироту ради под веома неповољним условима у мрачним, нефункционалним, влажним и неподобним просторијама. Но и поред оваквих услова, каже се даље у захтеву, ово Одељење постиже добре резултате у прикупљању архивске грађе и у раду са регистратурама на овом подручју. С тим у вези, Савет и управа ове установе стално је преко одговорних људи у Општини Пирот, указивала на проблем просторија овог одељења.

Међутим, овај проблем није остао незапажен у нашој општини, напротив то питање је разматрано на седници СО Пирот, па се Општина Пирот, писмом бр. 02-5865/1-66 од 17. 5. 1966. године, обавезала да обезбеди просторије овом одељењу.

У поступку по поднетом захтеву утврђено је да се ове пословне зграде прошле у друштвену својину по основу национализације, а на основу решења бр. 03-212/2-59, раније власништво Панатјовић А. Милорада, из Пирота, Ул. Д. Тасковића бр. 28.

Ценећи захтев, а имајући у виду да је историјско-архивска грађа од општег значаја и као таква мора се брижљиво чувати и обезбедити од квара, уништења и нестанка. Савет за друштвени план и финансије СО Пирот је предложио Скупштини општине Пирот да захтев усвоји као оправдан и на закону основан.

Скупштина општине Пирот, на заједничкој седници Општинског већа и Већа радних заједница до 18. 12. 1973. године одлучила је као у диспозитиву.

Против овог решења није допуштена жалба нити се може покренути управни спор, пошто је исто акт пословања. “

У потпису претседник СО Пирот Томислав Костић.

На основу овог решења направљен је:

УГОВОР О ПРЕНОСУ ПОСЛОВНИХ ЗГРАДА

I

„Носилац права коришћења и располагања Општина Пирот коју заступа председник Скупштине општине, Томислав Костић, с једне стране и носилац права коришћења Историјски архив у Нишу, кога заступа директор Историјског архива у Нишу, Ђорђе Стаменковић с друге стране, закључују уговор о преносу пословних зграда на следећи начин:

II

Општина Пирот као носилац права коришћења и располагања преноси у пословни фонд стицаоцу права коришћења, Историјском архиву у Нишу, без накнаде, пословне зграде у Улици трг Републике бр. 148 на катастарској парцели бр. 616 у површини од 682 м2, поседовни лист бр. 2523 К. О. Пирот-град.

III

Носилац права коришћења и располагања Општина Пирот преноси предметну непокретност без икаквих терета и обавеза.

IV

Примопредају ове непокретности извршиће, записничким путем, орган за извршно-правне послове Секретаријата за привреду и финансије СО Пирот.

V

Носилац права коришћења и располагања Општина Пирот обавезује се да, по потписивању и оверавању овог уговора, изврши формални пренос права коришћења стицаоцу, Историјском архиву у Нишу.

Уколико то не учини, стицалац права коришћења и располагања може се убаштинити код Општинске геодетске управе у Пироту на основу овог уговора.

VI

Трошкови око преноса и овере овог уговора код Општинског суда у Пироту падају на терет Историјског архива у Нишу.

VII

Овај уговор сачињен је у осам примерака, од којих се по два налазе код уговарача, по један код Општинског суда и Општинске геодетске управе у Пироту, а остала два код Секретаријата за привреду и финансије СО Пирот.

Уговор је сачињен 17. априла 1974. године под бројем 03-361/10-73.“

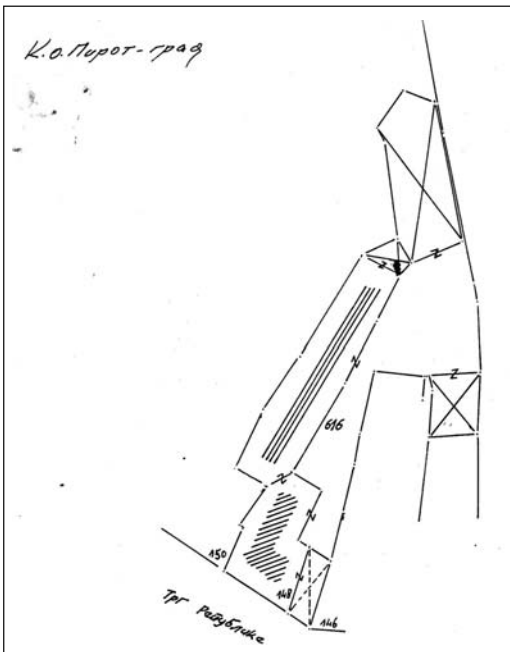
На основу наведеног уговора (бр. 03-361/10-73) дана 24. априла 1974. године састављен је записник о примопредаји непокретности у присуству службеног лица Боривоја Костадиновића и странака, тј представника Историјског архива у Нишу, представника Стамбеног предузећа и представника предузећа Радник. Решењем Скупштине општине Пирот бр. 03-361//10-73 од 18. 12. 1973. године, као носилац права коришћења и располагања, пренела је у пословни фонд стицаоцу права коришћења, Историјском архиву у Нишу, без накнаде, пословне зграде у Пироту, у улици Трг Републике бр. 148 на катастарској парцели 616 у површини 682 м², поседовни лист бр. 2528 К. О. Пирот-град. (скица 1).

У записнику о примопредаји се, поред осталог констатује да се у једној од ових пословних зграда налази канцеларија предузећа Радник. Представник предузећа се обавезао а представник новог корисника прихватио, да се канцеларија испразни за месец дана од дана примопредаје. Време одвоза другог материјала било је десет дана. Представник

предузећа Радник је предао све просторије уцртане на скици а представник Архива прихватио, уз примедбу на стање просторија у којима су се налазиле.

Просторије су приведене намени. Једна просторија се користила за канцеларију, док су друге две, мања и већа, биле депои. У објекту је радила само једна жена — архивски помоћник. Радила је на свим пословима, укључујући хигијеничарске и курирске. Тек од 1979. године је упошљен хигијеничар—манипулант.

По свим критеријумима за локацију архивске зграде објекат није одговарао намени. Радне простори-

КАТАСТАРСКА ПАРЦЕЛА 616

је су биле одмах поред прометне саобраћајнице а депои су били слепљени са суседним зградама, што је недопустиво када се имају у виду потенцијални узрочници пожара.

Међутим, зграда је одговарала другоме. Била је као створена за угоститељски објекат. Локална угоститељска радна организација Србија је поседовала зграду са виноградом, (тзв. Новакова вила), на старом путу за Гњилан. УРО Србија није знала шта да ради са вилом, али имала замисао како да зграду Бела мачка преуреди у угоститељски објекат.

Новакова вила

Долази до договора представника Угоститељског предузећа и Архива у Нишу. УРО Србија се обавезује да, поред замене објеката, изгади архивски депо у површини од 100 м². Крајем 1981. године закључују уговор о замени зграда (заведен код УРО Србије бр. 1593 од 2. 12. 1981) а оверен код Општинског суда 14. 1. 1983).

Документ изгледа овако:

УГОВОР О ЗАМЕНИ ЗГРАДЕ

Закључен дана 2. 12. 1981. године између УРО „Србија“ Пирот, са потпуном одговорношћу, ул. Маршала Тита бр. 52 коју заступа директор Миодраг Манчић, с једне стране и Историјског архива из Ниша, Тврђава бб, кога засупта Ђорђе Стаменковић, директор с друге стране, по предмету: ЗАМЕНА ОБЈЕКТА ЗГРАДЕ АРХИВСКОГ ОДЕЉЕЊА У ПИРОТУ, ул. Трг Републике бр. 148 за ОБЈЕКАТ „НОВАКОВА ВИЛА“ на Сарлаху, власништво пом. УРО „Србија“ из Пирота на следећи начин:

ЗГРАДА НОВАКОВЕ ВИЛЕ

I

Историјски архив из Ниша преноси и уступа другом уговарачу УРО „Србија“ из Пирота непокретну имовину — зграду у ул. трг Републике број 148 на кат. парцели број 616 у површини 682 м2, пос. лист бр. 5900 К. О. Пирот-град са свим пратећим објектима.

II

Описана имовина у тачки 1 овог уговора уступа се у својину УРО „Србија“ под условом да УРО „Србија“ из Пирота, Историјском архиву из Ниша уступи непокретност — зграду „Новакова вила“ на Сарлаху, кат. парцела број 1406 у површини од 2. 973 м2, пост. лист. бр. 318 К. О. Пирот-град као и да у наставку постојеће зграде изгради депо — спремиште величине 100 м2 а према пројектном задатку за решење спремишта — депоа, Одељења Пирот, који је саставни део овог уговора.

Вредност замењене имовине износи:

	набавна	отписана
1. Виноград „Новакова вила“	27.095,60	12.102,75
2. Магацин „Новакова вила“	860.00,00	1.290,00
3. Зграда „Новакова вила“	881.214,40	255.134,35
4. Улагања у туђа средства	23.069,50	23.069,50
укупна вредност	1.791.379,50	291.596,60

III

Обе уговорне стале прихватају ову размену-замену.

КАФАНА "СРБИЈА"

IV

УРО „Србија“ уступа без накнаде коришћења спрата на кафани „Србија“ улица М. Тита бр. 36 да Историјски архив из Ниша смести део архивске грађе из описане зграде под тачком 1 овог уговора, све док отписани депо из тачке 2 овог уговора не буде завршен и оспособљен за смештај архивске грађе.

V

Размењене непокретности су исте вредности, због чега се размена–замена врши без икакве надокнаде у новцу са било које стране.

VI

Примопредаја размењене односно замењене зграде има се извршити најкасније до 15. 12. 1981. године.

VII

Обе уговорне стране овим одобравају да се предметне непокретности могу, без даље њихове сагласности, пренети на нове власнике и то непокретност УРО „Србија“ на Историјски архив из Ниша и обратно а по завршетку изградње описаног, односно пом. депоа у тач. II овог уговора.

VIII

За неизвршење овог уговора уговарачи признају надлежност Округног привредног суда у Нишу.

IX

Овај уговор сачињен је у шест истоветних примерака од којих се по један налази код уговарача, један код јавног правобраниоца, један код Службе друштвених прихода СО Пирот, један код Суда и један примерак код Геодетске управе у Пироту.

Документ су потписали за УРО „Србија“ Пирот директор Миодраг Манчић, а за Историјски архив Ниш директор Ђорђе Стаменковић

Архивско одељење је доживело још једно болно пресељење, мање за особље а више за сређену архивску грађу. И нови објекат није задовољио потребе Архива, имајући у виду да локација зграде не задовољава ни минимум критеријума. Када је у питању сигурност, она није била никаква. Послеподневне или ноћне заштите није било. Чак и нови смештајни депо није у потпуности задовољавао критеријуме. Северни зид депоа је периодично влажио, док је подрум због влаге могао служити само за смештај огревног материјала. Врло тешко сређена архивска грађа је заслуживала много бољи објекат него што је Новакова вила.

Број радника се увећао до 1984. на четири а 1992. године на седам, док су се услови рада погоршавали. Влаге је било све више. Радне просторије су постале претесне, а депо је био испуњен до максимума. Није било више места на полицама, па је новопримљена грађа одлагана на поду између полица. Тако је спасено 3.300 пројеката, којима је пре-

Na osnovu Odluke Saveta Pedagoške akademije Pirot u Pirotu od 4.11.1991. godine, Pedagoška akademija, koju zastupa direktor prof. st Vidoje Milenković, s jedne strane i Muzeja Ponišavlja iz Pirotu koga zastupa direktor Miroslav Zubić s druge strane zaključili su dana 4.11.1991. godine

U G O V O R
O KORIŠĆENJU POSLOVNIH PROSTORIJA INTERNATA

Čl. 1

Pedagoška akademija Pirot ustupa na privremeno korišćenje jednu prostoriju zgrade Doma učenika i studenata u ul. V. Kongres br. 1 koja se nalazi na prizemlju do ulice , s leve strane glavnog ulaza.

Čl. 2

Muzej Ponišavlja iz Pirotu obavezuje se da će poslovnu prostoriju iz čl. 1 ovog ugovora koristiti za potrebe Arhivskog odeljenja, odnosno smeštaja arhivske gradje.

Čl. 3

Muzej Ponišavlja ne može vršiti adaptaciju poslovne prostorije bez prethodne saglasnosti Akademije.
Troškovi tekućeg održavanja padaju na teret muzeja Ponišavlja.
Nadoknada za korišćenje prostorije određena je Cenovnikom.

Čl. 4

Ugovor o korišćenju navedene poslovne prostorije zaključuje se na određeno vreme - do 31.08.1992 godine.

Istekom navedenog roka Muzej je dužan da vrati Akademiji pomenutu prostoriju u stanju u kome je primio.

Čl. 5

U slučajspora nadležan je Opštinski sud u Pirotu.

Čl. 6

Ovaj Ugovor je sastavljen u četriprimerka od kojih svaka strana zadržava po dva.

PEDAGOŠKA AKADEMIJA PIROT

Vidoje Milenković
Direktor

MUZEJ PONIŠAVLJA

Miroslav Zubić
Direktor

тило уништење. Највећи проблем је био грејање у зимским месецима. Било је забрањено грејање средствима са отвореним пламеном. Средства са ноћном акумулацијом енергије била су искључена, због непостојања ноћне службе дежурстава. Стање је постало још горе када је установљено да је кровна конструкција иструлела и склона паду.

Архивско одељење је преко свих фактора и на свакојаче начине покушавало да реши свој проблем. Сходно томе преко Музеја Понишавља, у чијем саставу је тада Одељење функционисало, закључен је уговор са Педагошком академијом о коришћењу пословних просторија некадашњег интерната Учитељске школе.

То су то били разлози због којих су за радне просторије Архивском одељењу додељене неусловне кровне просторије СО Пирот, некада радне просторије СИЗ-а образовања, културе, физичке културе и информисања. Добијене су три просторије за канцеларије и једна на другом крају зграде за смештај директора.

Започео је период новог функционисања Архивског одељења, који је трајао до усељења у нову зграду. Радне просторије су биле на трећем спрату СО Пирот а архивски депо у Новаковој вили. Започеле су свакодневне шетње на релацији СО–Новакова вила. Несређени регистратурски материјал је ношен на трећи спрат а сређена архивска грађа и безвредни регистратурски материјал ношени доле и одвожени у архивски депо. Када се томе додају свакодневна одлажења до депоа због издавања уверења и сарадње са истраживачима, може се закључити да су се послови извршавали на граници издржљивости.

Сви су тражили решење проблема. Особље Архивског одељења са руководством Музеја Понишавља и Архива Србије тражило је радикално решење тј. осамостаљење одељења као самосталне установе културе и проналажење одговарајућег смештајног простора, који ће задовољити минимум критеријума за физичку заштиту архивске грађе. Локални челници су покушавали да реше проблем, али без неког великог улагања, ситним поправкама или уступањем неког њима непотребног простора. Очигледно да су имали приоритетније ствари. Архивско одељење се је непрекидно обраћало за помоћ оснивачу, тј. Одељењу за ванпривреду општине Пирот, Министарству културе и матичном Архиву Србије, па је уследило и њихово ангажонање да се проблеми реше.

Саставни део тих активности јесте Извештај одељења за ванпривреду СО Пирот (01-63/1-93 од 15. 12. 1993) о стању и проблемима у Архивском одељењу у Пироту упућен Извршном одбору СО Пирот:

На иницијативу Музеја Понишавља, а поводом статуса и организације рада Архивског одељења у Пироту, уз сагласност Министарства културе, одржан је састанак са представницима Архива Србије марта месеца 1993. године.

Сагледавајући укупан рад Архивског одељења у Пироту оцењено је да још нису решени основни предуслови за адекватан рад Архива (статус, простор, кадрови) због чега је на плану заштите и сређивања грађе мало урађено. Такође је оцењено да су просторни услови незадовољавајући, како због недовољне површине, тако и због удаљености од града и необезбеђености објекта (нема одговарајућу ограду, нема спољно осветљење и ноћног чувара). Кадровска структура радника, такође не одговара прописаним условима.

На основу увида у досадашњи рад Архивског одељења, концепције развоја и организовања архивске мреже и архивских установа и сагледавања могућности за побољшање услова рада ове Установе, предложено је следеће:

1. Да се Архивско одељење издвоји из Музеја „Полишавље“ и конституише као посебно правно лице са статусом Установе за заштиту и коришћење архивске грађе за Пиротски округ. У складу са тим потребно је донети одлуку о оснивању архива, одредити вршиоца дужности директора и предложити чланове Управног и Надзорног одбора.

2. Скупштина општине Пирот, у сарадњи са Пиротским округом треба да обезбеди одговарајући простор за смештај и рад Архива. Као могућа решења предложена су: зграда Завода за заштиту здравља која у потпуности испуњава све услове, објекат бившег Интерната Педагошке академије који захтева велика улагања и неадекватан је, јер је са ниским прозорима и грађен од материјала који не одговара за потребе Архива, и зграда Амбуланта у Тијабари, чија је површина недовољна, али уз коришћење Новакове виле могла би да буде привремено решење за смештај грађе укинутих институција.

Према Извештају Архива Србије задатак Пиротског округа и Општине Пирот је да се испитају и друге могућности за обезбеђење адекватног простора, при чему треба имати у виду следеће елементе:

— да није на прометном и стратегијски осетљивом месту,

— да нема влаге и

— да не буде мање од 300 м².

Према захтеву Архива Србије, треба што пре изнаћи одговарајуће решење „како не би пропала грађа укинутих институција без правног следбеника за шта посебну одговорност сноси Пиротски округ и Општина. До тада потребно је да се садашња зграда Архива обезбеди на одговарајући начин што је договорено на састанку.“

После конституисања Архива исти треба кадровски ојачати на следећи начин:

1. Преузети у стални радни однос три радника који су на раду у Архивском одељењу, а једног радника који не испуњава услове у погледу школске спреме распоредити у оквиру Органа управе, а уместо њега распоредити једног дипломираног правника.

Полазећи од утврђеног стања и наложених мера до сада је реализовано следеће:

1. Припремљен је Предлог одлуке о оснивању Историјског архива у Пироту за општине: Пирот, Бабушница и Бела Паланка. Одлука је усвојена од стране Скупштине општине Пирот и иста достављена осталим Општинама на подручју Пиротског округа. Општина Димитровград је усвојила Предлог одлуке а Општина Бабушница ће исти разматрати на првој наредној седници. Бела Паланка у овом моменту не прихвата Предлог одлуке с обзиром да ове послове за њих обавља по Уговору Архив из Ниша.

2. Извршено је преузимање радника који не испуњава Законом прописан услов у погледу школске спреме.

С обзиром да до сада неке наложене мере нису извршене потребно је у наредном периоду предузети следеће:

1. Хитно извршити обезбеђење објекта „Новакова вила“. У том циљу обезбедити дежурну службу у трајању од 24 часа. Раднике за ове послове обезбедити по могућности ангажовањем вишкова у установама и органима које се финансирају из буџета Општине.

2. Обезбедити спољно осветљење објекта „Новакова вила“.

3. Уколико има могућности извршити преузимање једног дипломираног правника из Општинске управе или других установа које се финансирају из Буџета, а који има афинитет за рад на заштити културних добара.

4. Наћи одговарајући простор за смештај архивске грађе. Уколико нема могућности за трајно решење обезбедити простор за привремени смештај архивске грађе.

Ради трајног решења просторног за Архив испитати могућност Завода за заштиту здравља који по мишљењу представника Архива Србије у потпуности одговара за смештај архивске грађе. Ову могућност треба сагледавати уколико се планира измештање Завода за здравствену заштиту здравља у друге просторије.

Начелник Одељења за ванпривреду Татјана Јоцић

Министарство културе се укључило инспекцијским надзором, извршеним 21. 1. 1994. године од стране републичког инспектора културе Тугомира Златковића. Исти је у сарадњи са вршиоцем дужности директора Историјског архива у оснивању Милетом Манићем и осталим сарадницима из Архива извршио систематски увид у рад Архивског одељења у Пироту, при чему су константовани недостаци у раду и предложене мере за санацију стања.

Неколико дана касније, 24. 1. 1994. године урађен је записник о инспекцијском надзору у коме се поред осталог констатује:

„По свим овим питањима истог дана вођен је разговор са председником Извршног савета Скупштине општине Пирот, и народним послаником Ђорђем Митићем, директором Одељења Архива Милетом Манићем, директором Музеја Понишавља

Томиславом Панајотовићем, Татјаном Јоцић и Вером Јовановић из надлежног Секретаријата за послове културе на састанку који је одржан у кабинету председника Скупштине општине Пирот. Разговор је протекао у знаку изналагања најрационалнијих и најбржих метода да се што пре оснује Историјски архив у Пироту као самостална установа и о мерама за отклањање недостатака у раду Архива које су већ наложене.

Архив сада користи за рад две просторије органа управе СО Пирот. Грађа која се обрађује преноси се из неусловних просторија. На сређивању библиотеке немогуће је радити, јер су књиге у старој згради која се не греје и нема услова да се ради у њој. “

На захтеве Архивског одељења и закључке инспектора културе изјаснило се Одељење за ванпривредне делатности општине Пирот следећим извештајем о активностима на решавању смештајних проблема Историјског архива у Пироту:

„Архивско одељење у Пироту смештено је у улици Лазаревића б. б. у згради познатој као „Новакова вила“. Скупштина општина Пирот је, заједно са општинама Бабушница и Димитровград, донела Одлуку о оснивању Историјског архива за ове три општине у Пироту.

Смештајни простор ове установе је неадекватан за обављање делатности и не испуњава Законом прописане услове.

Инспекцијским надзором оцењено је да је зграда неусловна, налази се ван града, у неуређеном делу града, окружена је виноградима, руинирана и споља и изнутра, физички је необезбеђена, а њена површина од 174 м², од чега је 130 м² депои, недовољна за смештај архивске грађе.

Ради решавања просторних проблема ове установе приступило се изналагању одговарајућег решења. На седници Скупштине општине Пирот, одржаној 25. фебруара 1994. године, приликом разматрања извештаја о раду Историјског архива, донет је закључак да се овој установи уступи зграда интерната Педагошке академије, а да се од општина Бабушница и Димитровград траже средства за њено реновирање.

Међутим, овај објекат по мишљењу Архива Србије није погодан за смештај архивске грађе о чему је било речи у Извештају о раду ове установе.

Полазећи од мишљења Архива Србије, да понуђени објекат није погодан за смештај архивске грађе, а у циљу изналагања одговарајућег решења обављени су разговори са представницима ДП „Ангропромет“ да се једна зграда у кругу старе болнице уступи на коришћење Историјском архиву, ако се оцени да овај објекат испуњава услове за обављање архивске делатности.

Ради сагледавања могућности за обезбеђење простора и испуњености услова предложених решења, **договорено је са Архивом Србије да се обиђе објекат у оквиру старе болнице и утврди да ли је могуће извршити адаптацију овог објекта за смештај архивске грађе.**

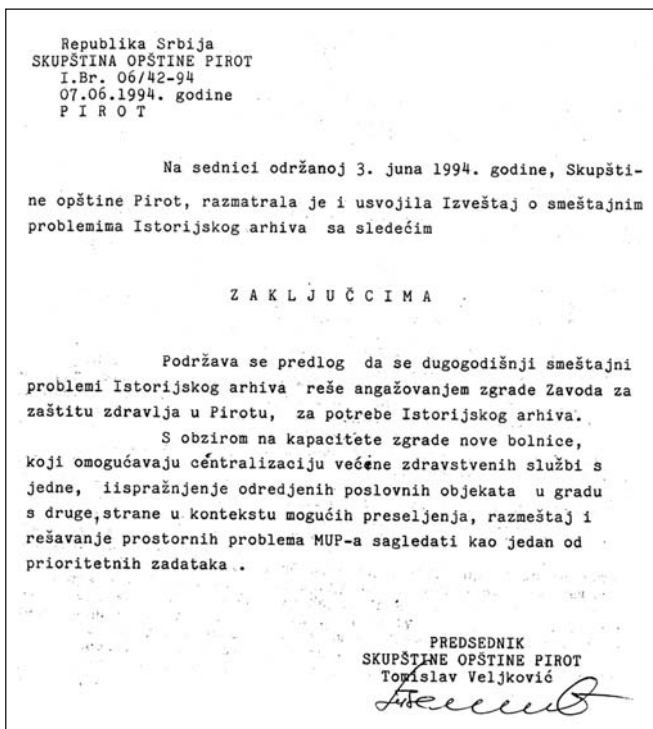
Представници Архива Србије су 18. маја ове године, боравили у Пироту и обишли наведени објекат. Њихово мишљење да овај објекат не може да се користи за наведене намене, пре свега због тога што је носивост објекта 150 кг/м², а за оптерећеност површине депоа је одређено 1000/1 м², да је објекат стар и налази се у индустријској зони па су непходна изузетно велика улагања да се исти оспособи за смештај архивске грађе.

Поред овог објекта поново је извршен обилазак објеката Здравственог центра Пирот, Завод за заштиту здравља, Зубна амбуланта и бивши АТД диспансер. У разговорима је истакнуто да зграда Завода за заштиту здравља може да се користи за смештај архивске грађе, као и зграда бившег АТД диспанзера, а с обзиром да је извршено реновирање Зубне амбуланта није економски оправдано да се иста сели из овог објекта.

С обзиром да је обезбеђење адекватног простора за Историјски архив у Пироту услов за предузимање других мера на решавању статуса ове установе (именовање Управног и Надзорног одбора, преузимање радника од стране Министарства културе) одржан је састанак на коме је закључено да се Скупштини општине Пирот предложи **да се објекат Завода за заштиту здравља уступи Историјском архиву**, јер према плану Здравственог центра ова служба треба да се пресели у други објекат."

Скупштина општине Пирот је стидљиво покушавала да реши питање смештаја архива. Доносила је одређене закључке па их после одређеног времена мењала или исте није спроводила.

Половином године, тачније 3. јуна 1994. године СО Пирот је донела **Закључак** (потписао тадашњи претседник СО Пирот Томислав Вељковић) да се подржава предлог да се Историјском архиву додели зграда

ПОДРШКА ПРЕДЛОГУ ДА СЕ ЗГРАДА ЗА АЗШТИТУ ЗДРАВЉА УСТУПИ АРХИВУ

Завода за заштиту здравља. Предлог је био на месту, имајући у виду праксу широм Европе да се у непокретном културном добру (стара зграда Хигијенског завода) усели покретно културно добро (архивска грађа). Тиме би се једним потезом решавала два проблема. Таквих примера је поприлично много а један од њих је да је Дубровачки архив (Архив у коме је написан добар део историје Србије) смештен у у прелепој палати Спонза. Овом закључку се успротивио Окружни начелник са образложењем да се исти објекат додели Округу и да се у њему оформи тзв. Градска кућа, где би се дочекивали сви виђенији гости Пирота.

Крајем године, 18. новембра 1994. године, опет СО Пирот доноси Закључак да се Историјском архиву понуди као пословни простор зграда амбуланте у Тијабари.

Наредног месеца, 16. децембра Скупштина општине је разматрала извештаје о раду установа културе и донела више закључака. Врло је важан пети закључак, који говори о пресељењу Архива у зграду бивше амбуланте. Интересантан је и седми закључак, у коме се критикује, како се наводи, пропагандна делатност радника Архива преко средстава јавног информисања при чему они не уважавају објективне околности и тешкоће са којима се суочавала Стручна служба Скупштине општине у разрешавању овог проблема. Очигледно да руководиоцима Општине ни-

је одговарало да радници Архива таласају. Већ је раније споменуто да је Оснивач решио да проблем реши без неких великих улагања и није му било по вољи да му неко квари планове, па макар и директно угрожени.

Руководство Архива је имало другачији поглед на разрешење проблема. Имало је у виду да је архивска грађа физички угрожена, да су радне просторије

18.11.1994.

Republika Srbija
SKUPŠTINA OPŠTINE PIROT
I. Br. 06/82-94
18.11. 1994. godine
P I R O T

Историјски архив

P I R O T

Skupština opštine Pirot, na sednici održanoj 18. novembra 1994. godine, razmatrala je i usvojila programe rada ustanove u oblasti kulture i IJP "Sloboda" i Izveštaj o radu IJP "Sloboda" sa

Z A K L J U Č S I M A

. / . / .

4. Istorijском shrivu, kao moguću poslovni prostor, ponuditi zgradu ambulante u Tijabari.

U vezi s tim, zadužuje se načelnik Odeljenja za društvene delatnosti da, u kontaktu sa odgovornim ljudima u republičkim organima, pokuša da razreši pitanje prostornog smeštaja arhiva.

PREDSEDNIK
SKUPŠTINE OPŠTINE PIROT
Tomislav Veljković

Tačnost REPUBLIKE overava:
SKUPŠTINE OPŠTINE PIROT
Ljiljana Petković

ПОНУДА ЗГРАДЕ АМБУЛАНТЕ У ТИЈАБАРИ

Republika Srbija
SKUPŠTINA OPŠTINE PIROT
I. Br. 06/91-94
16. 12. 1994. godine
P I R O T

Архивско одељење

PIROT

Skupština opštine Pirot na, na sednici održanoj 16. decembra 1994. godine, razmatrala je i usvojila izveštaje o radu ustanova kulture u 1994. godini, sa sledećim

ZAKLJUČCIMA

. / . / .

5. Da odeljenje za vanprivredne delatnosti, u što kraćem roku preduzme potrebne mere i konsultuje Republičke organe u cilju realizacije zaključaka Skupštine opštine o preseljenu Arhivskog odeljenja u zgradu bivše ambulante u Tija-bari.

6. Izveštaj o radu ovog odeljenja je dosta uopšten, bez podataka šta je povodom naloženih mera, pri inspeksijskom nadzoru, uradjeno na poboljšanju stanja u ovoj ustanovi.

7. Propagandna delatnost radnika Arhiva, pre svega preko sredstava javnog informisanja, treba da bude objektivnija. U proteklom periodu akcenat je stavljen na sporo rešavanje smeštajnih problema, bez uvažavanja objektivnih okolnosti i teškoća sa kojima se suočavala Stručna služba Skupštine opštine u razrešavanju ovog problema.

Tačnost prepisa overava:
Ljiljana Petković

PREDSEDNİK
SKUPŠTINE OPŠTINE PIROT
Tomislav Veljković

ZAKLJUČAK O PRESELJEŃU ARHIVA U TIJABARSKU AMBULANTU

у неусловним просторијама на трећем спрату Скупштине општине, да је више физички неиздрживо свакодневно носити архивску грађу горе-доле. Мислило се, имајући у виду стање архивске службе у земљи а још више ван ње, да Архив у Пироту заслужује објекат, који ће задовољити минимум критеријума за смештај архивске грађе.

Следећи инспекцијски надзор републички инспектор културе извршио је 15. септембра 1995. године. Исти је сачинио извештај заведен код Министарства културе РС — Нишавски округ 19. 9. 1995. г. под бројем 631-83/95:

ИЗВЕШТАЈ

О испуњености услова за формирање Историјског архива у Пироту

Инспекцијски надзор извршен је на основу чл. 126. и 127. Закона о културним добрима (Сл. гласник РС, бр. 7/94) и Програма надзора ресора заштите културних добара за 1995. годину, 15. септембра 1995. године, у 10,00 часова.

Инспекцијском надзору присуствовали су: Гордана Јакшић, начелник Одељења за непривредне делатности СО Пирот, Верица Јовановић, радник Органа управе, директор Историјског архива у оснивању Милета Манић, са сарадницима, и Снежана Пејчић, дипл. инж. арх. сарадник у Одељењу за стамбено-комуналне послове органа управе СО Пирот.

Повод за инспекцији надзор био је захтев Скупштине општине Пирот бр. 01-630/1-95 од 5. септембра 1995. године, којим се у смислу чл. 71. ст. 3. Закона о културним добрима тражи од Министарства културе Србије да утврди испуњеност услова за почетак рада и обављање делатности Историјског архива у Пироту. Давање ове сагласности повезано је са уписом у регистар самосталних установа за обављање архивистичке делатности.

Претходни инспекцијски прегледи обављени су 21. 12. 1993. и 21. 1. 1994. године о чему је Министарство културе обавештено записницима бр. 630-1010/93-02. и бр. 630-1010/94-02.

Том приликом констатовано је да у раду Архива у Пироту, који је био у саставу Музеја Понишавља у Пироту, постоје бројни недостаци: недовољан и неуслован простор за рад, слабости у изради програма, недостаци у погледу поседовања законом прописаних образаца (улазна књига фондова и са тим у вези израда информативних средстава — сумарни и аналитички инвентар), недостатак броја и адекватне структуре радника у складу са Правилником о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа заштите културних добара, да се рад на прерастању одељења архива у самосталну установу одвија споро, да је библиотека комплетно несређена и сл.

Наложене су мере од 9 тачака. Кључне су: стварање просторних услова за рад и интензивирање рада на оснивању Историјског архива у Пироту као самосталне установе за обављање архивистичке делатности у складу са Законом о културним добрима.

Дана 15. септембра 1995. године, констатовано је:

1. Архив у Пироту ради још увек у старим просторијама, у тзв. Новаковој вили са 147 м², од чега 33,3 м² канцеларијски простор, а 76 м² депои. Има три просторије за рад архивиста на сређивању грађе и једну за рад истраживача.

У току је израда пројектне документације за изградњу новог пословног простора. У првој фази добиће се простор од 99 м², у другој 73 м². После тога би се извршила даља доградња чиме би се добио простор предвиђен Правилником о ближим условима за почетак рада и обављања делатности установа заштите културних добара (Сл. гласник РС, бр. 21/95. — чл. 4).

Председник Скупштине општине Пирот Томислав Вељковић, председник Извршног одбора Слободанка Ћирић и представници органа управе који су учествовали у инспекцијском надзору, изјавили су да Скупштина општине Пирот чврсто стоји иза оваквог програма и да је исти усаглашен са Историјским архивом Србије. Од првобитне идеје о додели неке зграде у Пироту за рад Историјског архива, одустало се.

2. У 1993. години Скупштине општина Пирот, Димитровград и Бабушница, на својим седницама донеле су Одлуку о оснивању Историјског архива у Пироту за обављање делатности за све три општине. За вршиоца дужности директора чл. 19. Одлуке о оснивању до именована директора, именован је Милета Манић, досадашњи руководилац Архивског одељења Музеја Понишавља у Пироту.

3. Архив у Пироту има, према списку 729 регистратура, 137 фондова од 581 д. Набављена је улазна књига фондова и потребни формулари за израду образаца и регистратура, али још нису попуњавани. Набављена је књига инвентара за књиге библиотеке, међутим, књиге нису уведене, већ су само поређане у сталажи. Нужно је прићи обради књига уз помоћ Матичне библиотеке — Народне библиотеке у Пироту.

Процена стручњака из архивистике и других наука је да је архивска грађа Архива у Пироту веома квалитетна и изазовна за научно-истраживачки рад. То је, свакако, последица значајних и аутентичних културно-историјских збивања која су се вековима догађала у овом пограничном делу Србије.

4. Архив има 6 радника: један професор географије — в.д. дијектора, један историчар — архивист, три архивска помоћника са средњом стручном спремом и положеним стручним испитом и један радник који са 50% радног времена ради на пословима хигијене, а 50% на пословима архивског манипуланта.

Недостаје један историчар и још један радник са високом спремом који би по мом мишљењу требало да буде дипломирани правник — за послове регистра регистратура и осталих регистара.

5. Архив има машину за куцање, телефон и противпожарни апарат. Нема апарате за микрофиширање и микрофилмовање, па је упућен да те услуге обавља у граду. Нема компјутер, рачунску машину и телефакс, чиме није испуњена обавеза из наложених мера са претходног инспекцијског надзора.

6. Архивска грађа смештена је, углавном, у гвозденим полицама које су одговарајуће. Део грађе је на поду. Полице за смештај књига нису довољне нити одговарајуће.

7. Грејање не постоји. Има неких уређаја са отвореним пламеном, што није у складу са Правилником о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа заштите културних добара.

О П Ш Т И З А К Љ У Ч А К

Полазећи од квантитета и квалитета архивске грађе у Архиву, броја регистратура на подручју Пиротског округа, испољеног интересовања научних и других истраживача, потреба за интервенцијама у радним и другим организацијама за пружање помоћи у раду на сређивању архивске грађе и регистратура, као и постојећег минимума радног простора и кадра са којим се већ располаже, нужно је да се у Пироту одобри формирање Историјског архива као самосталне установе за обављање делатности у складу са чл. 65. и 76. Закона о културним добрима.

Постојањем професионалне установе заштите за обављање архивске делатности, брже ће се разрешити евидентирани проблеми везани за архивистику у Пироту. Потребна је, међутим, конкретна стручна помоћ Архива Србије са ороченим терминима за обављање неких послова унутар установе Архива Пирота.“

Руководство Архива је у комуникацији са Томиславом Златковићем, инспектором културе, захтевало да у извештајима о контроли стање у Архиву представи акутнијим, с циљем да се не одуговлачи са решава-

њем проблема односно да преузета архивска грађа више не пропада. Инспектор културе је мало заострио ствари. У првом извештају (24. 1. 1994) је написао:

„На сређивању библиотеке немогуће је радити, јер су књиге у старој згради која се не греје и нема услова да се ради у њој“,

док је у другом извештају (15. 9. 1995) о истом проблему:

„да је библиотека комплетно несређена и сл. “

и констатацију:

„део архивске грађе је на поду“,

не објашњавајући да је то спашених 3.300 грађевинских пројеката, преузетих из општинске архиве, која је прокишњавала.

Епилог приче се зна. Уместо да општински челници реше проблем и обезбеде Архиву одговарајући простор, кривицу су свалили на руководство Архива. Смењен је директор, уз објашњење да у другом директора имају више поверења.

Започиње време одуговлачења и завлачења. Догађаји су се смењивали као на филмској траци. Било је различитих обећања и ниједно није дало резултата. Само је једно било јасно: „нико није смео да окриви општинско руководство, јер може бити смењен“.

Супротно томе, руководиоцу Архива стање архивске грађе било је важније од функције. У једном од извештаја закључује:

„Зграда Новакове виле није одговарала намени. Подрум Архива је био тотално подводан, периодично плављен и у њему није могао бити одложен никакав регистратурски материјал. Радне просторије Архива су биле без бетонске плоче и по закону у исте није смела бити одложена архивска грађа. Имајући у виду да су олуци зграде били дотрајали, у случају великих киша зидови зграде су били тотално мокри. Влага је била основни проблем у заштити архивске грађе. Једини простор који је донекле одговарао намени био је новоизграђени депо у величини од 76 квадрата. Чак ни он због непостојања олука са северне стране, према винограду, константно је био полувлажан и изазивао буђ на кутијама. Кров старе зграде је био тотално дотрајао, па је постојала бојазан да се исти у случају већих снегова сруши.“

То су били разлози да се Архив обрати оснивачу и затражи да се одреди комисија, која би испитала стање зграде архива и установи да ли иста може да задовољи основну функцију архива, т. ј. да физички заштити архивску грађу и регистратурски материјал. Комисија је обишла објекат, прибавила потребне податке, које је образложила у свом извештају. Архив није био задовољан извештајем комисије из разлога што:

— „није константовано да све просторије Архива прокишњавају, што се може видети голим оком,

— није константовано да су сви зидови радних просторија са одломљеним малтером услед превелике количине влаге у њима,

— да је кровна конструкција не само „извитоперена и са црвоточинама“ без процене стања да ли поменуће греде могу да поднесу терет евентуалних снежних падавина,

— изостављен је основни закључак стручне комисије да ли објекат у оваквом стању одговара намени, т. ј. да пружи сигурну физичку заштиту архивској грађи као културном добру.

— у трећем ставу поменутог извештаја константовано је који су неопходни радови на санирању објекта али без одређивања динамике радова. И оно што је за архив најважније није дат предрачун радова што би била врло корисна информација у фази одлучивања, да ли реновирати и доградити стари смештајни простор или изградити потпуно нови Архив“.

Дана 27. 2. 1996. године у Пирот долази делегација Завод за заштиту споменика културе Ниш. Организован је састанак са Ацом Радовићем и сарадницима. Тема је била доградња депоа и преуређење Новакове виле. Урађен је предмер и предрачун радова. По њему цена доградње била је дупло виша него изградња потпуно новог објекта.

Наредног дана, (28. 2. 1996) Сматрајући сумњивим предмер и предрачун да цена доградње Новакове виле кошта дупло него изградња потпуно новог објекта обратили смо се ГП-у „Прогрес“ Пирот. Разговор је вођен са главним пројектантом Драганом о доградњи Новакове виле и изградњи нове зграде Архива. Урађен је и пројекат доградње депоа и преуређења Новакове виле. На наше запрепашћење цена доградње била је приближно иста као она Заводова, што значи дупло виша него цена изградње потпуно новог објекта.

И онда следи хронологија догађаја.

Следећег месеца, (11. 3. 1996) у згради СО Пирот одржан је састанак са Слободанком Ћирић, председником Извршног савета и начелницима о сагледавању могућности за решење питања простора.

Десет дана касније (21. 5. 1996) у просторијама СО Пирот одржан је састанак са председником СО Томиславом Вељковићем о проблему простора за рад Архива.

Следећег месеца (21. 6. 1996) извршен је обилазак Новакове виле и Хигијенског завода са Томиславом Вељковићем, председником СО Пирот. Дана (5. 8. 1996) у просторијама СО Пирот, састанак са Томиславом Вељковићем по истој теми.

Крајем лета (26. 8. 1996) Архив је обишао Милорад Радевић, директор Архива Србије. Одржан је заједнички састанак са Томиславом Вељковићем а извршен је и обилазак Новакове виле и Хигијенског завода са циљем сагледавања услова за рад и решавања проблема зграде.

Извршен је обилазак управне зграде Радника, као простора за изнајмљивање, услут и зграда бивше табане у улици 29. новембра (доња мала).

У договору са Томом Вељковићем, Министарству здравља, Министарству културе, Архиву Србије и Републичкој дирекцији за имовину, послат је захтев (2. 9. 1996) за уступање зграде Хигијенског завода.

Наредног месеца (17. 10. 1996) у Архиву Србије вођен је разговор са министром културе Надом Поповић-Перишић и помоћником министра Радетом Бегенишићем, о проблему простора за Архив.

Наредне године (2. 4. 1997) вођен је разговор са Ненадом Здравковићем, директором Здравственог центра Пирот о уступању зграде Хигијенског завода за Архив.

У Гарнизону Пирот вођен је (17. 4. 1997) разговор са командантом бригаде пуковником Милорадом Станојевићем и помоћником команданта Нишке армије за позадину о евентуалном изнајмљивању њиховог простора за зграду Архива.

На седници СО Пирот (7. 5. 1997) донесен је закључак: Покренути заједничку акцију из Пиротског округа и надлежних министарстава Републике Србије (култура, здравство, имовина) за изнајмљивање прописног депоа за Архив.

Вођен је телефонски разговор (9. 2. 1998) са министром културе Надом Поповић-Перишић око питања простора за Архив и ћилимарство.

Организован је састанак (2. 4. 1998) са начелником Пиротског округа Драганом Пејчићем о проблему смештаја Архива и одржавања заједничког састанка са свим председницима општина из округа.

У телефонском разговору (15. 5. 1998) Милорад Радовић, директор Архива Србије тражио је информацију о томе докле се стигло у разговорима о згради Архива.

Разговор (13. 8. 1998) са потпредседником СО Пирот Јовицом Ђурићем око могућности искоришћења спрата Дома културе (нови део — 400 м²) за смештај Архива. Простор је одмах обиђен уз присуство инжењера из ИНКОН-а.

Вођен је разговор (14. 8. 1998) са Миланом Спасићем, директором ЈУП-а Пирот о солуцијама за простор Архива (Хигијенски завод, простор у Барју — ул. А. Шантића, простор код Економске школе, Волићева кућа, Лола Сарлах, код ОШ „Младост“, управна зграда Ангропромета).

Опет разговор (22. 9. 1998) са директором ЈУП-а о локацији /Хигијенски завод, специјална основна школа, ул. Алекса Шантић, Барје, простор код касарне и простор код Млекарске школе).

Разговор (24. 9. 1998) са Милетом Вељковићем, директором Ангропромета, о могућности изнајмљивања или куповине самопослуге у Тигровом насељу (500 м², 1 м²=1.000 ДМ).

Састанак (14. 10. 1998) са Зораном Манчићем, директором Електродистрибуције Пирот, о изнајмљивању простора Електродистрибуције код Мађилке, за потребе Архива (није било могућности).

Разговор (21. 10. 1998) са Ђорђевићем Митићем, начелником Пиротског округа, у коме је после упознавања са проблемима Архива договорен његов контакт са Ненадом Здравковићем и министарствима.

Одржана је (25. 11. 1998) седница СО Пирот на којој се расправљало о простору за Архив, на којој је Ненад Здравковић изразио незадовољство што се инсистира на згради Хигијенског завода.

Поновни састанак са начелником округа Ђорђевићем Митићем (26. 11. 1998) по истом питању. Са разговором упознат Милорад Радевић, директор Архива Србије.

Састанак директора свих Архива, одржан у Јагодини (4. и 5. 12. 1998) и разговор са Радетом Бегенишићем, помоћником министра културе и Милорадом Радевићем о простору за Архив и договор да се разговор настави у Београду.

Поновни разговор са Ђорђевићем Митићем (23. 12. 1998) и договор да се припреми писмо за министра културе Жељка Симића и затражи пријем код министра.

Актуелизовање разговора о Архиву код Ђорђевића Митића, начелника Пиротског округа, (20. и 27. 8. 1999) Закључак да се поново види са Ангропрометом, за њихов простор.

Састанак са директором Ангропромета (30. 8. 1999) и обилазак зграда бивше хирургије, коју они могу да уступе. Не одговара за Архив, услед слабе носивости међусpratне конструкције.

Разговор са Милорадом Радевићем (1. 10. 1999) и упознавање са свим претходним контактима и разговорима.

Састанак са Томиславом Панајотовићем, претседником СО Пирот. (28. 10. 1999) Разговор о проблему простора за Архив и његово укључивање у решавање проблема.

Разговор Архив Србије (16. и 17. 12. 1999) са М. Радовићем и Бегенишићем око простора.

Почиње ново време за Архив. Најзад се појавио неко од представника локалне самоуправе који је решио да проблем Архива истера до краја, тј. да својски подржи активности Архива, нарочито према властима у Београду.

Састанак са Мићом Стојадиновићем, потпредседником СО Пирот (25. 12. 2000). Потпредседник је упознат са проблемом смештаја Архива.

Једна од најважнијих ставки у реализацији пројекта обезбеђивања оптималних услова за рад Архива, тј. изградњи наменског објекта Архива јесте изузетан однос руководства Архива са новом општинском структуром, првенствено замеником председника општине г. Миодрагом

Стојадиновићем. Он је проблем смештаја Библиотеке и Архива ставио у врх приоритета свих културних потреба. Организовао је посете републичких културних посленика Пироту, повезујући руководиоце Библиотеке и Архива директно са њима а све са циљем партиципације Министарства културе у изградњи капиталних објеката.

Поновни састанак код Миће Стојадиновића (5. 1. 2001) коме присуствује директор Здравственог центра Аца Вацић и његов шеф правне службе поводом исте теме.

Састанак са директором Апотеке (10. 1. 2001) о могућности преузимања њиховог простора за Архив. Разговор са Мићом Стојадиновићем и предлог да Архив добије простор Библиотеке, уколико се она пресели у просторије старе школе „Вук Караџић“.

Састанак код директора Фонда Банићевића (29. 1. 2001) у присуству начелника Зорана Митића. Разговор се водио о изградњи нове зграде а Архив им је уступио предмер и предрачун за изградњу нове зграде.

Поред поменутих састанака, на свим седницама СО Пирот или Извршног савета, приликом разматрања извештаја о раду и програма рада Архива, увек је разматран проблем смештаја Архива.

Састанак код М. Стојадиновића. (2. 2. 2001) са Ацом Вацићем из Здравственог центра. Предложене су две солуције:

1. По првој је предвиђено пресељење Библиотеке у стару зграду ОШ „Вук Караџић а Хитну службу у просторије Библиотеке, док би Архив преузео просторије Хитне службе, тј. бившу зграду Хигијенског завода.

2. По другој солуцији градила би се нова зграда.

Неколико месеци касније заказан још један састанак са поводом истог проблема. Одржан је састанак код Миће Стојадиновића, потпредседника СО Пирот, (11. 6. 2001) у присуству председника ИО Томе Живковића, члана ИО Драгана Поповића, директора Здравственог центра Аце Вацића, Милета Манића и Боже Јовановића.

Предлог је био: Како је Здравствени центар добио просторије нове Болнице, да половина простора у њој није усељена, Центар се моли да уступи зграду бившег Хигијенског завода локалној самоуправи, знајући да је Болница изграђена општинским самодоприносом. У супротном, како локација Хигијенског завода представља идеално место по нормативима за локацију архивске зграде, а земљише поред зграде највишу тачку ужег центра града и потенцијално најпогодније место за изградњу новог депоа Архива, тражило се да се простор уступи Архиву.

За одлуку није требало дуго чекати. Све разлоге за то не знамо. Предлог, за који се Архив залагао, заувек је одбачен. Нарушен је принцип, и те како примењиван у земљама дугогодишње и успешне заштите архивске грађе, да се у импозантне зграде усељавају културне установе и тиме заједно штите. Зграда, намењена једној другој служби, функцио-

нално више је одговарала Архиву него Хитној служби. Иста је требало да се користи као радни простор, док је депо требало да буде изграђен иза или поред постојеће зграде. Тако није искоришћена идеја да се једном потезом заштити покретно и непокретно културно добро.

Прва варијанта је отпала са образложењем да се за потребе здравствене службе на поменутом простору изграде гараже.

Преостала је друга варијанта по којој је једини излаз градити нову и наменску архивску зграду. Услед сличних проблема тражио се простор искључиво у власништву СО Пирот. То је био разлог што је на истом састанку шеф имовинско-правне службе Драган Станковић, добио задатак да се информише које је слободно грађевинско земљиште у општинској својини.

Упоредо са обезбеђивањем простора за изградњу Архива кренуло се је са израдом пројектне документације.

Изградња нове зграде Архива

Имајући у виду да се простор, који би задовољио минимум критеријума, за смештај архивске грађе у граду не може пронаћи, да принцип адаптације или доградње неког постојећег објекта не долази у обзир (два предмера и прорачуна реномираних фирми (Завод за заштиту споменика културе у Нишу и ГП Прогрес Пирот) показала су да је то много скупља солуција) било је опште расположење да се крене у изградњу нове зграде.

Проблем је био пронаћи празан простор који задовољава критеријуме за локацију архивске зграде.

Као први слободан простор за изградњу Архива предложена је површина код тржног центра старог АТП-а. Посетом поменутом простору (код садашњег Максија) установљено је (што се могло голим оком одмах уочити) да је земљиште за метар и по ниже од улице Војводе Степе. Имајући у виду законску регулативу и могућност капиларног цурења (влага је за архивску грађу опасније од ватре) од предлога се одмах одустало.

Следећи простор који је предложен Архиву, а био власништво СО Пирот, био је комплекс старог Дома ЈНА.

ЛОКАЦИЈА СТАРОГ ДОМА ЈНА

Комплекс се налази у улици Српских владара 130, на катастарским парцелама 2414/1, шума, прве класе, површине 2.662 м², зграда 625 м² и двор 500 м² и катастарској парцели 2414/2 са зградом површине 113 м², што је укупно 3.900 м². Парцеле за изградњу Историјског архива

у Пироту власништво су Општине Пирот, али промена корисника у Катастру непокретности није спроведена.

Како се налази на изузетном месту, предлога за будућност и интересената за поменути локацију било је више. Предлога је било различитих. Од оних који се сећају некадашњих дана, сада заговарају да комплекс остане какав је био и да служи за одржавање повремених концерата. Други су заговарали да се поменути простор отвори приватном сектору и отвори низ услужних радњи, већином туристичко-угоститељског типа. Трећи су стајали иза идеје да се простор уступи једној великој фирми, која би изградила већи објекат хотелског типа за смештај свог руководећег кадра на привременом раду у нашем граду, односно госте или виђеније представнике матичне фирме из иностранства.

Једну од јачих интересних група представљали су посленици културних установа у граду. Њихова идеја била је да све установе културе, којима недостаје радни простор, реализују у оквиру комплекса старог Дома ЈНА. Ту јединствену прилику нису хтели да испусте па су једнички упутили следећи допис:

ЈУП-у ПИРОТ

Предмет: ПРЕДЛОГ КОЛЕГИЈУМА ДИРЕКТОРА ЗА РЕШАВАЊА ПРОСТОРНИХ ПРОБЛЕМА УСТАНОВА КУЛТУРЕ НА ЛОКАЦИЈИ СТАРОГ ДОМА ЈНА

Директори установе културе предлажу да простор старог Дома ЈНА буде ангажован за потребе ових установа и културне манифестације Пирота и младих Пирота. Уосталом, од изградње овог објекта он је коришћен за потребе културе војних лица. Непримерно је да се сада мења намена овог амбијента, а установама културе је горући проблем недостатак простора од оснивања (скоро све установе културе у Пироту постоје више од пола века). Сматрамо да треба коначно решити проблем смештаја установа културе на овом простору близу центра града и општинском земљишту. Уступање простора Старог дома ЈНА, сада у власништву Скупштине општине Пирот, другим правним лицима и мењање намене у угоститељске и друге сврхе сматрамо да је недопустиво. У овој тешкој ситуацији у којој се налази наша земља постављамо питање када ће Скупштина општине обезбедити нови плац за смештај установа културе према којима има законску обавезу.

Пиротске установе културе предлажу решавање својих нагомиланих просторних проблема на плацу старог Дома ЈНА.

Све установе културе су исказале своје потребе. Гро тих потреба био је недовољан смештајни простор за све установе. Сви су видели поменути локацију као подесну за објекат који њима недостаје. Из документа смо извукли предлог који се односи само на Историјски архив.

Историјски архив у Пироту деценијама нема решен простор за смештај архивске грађе и регистратурског материја-

ла и простор за његову обраду. За решавање њихових просторних проблема потребно је изградити објекат следећих карактеристика:

Нови објекат потребно је да има два дела и може да буде у једном или у два нивоа односно на спрат. Први основни део је смештајни простор за архивску грађу и регистратурски материјал површине 500 м², са или без преградних зидова. Други део је радни простор за архивске раднике од 7 просторија површине од 100 до 140 м². Ова зграда неопходно је да буде одвојена од околног простора зеленим појасом ширине 3,5 м. Сам објекат потребно је да буде квалитетно изолован. Пре свега од подлоге, тла, због влаге, затим, спољни зидови и први од другог дела зграде против пожарних зидом, и на крају међуспратна и кровна конструкција да буду бетонске плоче које могу да издрже по 1000 кг на м², са косим кровом. (Нормативи за локацију и изградњу архивске зграде биће Вам достављени у прилогу).

*У потпису потпредседник СО
МИОДРАГ СТОЈАДИНОВИЋ*

Захтеву се изашло у сусрет, комплекс није додељен само установама културе, већ је један део био намењен за смештај Центра за социјални рад а поткровље зграде за атеље сликара.

Када је о локацији и изградњи Архива реч, са убрзаним технолошким развојем у свету су се догађале различите ствари. У стварању идеалних услова за смештај архивске грађе вршена је изградња објеката коришћењем најновијих технолошких новина. Разним изолационим средствима стварани су вештачки услови, у смислу стална и идеалана температура (18°C ± 3°C), влажност (50% ± 5%) и осветљеност (50 lux). Док су једни зидали наменске зграде, други су преуређивали запуштене и неупотребљиве тунеле. То су биле државе (Норвешка), које су биле спремне да издвоје и већа средства у стварању, поред три горе поменута услова, најважнији услов, а то је сигурност.

У вези са тим у Раденцима (Словенија) је од 19. октобра до 10. новембра 1996. године у организацији Покрајинског архива у Марибору и Међународног архивског савета одржана међународна школа за изучавање изградње Архива. Предавања о локацији и изградњи Архива одржали су еминентни светски стручњаци, као што су: др Мишел Душен, др Волф Бухман (Савезни архив у Кобленцу), др Карл Ернест Лупријан (Баварски главни државни архив у Минхену) и др. Поред техниких савета (материјали за изградњу архивских зграда, термо и хидроизолација, водоотпорни материјали, кровови) у закључцима школе интересантни су они о односу архивисте и архитекте. Њихов став је да:

— архивист мора да учествује у прављењу „брифа“ (плана градње) за зграду.

— архивист треба да учествује не само у изради планова за изградњу, већ да надгледа и саму градњу. Осим тога мора да се бори с политичарима, градским властима и урбанистима да би изградио што приближнију идеалном моделу функционалности једног таквог објекта.

На основу свих закључака поменуте школе (Архивски преглед 1-4, 1996–1997, стр. 199–209) сачињени су критеријуми за локацију и изградњу архивске зграде, који су доствљени фонду да фигурирају као услов.

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЛОКАЦИЈУ И ИЗГРАДЊУ АРХИВСКЕ ЗГРАДЕ

Услови за локацију архивске зграде:

- а) да се налази у ужем центру града,
 - б) да се не налази у изузетно прометној улици, од које мора бити удаљена минимум 3,5 м,
 - в) да се налази на терену који није влажан и подложен плављењу,
 - г) да се налази на безбедном месту које омогућава несметану комуникацију са другим образовним, научним и културним центрима,
 - д) да је удаљена од индустријских постројења и других аеро или звучних загађивача, објеката који могу да изазову најезду инсеката или глодара, ратних или стратешких циљева,
 - ђ) да је бар део зграде намењен јавности „пријатељски“ приступачан, са благим прилазом да се корисници (од школске деце до академика) не плаше да закораче унутра, пријатно осећају, нешто науче и пожелe да поново дођу,
 - е) да имају ограду према улици или суседним парцелама као превентиву физичке заштите,
 - ж) да имају ноћу осветљен зелени појас између оgrade и архивске зграде, такозвани ватрогасни пролаз у ширини од 3,5 м
 - з) ватростални зид између смештајног и радног простора.
- Архивска зграда мора да испуњава следеће критеријуме (да поседује следеће просторије):
- а) просторију за пријем, дезинфекцију, чишћење и паковање архивалија (прихватни депо) површине од минимум 20 м²,
 - б) просторије за смештај, чување и одржавање архивске грађе, библиотечког материјала, микрофилмова и компјутерског материјала површине од 500 м², са дозвољеним оптерећењем подлоге од 1000 кг/м² смештене у призмелу и на спратовима (никако у сутурену),
 - в) просторије за обраду и сређивање ар. грађе (4 просторије од укупно 50 м²),
 - г) просторију за микрофилмовање са одговарајућим инсталацијама и прикључцима (12 м²),
 - д) просторију за коришћење архивске грађе (12–15 м²),
 - ђ) просторију за фотокопирање и компјутерску технику (12–15 м²),
 - е) просторију за конзерваторске и препараторске послове (12 м²),
 - ж) просторију за смештај опште службе (16 м²),
 - з) просторију за директора установе (16–20 м²).

Просторије за смештај архивске грађе треба да обезбеђују:

- а) сталну температуру од 18°C, са толеранцијом 3°C,
- б) сталну влажност од 50% са толеранцијом 5%,
- в) осветљеност испод 50 лукса
- г) могућност интензивног проветравања,

Да би се стекли одговарајући услови потребно је:

- а) израда зидова по систему:
 - фасада од камена или фасадне цигле, 7 цм,
 - умртвљени ваздух са изолационим материјалом, 5 цм,
 - зид депоа од опеке, 20 цм,
- б) уграђивање прозора са капцима 70/120, у распореду (0,65+0,70+065)х.

Ради правилног чувања стручног одржавања, обраде и коришћења архивске грађе потребно је обезбедити следећу техничку опрему:

- а) систем грејања без отвореног пламена и ноћног акумулирања,
- б) уграђене јављаче пожара, по одговарајућим прописима,
- г) металне полице за смештај арх. грађе и библ. материјала (најмање 1. 000 дужних метара),
- д) металне ормане за смештај плаката, планова, мапа, микрофилмова и компј. материјала,
- ђ) картотечке и друге ормаре (за податке о регистратурама, арх. грађи и библ. материјалу),
- е) канцеларијске столове за рад на сређивању и обради арх. грађе и библ. материјала,
- ж) читаоничке столове и столице
- з) опрему за микрофилмовање архивске грађе и читање микрофилмова,
- и) телефон и телефакс,
- ј) компјутер са скенером, штампачем и модемом.

У случају да Архив буде изграђен у комплексу са другим установама заштитни услови остају исти, осим за просторије које могу бити заједничке а то су:

- а) сале за предавања и одржавање научних скупова,
- б) сале за изложбе,
- в) просторије за коришћење архивске грађе и библиотечног материјала,
- г) просторије за конзерваторске и препараторске послове.

На основу захтева Архива да се уради пројекат за изградњу Архива на комплексу старог Дома ЈНА, одговорено је да се захтеву не може удовољити, јер се не може произвољно одредити локација архивске зграде. Потребно је било прво урадити идејно решење за целокупни комплекс старог Дома ЈНА, по коме ће се одредити распоред свих зграда и просторија унутар комплекса.

Извршни одбор Скупштине општине Пирот је донео закључак, у коме је одредио задужења Историјском архиву, Одељењу за урбанизам, стамбено-комуналне делатности и грађевинарство, Јавном урбани-

стичком предузећу. За инвеститора је одређен Друштвени фонд за грађевинско земљиште.

Расписан је конкурс за идејно решење целокупног комплекса старог Дома ЈНА, на који су се јавиле познате пројектантне куће ЈИ Србије.

Оцењивачки суд (у саставу: Томислав Живковић, председник ИО; Душица Шеговић, председник Друштва урбаниста Ниша; Александар Радовић, директор Завода за заштиту споменика културе Ниш; Соња Костић, АД „Тигар“; Снежана Пејчић, Одељење за урбанизам СО Пирот; Предраг Пејић, Музеј понишавља и Јован Јовановић, начелник одељења за урбанизам СО Пирот) прву награду доделио је идејном решењу **Коцка** Пројектног бироа АБР из Ниша.

Извршни одбор (18. 12. 2002) доноси закључак и за најбоље и најповољније идејно решење за израду главног грађевинског пројекта Архива

изабрано је решење Ненада Живковића, под шифром „1234“.

На основу поменутог идејног решења израђен је **Елаборат о изградњи Историјског архива у Пироту**. Исти су чинили текстуални и графички прилози.

Текстуалне прилоге је чинило:

- пропратно писмо — апстракт елабората,
- општинске одлуке и закључци,
- приказ стања архивске службе у Пиротском округу,
- потреба за радним и смештајним простором Архива,
- опис будуће зграде Архива,
- технички опис архивске зграде,
- предмер и предрачун радова.

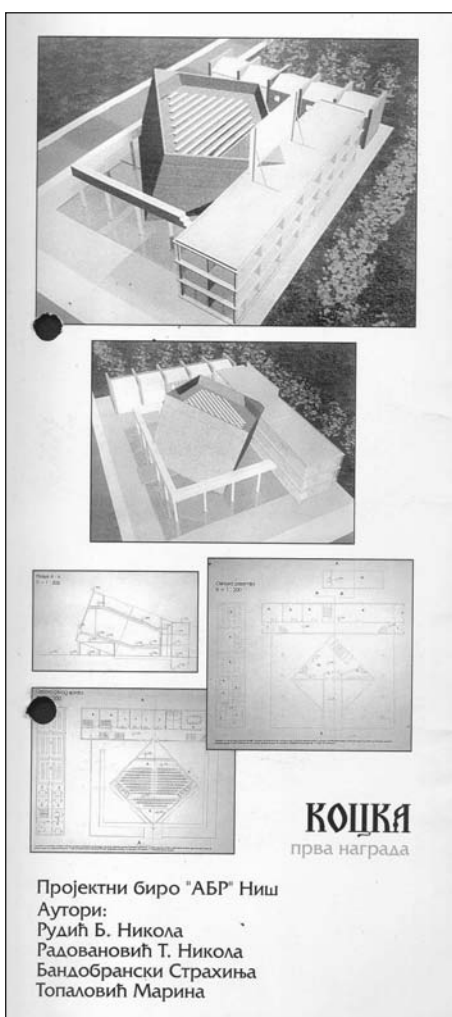

ЗАКЉУЧАК ДА СЕ РАДИ ПО ИДЕЈНОМ РЕШЕЊУ 1234

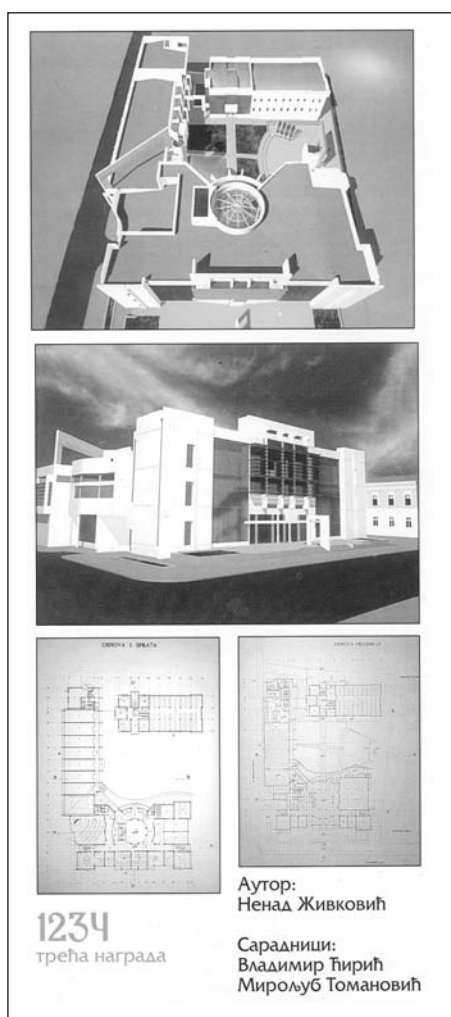
Графичке прилоге су чинили:

- извод из регулационог плана,
- ситуација (постојеће стање) 1:400,
- ситуација комплекса 1:400,
- основа подрума 1:200,
- основа приземља 1:200,
- основа спрата 1:200,
- пресеци – изгледи 1:200,
- 3D прилози.

Почетком 2003. године СО Пирот је послала Елаборат Министарству културе са захтевом за доделу финансијских средстава за из-

ПРВА НАГРАДА ЗА ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ

ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ 1234

градњу Историјског архива. У истом је навела да је спремна да обезбеди средства за израду главног грађевинског пројекта, који је у фази израде, изда све потребне дозволе и плати све све одговарајуће комуналије. Навела је да је по премери и предрачуну укупна сума (испоставило се без машинских инсталација) за изградњу Архива износи 26.612.462, динара. У складу са тим Извршни одбор СО Пирот је кроз годишњи програм рада за 2003. годину Фонда за градско грађевинско земљиште а за изградњу Историјског архива издвојио средства у висини од 8.870.400, динара.

Имајући у виду давнашњу праксу да Република преко ресорних министарстава или дирекција партиципира у изградњи капиталних објеката са 2:1, СО Пирот тражи у захтеву средства у висини од 17.740.800 динара. Тиме би много учинили на заштити архивске грађе нашег пограничног округа, што је и наш заједнички друштвени интерес.

По прорачунима била је предвиђена фазна градња. Прва фаза градње износила би 13.957.287 дин. са временом реализације од 90 дана и одвијала би се током 2003. године. Друга фаза градње би се одвијала током 2004. год. са временом реализације од, такође, 90 дана и износила би 12.655.175. динара. Захтев Министарству потписао је потпредседник СО Пирот г. Миодраг Стојадиновић.

Упоредо са активностима на изради пројектне документације наставио се контакт Архива са Министарством културе. У лето 2002. године Пирот је обишао помоћник министра културе, задужен за културно наслеђе г. Јован Деспотовић. Посетио је просторије Архива, где се упознао са смештајним проблемима Архива, али и активностима на њиховом решавању. Неколико дана касније (30. 7. 2002) помоћник министра упутио је допис Скупштини Општине Пирот, са извештајем о затеченом стању и низом мера за њено превазилажење. Између осталог г. Јован Деспотовић наводи:

„Са Архивом проблем је много већи. Та институција од посебног друштвеног интереса ради у крајње неподесним, шта више, недозвољеним условима. Знам да је у току настојање Општине да се нађе трајно решење за адекватан смештај Архива, али се оно продужава из много разлога. Стога вас молим, да Вашим ауторитетом убрзате израду свих потребних докумената и доношење неопходних одлука да се тај простор обезбеди, јер у супротном, Министарство културе биће принуђено да обустави рад Архива и привремено га измести на одговарајуће место да би се заштитила грађа која се у њему чува све док Општина Пирот не реши овај проблем.“

Архив је имао изузетну подршку локалне самоуправе у решавању свог највећег проблема. Ипак, особа која је на сваки начин хтела да помогне Архиву, био је и ресорно најодговорнији, потпредседник СО Пирот Миодраг Стојадиновић. Међутим, Архив је добио још једног великог пријатеља а то је помоћник министра културе РС, задужен за за-

штиту културног наслеђа, господин Јован Деспотовић. Успостављен је сталан контакт између њега и Архива. Та сарадња је ојачала од када је почело заједничко присуство одређеним политичким скуповима у Београду.

У међувремену у Пирот долази министар културе Бранислав Лечић, који је посетио оронолу Новакову вилу и комплекс Старог дома ЈНА. Сагледавајући стање у каквим се условима чува архивска грађа и уверивши се у неопходност изградње новог објекта, обећао је помоћ. Уследило је и обећање помоћника министра да је Министарство културе спремно да на име изградње новог објекта Архива уплати суму од 10 милиона динара. Испоставило се, вишка у буџету Републике није било, па је Архив, током 2003. године, остао без обећане помоћи. Објашњење Министарства било је: да су сва средства у 2003. години испланирана а да су вишкови отишли не неке приоритетније ствари. Уз објашњење ишло је нешто врло важно за Архив а то је обећање помоћника министра Јована Деспотовића **да ће средства од 10 милиона ући у буџет за 2004. годину и да ће било ко ко буде изабран за министра морати да изврши уплату.** Тако је и било, изабран је нови министар културе г. Којадиновић, који је и потписао налоге за исплату.

Комуникација са новим министром била је редовна. У једном од захтева из марта месеца г. Којадиновићу начелник за ванпривредне делатности г. Зоран Митић тражи обећану финансијску подршку, уз напомену да ће следећа четири месеца у пиротској општини радити тим Европске Агенције за Реконструкцију, у оквиру Програма подршке општинама источне Србије. Са циљем постојања могућности стратешког партнерства на реализацији овог пројекта, моли се г. министар за реализацију обећане помоћи.

У Београду 2. јуна 2004. године Министар културе РС г. Драган Којадиновић је потписао уговор о суфинансирању пројекта — изградњи новог здања Историјског архива у Пироту (одлука министра бр. 630-03-65/2004-01). Уплату средстава министарство је извршило у три рате (3,4; 3,3 и 3,3 милиона динара). Министарство културе је издало налог Министарству финансија да уплати поменута средства.

Непосредно после тога у малој сали СО Пирот одржано је више састанака представника Агенције, предстаника локалне самоуправе и потенцијалних инвеститора, односно корисника средстава. Пракса је била да се на уложен један динар инвестиције локалне самоуправе уложе два динара Европске агенције. Руководилац тима Европске агенције за рконструкцију био је г. Александар Милошевић а седиште тима било је у Зајечару. Имајући у виду да су првенство у финансирању имали започети пројекти, пројекат изградње новог Архива је имао предност. На уложених 10 милиона динара Министарства културе уложено је 20 ми-

REPUBLIKA SRBIJA
SKUPŠTINA OPŠTINE PIROT
I br. 10/125 - 01
22.03.2004.godina
P i r o t

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE
- ministru g-dinu Draganu Kojadinoviću -

Beograd

Poštovani gospodine Kojadinoviću,

Već dugo SO Pirot pokušava da reši problem smeštaja Istorijskog arhiva. Osoblje radi u nepodnošljivim uslovima, a mali i neodgovarajući smeštajni prostor ne može da primi arhivsku građu, po zakonu dospelu za preuzimanje. Pokušavalo se sa obezbeđivanjem postojećeg objekta u gradu, koji bi zadovoljio normative za smeštaj arhivske grade, ali takva zgrada u vlasništvu SO Pirot, nije pronađena. Ispostavilo se da je najbolje rešenje izgradnja novog radnog i smeštajnog objekta arhiva, što je mišljenje i Arhiva Srbije kao matične ustanove, ali i preporuka savremene arhivističke nauke u zemlji i inostranstvu.

U svom dopisu pomoćnik ministra gospodin Jovan Despotović od 30.07.2002. godine, ističe da arhiv radi u krajnje nepodesnim, šta više nedozvoljenim uslovima i upozorava da Opština Pirot ubrza izradu svih potrebnih dokumenata i donošenje neophodnih odluka da se obezbedi odgovarajući prostor, jer u suprotnom, Ministarstvo kulture biće prinuđeno da obustavi rad Arhiva i privremeno ga izmesti na odgovarajuće mesto da bi se zaštitila građa koja se u njemu čuva sve dok Opština Pirot ne reši ovaj problem.

SO Pirot je započela sa rešavanjem ovog problema. Određen je prostor starog Doma JNA za izgradnju Arhiva. Raspisan je konkurs za idejno rešenje celokupnog kompleksa i određeno po kom će se rešenju graditi nova zgrada Arhiva. Urađen je elaborat o izgradnji Arhiva i dostavljen Ministarstvu kulture, pomoćniku ministra gospodinu Jovanu Despotoviću 27.02.2003. godine, kako bi ovaj projekat ušao u obzir za finansiranje u tekućoj budžetskoj godini.

SO Pirot je u međuvremenu organizovala izradu idejnog i glavnog građevinskog projekta, što je završeno krajem maja 2003. godine. Ova dokumenta stavljena su na uvid zameniku ministra kulture gospodinu Marinoviću i gospodinu Borivoju Šurđiću prilikom radne posete Ministarstvu u junu mesecu. Na osnovu predmera i predračuna ukupna suma za izgradnju Arhiva iznosi 26.612.462,00 dinara. U skladu sa mogućnostima fazne gradnje što je i objašnjeno u elaboratu koji je upućen Vašem Ministarstvu, za izgradnju nove zgrade Arhiva Ministarstvo je obećalo finansijsku podršku u iznosu od 10.000.000 dinara kako bi se pristupilo pravljenju tenderske dokumentacije.

U našoj opštini u sledeća četiri meseca radiće tim Evropske Agencije za Rekonstrukciju sa ciljem izrade strateškog akcionog plana opštine Pirot, u okviru Programa podrške opštinama istočne Srbije. Sa njima postoji mogućnost strateškog partnerstva u ovom projektu pa Vas zato molimo da omogućite prijem funkcionerima Skupštine opštine Pirot i rukovodiocu tima g-dinu Aleksandru Miloševiću, kako bi smo zajedno razmotrili mogućnosti finansiranja izgradnje nove zgrade Arhiva.

S poštovanjem

NAČELNIK ZA VANPRIVREDNE DELATNOSTI

Zoran Mitić

ПИСМО ЗОРАНА МИТИЋА МИНИСТРУ КОЈАДИНОВИЋУ

лиона динара Агенције. Тиме је инвеститор покрио целокупну инвестицију.

Вредно је напоменути да колико је заслужна стара власт (Миодраг Стојадиновић), ништа мање заслужа није била нова власт (Владан Васић и Момчило Антић), јер је започети пројекат окончала до краја. Шта више, захваљујући Момчилу Антићу Архив је добио подрумске просторије, које првобитним пројектом нису биле предвиђене. Када је реч о уштедама, треба напоменути следеће: два процента вредности пројекта се уплаћивало за склоништа. Међутим, (по савету Горана Тошића) ако се пројектом предвиди просторија за склониште, та се средства не уплаћују. Тиме је Архив уштедео велика средства а добио изузетно драгоцену просторију за смештај БРМ, односно материјала отпорног на влагу.

ИЗГРАДЊА ЗГРАДЕ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА

На основу закона о јавним набавкама Управни одбор Друштвеног фонда за грађевинско земљиште на ванредној седници одржаној 27. 9. 2004. године донео је одлуку о избору најповољнијег понуђача за изградњу Историјског архива у Пироту. Одлуку да се изабере као најповољнија понуда АД Путеви Ужице потписао је председник Управног одбора Спира Манић. Вредност радова без пореза на изградњи Историјског архива у Пироту износи 19. 974. 691,90 динара.

Када су прошли рокови за жалбе отпочели су радови на изградњи нове зграде Историјског архива у Пироту.

Редослед радова се одвијао оваквим темпом:

— 6. 6. 2003. г. решење о одобрењу за изградњу (бр. 03-У-351/157-03)

— 4. 11. 2004. г. искрчена су стабла на месту будућег објекта,

Управни одбор Друштвеног фонда за грађевинско земљиште и одржавање стамбених зграда и станова у друштвеној својини општине Пирот, на основу чл. 20 Статута, на седници одржаној 27.09.2004 године донео је

ОДЛУКУ

1. За најповољнијег понуђача изабрано је А. Д. "Путеви" Ужице по јавном позиву бр. 55/20 на изградњи Историјског Архива у Пироту у свему према понуди бр. 04/130 од 15.09.2004. године
2. Вредност радова без пореза износи **19.974.691,90** динара.
3. Одлука ступа на снагу даном доношења.
4. Одлуку доставити: понуђачу, техничкој служби, а један примерак за трајну документацију Управног одбора.

УПРАВНИ ОДБОР ДРУШТВЕНОГ ФОНДА ЗА ГРАЂЕВИНСКО
ЗЕМЉИШТЕ И ОДРЖАВАЊЕ СТАМБЕНИХ ЗГРАДА И СТАНОВА У
ДРУШТВЕНОЈ СВОЈИНИ ОПШТИНЕ ПИРОТ.

бр. 02-8/380
У Пироту 27.09.2004 год.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА
Спира Манић

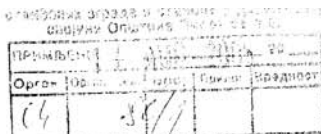

ФАКСИМИЛ ОДЛУКЕ О НАЈПОВОЉНИЈЕМ ПОНУЂАЧУ

- 13. 12. 2006. г. потврда о пријави почетка радова (бр. 03-351/608-04)
- 20. 12. 2004. г. започето је ископавање терена,
- 6. 1. 2005. г. бетонирање склоништа и подстанице грејања,
- март 2005. г. бетонирање подрумских просторија,
- април 2005. г. изливена прва плоча,
- мај 2005. г. зидање приземља,
- јун 2005. г. изливена друга плоча,
- јул 2005. г. зидање спрата,
- август 2005. г. спремање треће плоче,
- 8. 9. 2005. г. изливена завршна трећа плоча,
- октобар 2005. г. израда надзида и капламе,
- новембар 2005. г. израда крова,
- 22. 11. 2005, скидање скеле,
- 13. 12. 2005. г. кречење депоа,
- фебруар 2006. г. изграђен противпожарни пут,
- фебруар и март 2006. г. монтирани прозори и стакла,
- април 2006. г. постављене плочице, ограда, ламинат и мермер на улазима,
- 4. 5. 2006. г. почело уношење архивске грађе у депоу,
- 11. 8. 2006. донесено решење о употреб. дозволи (бр. 03-У 351/222-06)

ПОЧЕТАК РАДОВА ЗА НОВУ ЗГРАДУ

REPUBLIKA SRBIJA
OPŠTINA PIROT
ODELJENJE ZA URBANIZAM, KOMUNALNO-
STAMBENU DELATNOST I GRAĐEVINARSTVO
Broj : 03-U-351/222-06
Datum : 11.08.2006 god.

obrazac UPD/P
(pravna lica)

1175/06
(sifra predmeta)

ODELJENJE ZA URBANIZAM, KOMUNALNO-STAMBENU DELATNOST I GRAĐEVINARSTVO
OPŠTINE PIROT
postupajući po zahtevu:

Pun naziv pravnog lica: Društveni fond za građevinsko zemljište opštine Pirot
Mesto i adresa sedišta: Pirot, ul. Branka Radičevića, br.bb
Odgovorno lice: Momčilo Antić, direktor

a na osnovu čl.121, 122, 123 i 125. Zakona o planiranju i izgradnji, ("Službeni glasnik Republike Srbije", br.47/2003) i člana 192. Zakona o opštem upravnom postupku, ("Službeni list SRJ", broj 33/97) i čl.22 Pravilnika o sadržini i načinu vršenja tehničkog pregleda objekta i izdavanju upotrebne dozvole („Službeni glasnik RS" br. 111/03) donosi:

REŠENJE O UPOTREBNOJ DOZVOLI

Dozvoljava se investitoru, Društvenom fondu za građevinsko zemljište opštine Pirot, upotreba izgrađene zgrade Istorijskog arhiva u ul.Srpskih vladara, br.130, na kat.parceli br.2414/1 KO Pirot-grad, spratnosti Po+P+1, gabarita max 31,00 x 14,00m

Mesto :PIROT	Ulica i broj : Srpskih vladara, br.130
K.O. : KO PIROT-GRAD	Br.kat.parcele : 2414/1
Način korišćenja zemljišta i katastarska klasa : ZEMLJIŠTE POD ZGRADOM	

koja je izgrađena na osnovu odobrenja za izgradnju broj 03-U-351/157-03 od 06.06.2003 god. i izdate potvrde o prijavi početka radova od Odeljenja za urbanizam, komunalno stambenu delatnost i građevinarstvo opštine Pirot, br.03-351/608- 04 od 13.12.2004.godine

1 podaci o objektu

1.1 Namena objekta

A. Primarna namena :poslovanje

1.2 Spratnost : Po+P+1

2 podaci o investitoru

Društveni fond za građevinsko zemljište, opštine Pirot, ul. Branka Radičevića, br.bb- Obavezuje se investitor, odnosno korisnik objekta da vrši odgovarajuća osmatranja ponašanja tla i objekta i uticaja objekta na životnu sredinu i da o rezultatima tih osmatranja i preduzetim merama obaveštava nadležnog inspektora.

Sastavni deo ovog rešenja čini Izveštaj komisije za tehnički pregled od 27.06.2006 god.

OBRAZLOŽENJE

Investitor : Društveni fond za građevinsko zemljište opštine Pirot podneo je zahtev zaveden pod brojem 03-U-351/222-06 od 26.05.2006 god. za izdavanje UPOTREBNE DOZVOLE za korišćenje izgrađene zgrade Istorijskog arhiva, bliže opisano u dispozitivu ovog rešenja.

Uz navedeni zahtev, investitor je podneo sledeću dokumentaciju :

1. Rešenje o odobrenju za izgradnju br.03-U-351/157-03 od 06.06.2003.godine
2. Potvrda o prijavi početka radova br.03-351/608-04 od 13.12.2004.godine.
3. Saglasnosti, rešenja i potvrde:
-Kopija plana od 22.09.2005.godine .
-Potvrda izvođača radova i investitora od 11.08.2006.godine da su radovi izvedeni prema projektnoj dokumentaciji na osnovu koje je izdato odobrenje za izgradnju.
- 4.Projekat izvedenog stanja:

-gromobranska instalacija, PP,,Virkom" iz Pirota, odgovorni projektant Zoran Najdanović, licenca br.350 1070 03,
-projekat proširenja podruma, JUP Piroat, odgovorni projektant, Dragan Krstić, licenca br.317 8839 04
-projekat izvedenog stanja krova, PP,,Virkom" iz Pirota, odgovorni projektant, Smilja Dimitrov, licenca br.317 8847 04.
5.Rešenje Ministarstva unutrašnjih poslova RS, Sektora za zaštitu i spasavanje, Odseka za zaštitu i spasavanje Piroat po br.217-139/06 od 04.08.2006.godine.

Postupajući po zahtevu investitora ovo Odeljenje je obrazovalo Komisiju za tehnički pregled rešenjem br.03-U-351/222-06 od 05.06.2006.godine koja je u zapisniku od 27.06.2006. god. dala predlog da se izda upotrebna dozvola .

Kako je komisija za tehnički pregled utvrdila da je objekat izgrađen u svemu prema odobrenoj tehničkoj dokumentaciji i kako nije konstatovala primedbe koje bi uticale na upotrebu objekta, odlučeno je kao u dispozitivu rešenja.

Administrativna taksa za ovo rešenje naplaćena je u iznosu od 1200,00 dinara , u skladu sa Zakonom o administrativnim taksama, tarifni broj 2 ("Službeni glasnik Republike Srbije" br. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95 i 53/95).

Uputstvo o pravnom sredstvu : Protiv ovog rešenja može se izjaviti žalba Ministarstvu za kapitalne investicije RS , Nišavski okrug Niš u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja, preko ovog Odeljenja.

Žalba se taksira sa 100 dinara administrativne takse.

Rešenje dostaviti :
Arhivi
Investitoru
Građevinskoj inspekciji

UZ NAČELNIK
Zoran Krstić, dipl.inž.grad

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О УПОТРЕБНОЈ ДОЗВОЛИ

Давно очекивани дан за Архив био је 14. 8. 2006. године, када су добивени кључеви од нове зграде Архива. Набављене су архивске полице и ормари за смештај архивске грађе и започета је њихова монтажа. Сви радници Архива су радили на превозу и уношењу у депое Архива.

Свечано отварање нове зграде Историјског архива извршено је 15. 12. 2006. године у присуству представника Министарства културе, челника локалне самоуправе, представника јавних предузећа и установа, представника медија и јавности.

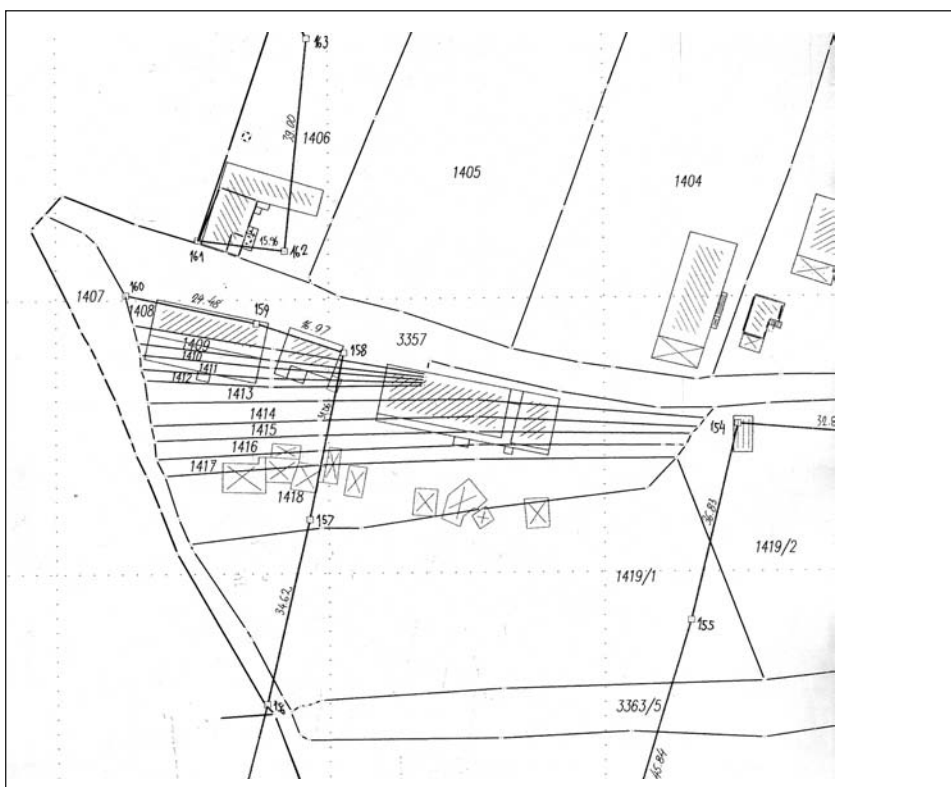
У наредних неколико година архивски депои су испуњени архивским полицама, архивским и катастарским ормарима. Непрекидним преузимањем архивске грађе (преко два километра) депои Архива су већ постали поприлично пуни.

Експропријација Новакове виле

Изградњом нове зграде Архива решен је велики део проблема смештаја архивске грађе. Остао је само да се реши прихватни депо. Услед стања у архивској служби (годинама спољна служба Архива није била у могућности да преузима архивске фондове и збирке), и друштвено политичке ситуације у држави (појава више ликвидираних регистра тура директно утиче на већу количину регистратурског материјала за преузимање (нема ко да среди а. г. и излучи б. р. м.) целокупни је р. м. долазио у Архив. За смештај тог обимног регистратурског материјала коришћене су просторије Новакове виле, које су преузимале функцију прихватног депоа. Све полице депоа Новакове виле биле су пуне тог материјала, који је чекао на сређивање и обраду.

Како је зграда Новакове виле на месту будуће трасе аутопута Ниш–бугарска граница, иста је уз одређену надокнаду одузета.

Правоснажним решењима Одељења за привреду и финансије Пирот (бр. 02-У-465/117-2013 од 17. 06. 2013. г. и 12. 06. 2013. г.) преносе се у потпуности, уз накнаду, ради изградње аутопута Е80 од Ниша

СКИЦА ДЕЛА КАТАСТАРСКЕ ПАРЦЕЛЕ 1406 ПРЕДВИЂЕНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ АУТОПУТА

(Просек) до Димитровграда (граница Бугарске), деоница Станичење–Сарлах, катастарске парцеле 1406/1 и 1406/2, корисника Историјског архива у Пироту, Јавном предузећу Путеви Србије из Београда, ул. Булевар краља Александра бр. 282.

Састављен је записник о споразуму 2. 8. 2013. г. у Одељењу за привреду и финансије Општинске управе Пирот, у присуству службеног лица Драгана Станковића. Документ је заведен код Путева Србије под бројем И бр. 465-1-544/13-7 од 6. 8. 2013. и код Историјског архива у Пироту, под бројем 341/13 од 19. 8. 2013. године.

По поравнању Путеви Србије се обавезују да ранијем кориснику исплате тржишну надокнаду за објекте на експроприсаном земљишту у укупном износу од 9. 598. 050,00 динара.

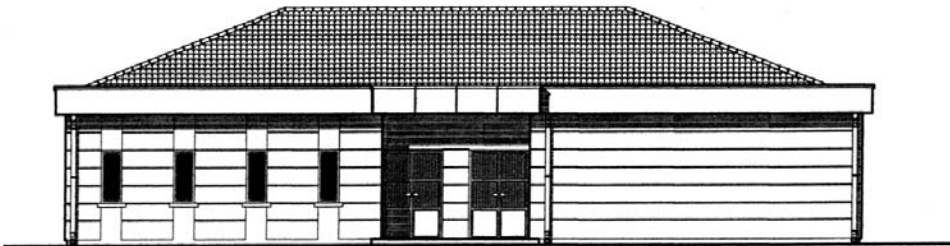
Поменута сума је легла на рачун СО Пирот, а намењена је за решавање проблема прихватног депоа Архива.

Изградња новог депоа

За потребе смештајног простора за новопреузету архивску грађу и регистратурски материјал (прихватни депо) Архив је користио просторије Новакове виле. Целокупни несређени регистратурски материјал ликвидираних или приватизованих регистратура Архив је складирао у некадашњи архивски депо у Новаковој вили (стари пут за Гњилан — Лазе Лазаревића б. б.) Касније је у партијама одвозио материјал на сређивање и обраду, тј одабирање архивске грађе и излучивање безвредног регистратурског материјала (БРМ).

Ради изградње аутопута Е80 од Ниша (Просек) до Димитровграда (граница Бугарске), деоница Станичење–Сарлах, Јавном предузећу Путеви Србије из Београда извршен је пренос катастарских парцела 1406/1 и 1406/2, на којима су се и налазили објекти Новакове виле.

Експропријацијом Новакове виле Архив је остао без прихватног депоа. Преузимањем веће количине грађе без правног наследника, потребе за таквим објектом су се сваким даном увећавале.

СКИЦА НОВОГ ПРИХВАТНОГ ДЕПОА

Гимназија Пирот у П

основана 1879. г
Српских Владара 118, 18300 Пирот, Србија
Тел./факс: 010/311-437; Тел. 010/311-447
жиро рачун: 840-75660-31
E-mail: gimpi@

High School in Piro

established in 1879.

118 Srpskih Vladara 18300 Piro, Serbia
Phone 010/311-437; 010/311-447, Fax 010/311-437
E-mail: gimpi@ptt.rs

ГИМНАЗИЈА ПИРОТ
Број 09-184
Дана 07.03.2016 год.
ПИРОТ

Република Србија
ОПШТИНА ПИРОТ

III Број НГН/20-16

Дана 11. MAR 2016 год.
ПИРОТ

225/16
11.03.16

Република Србија
РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ИМОВИНУ
Грачаничка 8
11000 Београд

ПРЕДМЕТ : Захтев за издавање у закуп грађевинског земљишта , кат. парцеле бр. 2412 КО Пирот –град

Катастарска парцела 2412 КО Пирот град је у јавној својини Републике Србије и на истој се налази зграда средњег образовања - Гимназија Пирот .

За наведену кат. парцелу Гимназија Пирот је прибавила локацијске услове за изградњу објекта јавне намене спратности П , габарита мах 19,75x14,35 м, који би се састојала из две подцелине , једна која би била намењена потребама зграде Гимназије Пирот и друге која би била намењена чувању архивске грађе и коју би користио Историјски архив Пирота који се налази на суседној парцели бр. 2414/1 и имао би посебан улаз у просторије намењене чувању архивске грађе са своје парцеле.

Локацијски услови су издати на основу Идејног решења које је израдила ЈП“Дирекција за изградњу општине Пирот ,,,

Средства за изградњу планираног објекта обезбеђена су преко јединице локалне самоуправе , односно Историјски архив у Пироту располаже потребним средствима за изградњу . За прибављање грађевинске дозволе на име Гимназије Пирот неопходан је доказ о одговарајућем праву на земљишту које је , како је напред наведено , у јавној својини Републике Србије .

Одговарајуће право на земљишту за добијање грађевинске дозволе , сходно члану 135. став 2. Закона о планирању и изградњи , је право својине , право закупа на грађевинском земљишту у јавној својини , као и друго право прописано законом .

Како се ради о грађевинском земљишту у јавној својини Републике Србије , сматрамо да је најпримеренији и најпогоднији начин прибављања имовинског основа за добијање грађевинске дозволе на име Гимназије Пирот, добијање предметног земљишта у закуп .

Стога вам се обраћамо овим захтевом , као надлежном органу , за добијање , односно покретање процедуре добијања у закуп дела кат. парцеле бр.2412 КО Пирот град.

Реализацијом овог пројекта Гимназија Пирот би обезбедила неопходне просторије за рад из средстава које је обезбедила локална самоуправа , те сматрамо да је пројекат од значаја за Републику Србију , али уједно и од значаја за локалну самоуправу која обезбеђује неопходан депо за архивску грађу.

Из наведеног произилази да има основа за давање земљишта у закуп без накнаде сходно чл. 99. став 12. Закона о планирању и изградњи .

Историјски архив Пирота који располаже средствима за изградњу предметног објекта имао би статус финансијера у складу са чланом 135. и чланом 2. став 1. тачка 43. Закона о планирању и изградњи , на основу овереног уговора којим би Гимназија Пирот као инвеститор и Историјски архив као финансијер , поред осталих својих права и обавеза уредили начин коришћења и управљања објектом и којим би био уређен и пренос инвестиционих права , односно пренос права и обавеза које Гимназија има као инвеститор на финансијера . Уговорне стране могу уредити и својинско –правне односе на објекту који би били споредни након издавања употребне дозволе на име Гимназије Пирот и уписа исте као власника на објекту .

У смислу реализације пројекта на наведени начин , донета је Одлука школског одбора Гимназије Пирот (о прибављању дела кат.парцеле 2412 у закуп , ради изградње објекта за потребе школе и закључењу уговор ао финасирању са Историјским архивом Пирот) и Одлука Управног одбора Историјског архива Пирот (о финасирању изградње објекта на кат. парцели 2412 по основу уговора закљученог са Гимназијом Пирот , ради прибављања просторија за депоновање архивске грађе) .

Гимназији би изградњом овог објекта био омогућен рад у једној смени за шта се залаже Министарство просвете.Како је реализација овог пројекта у интересу и Историјског архива Пирота и Општине Пирот која је обезбедила средства и заступа имовинско правне интересе Историјског архива , овај захтев за давање у закуп земљишта Гимназије Пирот ,поред исте , потписује и законски заступници Архива и Општине Пирот .

Уз захтев прилажемо следећу документацију потребну за поступање по истом, односно за покретање и спровођење процедуре давања у закуп грађевинског земљишта у јавној својини Републике Србије :

- 1) Пројекат за грађевинску дозволу
- 2) Копију плана и лист непокретности за кат. парцелу бр. 2412 КОПирот град ,
- 3) Катастарско топографски план ,
- 4) Идејно решење израђено од стране ЈП Диреција за изградњу општине Пирот бр. 02-1044/1-14 од 5.5.2015.год.
- 5) Одлука школског одбора Гимназије Пирот бр. 09-841/2-2 од 15.10.2015.
- 6) Одлука Управног одбора Историјског архива Пирот бр. 625/15 од 04.12.2015 (доказ о обезбеђењу средстава за изградњу)

За Историјски архив Пирот

Директор
Милета

За Гимназију Пирот
директор
Братислав Крстић

За Општину Пирот

Председник Општине
Мр Владан Васић

ЗАХТЕВ РЕПУБЛИЧКОЈ ДИРЕКЦИЈИ

Архив је на различите начине покушавао да реши поменути проблем. Постојало је више солуција, као што су:

— обезбедити простор у оквиру Нове зграде Центра за социјални рад. Отпало: понуђен само простор у подрумским просторијама, у којима је забрањено складирање архивске грађе и регистратурског материјала.

— закуп једне од радних просторија некадашњег ПИК-а „8. септембар“. Отпало: Просторије су на спрату, таван без бетонске плоче и објекат несигуран за смештај а. г.

— изградња новог архивског депоа у дну суседног плаца. Отпало: Локација је изванредна, али се власник плаца не слаже са предлогом.

— доградња трећег спрата Архива. Отпало: Урбанистички не-дозвољено.

— изградња депоа у средишњем делу комплекса старог Дома ЈНА. Отпало: Није по идејном решењу за целокупни комплекс старог Дома ЈНА.

Једино прихватљиво решење била је изградња заједничке зграде са Гимназијом. Објекат би био на гимназијском земљишту, али на међи према Историјском архиву. Зграду би чинила четири одељења по 50 м². Два би користила Гимназија као учионице а два, окренута дворишту комплекса, Архив као прихватни депо. Средства за изградњу објекта би обезбедио Архив, девет и по милиона на име експропријације Новакове виле.

Идејно решење је израдила ЈП Дирекција за изградњу општине Пирот. Заједнички пројекат је подржала и Општина Пирот, сматрајући га опште друштвеним интересом. Све три заинтересоване стране (Општина, Гимназија, Архив) су упутиле захтев (11. март 2016) Републичкој дирекцији за имовину за издавање у закуп грађевинског земљишта. Решење до данас није стигло, највероватније, чека се формирање нове владе.

ДЕЛЕГАЦИЈА АРХИВА СРБИЈЕ У ПОСЕТИ ПИРОТУ

ОСОБЉЕ

Државна архива (1956–1960)

У току свога постојања Државна архива Среза Пирот (1956–1960) је имала највише 5 службеника. Бројно стање је временски изгледало овако:

- 01. 01. 1957. до 01. 05. 1957. год — 2 службеника
- 01. 05. 1957. до 01. 10. 1957. год — 3 службеника
- 01. 10. 1957. до 01. 09. 1958. год — 5 службеника
- 01. 09. 1958. до 01. 02. 1960. год — 3 службеника
- 01. 02. 1960. до 12. 03. 1960. год — 2 службеника

По школској спреми службеници су били: 3 са учитељском школом, 2 са ВПШ, а помоћни службеници са основном школом.

Од почетка рада Државне архиве (1. 1. 1957. г) радио је службеник — управник Душан Ћирић. Током године у Архиви су радила и два хонорарна службеника (један — 4 месеца, други — три) са пуним платним припадностима платног разреда који су имали. И помоћни радник је био хонорарни, пошто је био пензионер. То су били разлози због којих је Душан Ћирић, тадашњи управник Државне архиве Среза Пирот у званичном Извештају о раду за 1957. годину написао следеће:

„Наше је мишљење, да је погрешна пракса што се у Архиви постављају хонорарни службеници, поготову за кратко време, уз то у још младој и неразвијеној установи као што је ова — већ треба да су искључиво из редова сталних службеника, који ће на послу остати дужи број година. Посао у Државним архивама није место као у архивама надлештава и установа и не може се тако третирати. Он од архивског радника захтева специјалну стручну спрему, поред опште културе и темељитог познавања историје завичаја а пре свега љубав према архивској грађи. А то се не може постићи за неколико месеци и поред најбоље воље.

Досадашњи службеници немају стручну спрему која се тражи за рад у установама ове врсте, нити су пре тога радили на сличним пословима. Отуда су били приморани да проучавају и још увек

да уче проблематику архивске службе, да би колико-толико савладали постављене задатке.

Међу постављеним службеницима ниједан није стручњак, па би требало да неко од службеника Архиве оде на течај за архивске помоћнике. Према распису Државне архиве НРС, пријаве за упис слушалаца четврте генерације Сталног стручног течаја за архивске помоћнике вршиће се до 1. јуна т. г. Међутим, другови из Архиве не желе да се на течај пријаве. Зато предлажемо Савету да распише конкурс и пошаље некога из редова пријављених кандидата. У обзир долазе кандидати са положеним вишим течајним испитом. На овај начин Архива би могла да добије оспособљено лице, са већим искуством и знањем, које би могло да подучава и друге.

Да би се пак неко од садашњих службеника (наравно, ако жели) што боље упознао са архивистичком проблематиком, методама рада и начинима обраде историјско-архивских докумената, мишљења смо, да би се требало упустити на месечни или двомесечни рад у некој познатијој историјској Архиви. Сматрамо да би на тај начин, под контролом и упутствима искусних архивиста, могао најбоље да савлада начине обраде разних фондова и да стечено искуство и знање пренесе у нашу установу. Наравно, ово хоспитовање захтева материјално издржавање. Ако наша Архива жели да има колико-толико школован кадар, онда се издатак мора учинити. У противном, радиће се по старом, аматерски. А то није довољно, нити пожељно.“

За службенике су постављани искључиво просветни радници, учитељи и наставници, без икакве стручне спреме за архивистички посао. Обично су постављани они, који су добили град, али за њих није

ДУШАН ЂИРИЋ СА САРАДНИЦИМА

било места у школама, па је Архива требало да буде одскочна даска до прве прилике за убацивање на наставничка или учитељска места. Оваква пракса се врло штетно одразила на ову установу.

Списак радника који су радили у то време изгледа овако:

1. Душан Ћирић, службеник, управник, 1. 1. 1957–2. 11. 1962,
2. Љубомир Митић, хонорарни помоћни службеник, 15. I 1957–31. III 1958.
3. Душан Денчић, архивски помоћник, 1. V 1957–31. VIII 1955.
4. Мирко Џунев, архивски помоћник, 1. IX 1957– 1960.

Мирко Ј. Џунев је рођен 1913. године. Завршио је Учитељску и Вишу педагошку школу (одсек историја – географија). Наставник је друге врсте, платни разред седми и са радним стажом од 21 године. Радио је на пословима сређивања и обраде архивске грађе, тј. хронолошком сређивању преузете архивске грађе, попису регистратура и преузимању архивских фондова. По речима управника:

„На послу је радан, марљив, експедитиван и самосталан у раду. Самоиницијативан је, млађима радо даје упуте у раду а према странкама је предусретљив и тактичан. Правилно организује посао који обавља и ефекат у раду му је задовољавајући. Има правилан однос према старешинама, али и према подређенима, којима пружа добар пример и и код којих ужива завидан углед. Општа је оцена истиче се“.

5. Синиша Ђорђевић, архивски помоћник, 1. IX 1957– 3. VIII 1958.

Радна карактеристика Синише Ђорђевића, архивског помоћника Државне архиве Среза Пирот гласи овако:

„Друг Синиша Ђорђевић постављен је 1. 10. 1957. године за приправника архивског помоћника Државне архиве Среза Пирот. На тој дужности је и сада.

Располаже стручном спремом за наставника, пошто је свршио ВПШ, група за историју и географију. У Архиви није стекао звање архивског помоћника по завршетку архивског течаја, већ на основу школских квалификација са којима располаже. Од постављења па до давања радне карактеристике у Архиви је радио на сређивању историјско-архивских докумената и на попису регистратура на територији Среза Пирот.

На послу је вредан, марљив и тачан. Са успехом је савладао архивистичку проблематику, која се односи на послове које је радио. Са вољом је обављао постављене задатке и у раду имао успеха. Нарочито је са успехом обавио посао око пописа регистратура на подручју који му је било поверено за обраду. Посао је урадио савесно, тачно и на време.

Ради на свом личном усавршавању и труди се да образовање које је стекао у школи прошири и пробуди. Према саговорницима је коректан и тактичан у опхођењу, као и према друговима из радног колектива.“

6. Надежда М. Видановић, учитељ, архивски помоћник, 1. X 1957–31. VIII 1958.

У радној карактеристици за Надежду Видановић, хонорарног службеника Државне архиве Среза Пирот стоји: „Другарица Надежда Видановић, учитељица из Пирота, постављена је 1. октобра 1957. године за хонорарног службеника Државне архиве Среза Пирот, са трајањем хонорарне службе до 31. августа 1958. године (уговори између Надежде Видановић и Савета за просвету и културу НОС-а Пирот бр. 10436 од 1. 10. 1957. и бр. 02-1592 од 22. 3. 1958) Од дана пријема за хонорарног службеника стално је на служби у Архиви, без икаквог прекида.

Располагала је стручном спремом за учитељски позив, пошто је свршила Учитељску школу и била дугогодишња учитељица. За архивски посао није нарочито оспособљавана било на курсевима или течајевима. У Архиви је радила на сређивању историјско-архивских докумената. Управник установе је њен рад описао овако:

„На послу је била вредна, марљива, тачна и веома радна. Са успехом је савладала архивистичке законе, који се односе на послове које је у Архиви обављала. Радила је са вољом и невероватном истрајношћу. Велики број хронолошки сређених фондова — њено су дело. Однос према старешинама био је увек коректан а према друговима из радног колектива другарски.

Својим радом и залагањем заслужила је препоруку и за друго радно место, пошто у Архиви не може остати, јер су предвиђена укидања сталних радних места, хонорарних поготово.“

7. Јован Николић, хонорарни помоћни службеник, 1. III 1958–29. II 1960.

Све време постојања Државне архиве Среза Пирот водила се борба за увећање броја архивских радника. Иако је документациони материјал пропадао на терену, велика количина архивске грађе била у несређеном стању а потребе за архивским радницима биле велике, НОС-а је одобравао минимална средства за функционисање Архиве. Чак се у више наврата изјашњавао да је и то велики издатак за НОС-а. Сликвит пример је обавештење НОС-а Пирот упућено Државној архиви Среза Пирот од 23. априла 1958. године под бројем 06-3346. Обавештење је упућено управитељу Државног архива Пирот и гласи:

„Председник Народног одбора Среза Пирот 21. априла 1958. године лично нам је усмено наредио да Вас упозоримо на то да ће у Државном архиву од запосленог особља остати само једно лице (управник) а да ће остали службеници добити отказ, те да им се предње саопшти на потпис како би могли користити конкурсе, који се објављују у штампи и службеним листовима.

Колико је нама познато, до овога је дошло из разлога што је Народни одбор Среза пасиван, без потребних финансијских средстава да може развијати овакву врсту установе и стога се сматра да

за обављање почетних radova у Државном архиву нису потребни стални стручни научни радници.

Ближе објашњење и разлоге за ово можете добити, усмено или писмено, код председника. Она ће Вам свакако бити потребна да бисте предузели даље потребне мере у погледу извршења његове наредбе (давања отказа).

Ово сматрајте као важно и хитно и одмах по њему поступите.“

Ово обавештење је потписао Петар Виденовић, начелник секретаријата за просвету и културу НОС-а Пирот.

Архивско одељење Историјског архива у Нишу (1960–1988)

У почетку, по приступању Историјском архиву у Нишу, у Архивском одељењу је радило само двоје радника. Душану Ђирићу, управнику Архивског одељења је годину дана помагала Младенка Станковић. Радила је само на помоћним и манипулативним пословима.

Исту је заменила Павлина Стефановић. У почетку је обављала само послове помоћног радника, временом је све више обављала послове манипуланта. Како је имала школску спрему за архивског манипуланта, иста је затражила да се преведе у више звање. Управа Архива у Нишу дала је сагласност (24. августа 1962. године под бројем 473) да се Па-

ЗАФИР ЖИВКОВИЋ СА КОЛЕКТИВОМ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА У НИШУ

влина Стефановић преведе у звање „архивски манипулант”. Сагласност је потписао Ђорђе Стаменковић, управник Историјског архива Среза Ниш.

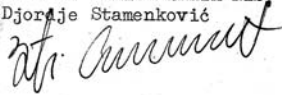
Како архивистички послови захтевају стручност и дугогодишњу праксу, забележено је да се стручни кадрови задрже по сваку цену. Постоји документ тј. одлука Савета Историјског архива у Нишу да се Душану Ћирићу, шефу Архивског центра у Пироту, продужи радни однос до краја године. У образложењу стоји да је управа Историјског архива Среза Ниш упознала чланове Савета да Душан Ћирић 8. августа пуни ефектно 35 година службе и да јестекао право на законску пензију. Како Архивском одељењу предстоји сеоба у нове просторије а да истом није осигурана замена, Душану Ћирићу се продужава радни однос до 31. децембра текуће године. У међувремену се овлашћује управа Архива да приступи припреми и обучавању новог службеника на дужности шефа Архивског одељења.

Душан Ћирић је руководио одељења до 2. 11. 1962. године, тј. све до одласка у пензију.

8. Младенка Станковић, помоћни службеник, манипулант, 9. 5. 1960–31. 5. 1961.

9. Павлина Стефановић, помоћни службеник, манипулант, 29. 6. 1961–31. 10. 1965.

Замена је стигла не дочекавши крај године. За новог шефа Архивског одељења у Пироту одређен је Зафир Живковић, наставник историје и географије Основне школе у Темској. По решењу за датум ступања на дужност одређен је 1. 11. 1962. године. Разрешење Душана Ћири-

			
НАРОДНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА			
НАРОДНИ ОДБОР СРЕЗА НИШ			
ИСТОРИСКИ АРХИВ			
Бр. 01-515/4-62			
31. X. 19 62 год.			
НИШ			
АРХИВСКИ ЦЕНТАР - Пирот			
Примљено 31. 10. 1962.			
Орг. Јед.	Број	Трипаг	Будућности
DUŠAN ĆIRIĆ			
ARHIVSKI CENTAR PIROT			
U izvršenju rešenja Istorijskog arhiva sreza Niš u Nišu br. 01-515/1-62 od 12. IX. 1962 god. , razrešavate se dužnosti šefa ARHIVSKOG CENTRA U PIROTU sa danom 2. XI. 1962 godine, o čemu se obaveštavate radi znanja.			
UPRAVNIK ISTORIJSKOG ARHIVA SREZA NIŠ Đorđe Stamenković			
 			

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О РАЗРЕШЕЊУ ДУШАНА ЋИРИЋА

НАРОДНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНИ ОДБОР СРЕЗА НИШ
ИСТОРИСКИ АРХИВ

Бр. ол-631/3-62
31. X. 19 62 год

НИШ

АРХИВСКИ ЦЕНТАР ПИРОТ

Примљено	31. X. 1962
Орг. јединица	68/1

A R H I V S K I C E N T A R

P I R O T

PREDMET: Živković Zafir, pri-
jem u službu.

Na redovnoj sednici Saveta Istorijaskog arhi-
va sreza Niš u Nišu primljen je za šefa Centra u Pirotu Živković
Zafir, nastavnik iz Temske, te se izveštavate da imenovanog obave-
stite o istom i o stupanju na dužnost dana 1.XI.1962 god. kao i da
izvršite primopredaju dužnosti putem zapisnika.

Takodje se izveštavate da se imenovani obra-
ti nadležnom organu za dostavu službeničkog dosijea kako bih doneli
rešenje o postavljenju.

UPRAVNIK
ISTORIJSKOG ARHIVA SREZA NIS,
Djordje Stamenković

[Handwritten signature]

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ПОСТАВЉЕЊУ ЗАФИРА ЖИВКОВИЋА

ћа било је дан касније тј 2. 11. 1962. године, са намером да један дан бу-
ду заједно на послу, како извршили писмену примопредају дужности
шефа Архивског одељења у Пироту.

10. Зафир Живковић, управник, 1. 11. 1962–29. 2. 1964.

На место руководиоца Архивског одељења 1. 11. 1962. г. долази
Зафир Живковић, који ради до 29. 2. 1964. Уз њега су радиле помоћни
радник Станковић Младенка од 16. 5. 1960. до 23. 5. 1961. и помоћни
радник и манипулант Стефановић Павлина од 1. 7. 1961. до 31. 10. 1965.

Празан рад Архивског одељења, такорећи вакум, забележен је у
временском интервалу од 29. 2. 1964. године, када је Зафир Живковић
напустио Одељење до 1. 5. 1965. када је дошла Олга Ћирић. У том ин-
тервалу једини радник у Архивском одељењу у Пироту била је Павлина
Стефановић, архивски манипулант.

11. Олга Ћирић, архивски помоћник, 1. 5. 1965–29. 2. 1988.

Агонија Архивског одељења се наставља. Крајем године (31. 10.
1965) Архивско одељење напушта Павлина Стефановић, помоћни слу-
жбеник и архивски манипулант. Одељење наставља рад без помоћног
радника. Олга Ћирић биће наредних четрнаест година сама у Архив-
ском одељењу. Обављаће све послове сама. Сређиваће архивску грађу,
издаваће уверења и сама ће обављати послове помоћног радника. О по-
словима контроле канцеларијског и архивског пословања у регистрату-

рама и пословима преузимања нове архивске грађе није могло бити ни речи. Такву небригу локалне самоуправе о заштити архивске грађе, архивска служба Пиротског округа осећаће деценијама касније. Када се имају у виду и честе селидбе, и она сређена архивска грађа се ремети, па уместо да имамо сваког дана све већу количину сређене архивске грађе, догађа се обрнуто. Пропадање регистратурског материјала на терену било је далеко радикалније. Образложење општинских руководи-

ISTORIJSKI ARHIV NIŠ
(Naziv organizacije)

Broj 63

Datum 14.VII 1988. god.

Rešenje o ličnom dohotku radnika

Na osnovu člana čl. 63, 67, 68, 69, 70. i 71. Pravilnika o zajedničkim osnovama i merilima za rasporedjivanje lične dohotke i raspodelu sredstava za lične dohoke i za zajedničku potrošnju Istorijiskog arhiva Niš u Nišu, koji je usvojen na referendumu od 25.XII.1987. godine

(organizacija udruženog rada)

donosim

REŠENJE

Radnik-ca* MANIĆ MELIŠTA

raspoređen-a* na poslove, odnosno radne zadatke rukovodjenja i koordinacije Odeljenja u Pirotu

učestvuje u raspodeli dohotka raspoređenog za lične dohotke srazmerno svom tekućem i minulom radu, a prema osnovama i merilima i to: za složenost, odgovornost i uslove rada sa ukupno bodova 837.

Po osnovu iskustva u radu obračun će se vršiti počev, odnosno računajući za svaku godinu po 0,5% od broja bodova koje je radnik ostvario po svim osnovama. (dinara, broj bodova, procenat učelka, norma i dr.)

Obračun izvršen za 7 g. što iznosi 29 bod. a sa tekućim iznosi 866 bodova. Lični dohodak* u smislu ovog rešenja isplaćuje se kao akontacija za svaki mesec posebno, a ko-
nčan obračun vrši se istekom godine po završnom računu.

Isplata po ovom rešenju vršice se od 01.07.1988. godine.

Образложење

Shodno čl. 5. Pravilnika o sistematizaciji poslova i radnih zadataka gore imenovani rasporedjen je da obavlja poslove i radne zadatke rukovodjenja i koordinacije Odeljenja u Pirotu a broj bodova za ove poslove utvrdjen je na osnovu čl. 63. Pravilnika o raspodeli ličnih dohodaka.

Po osnovu čl. 71. Pom. Pravilnika akontacija radnika se uvećava za 0,5% za svaku godinu iskustva u radu kao opšteg kriterijuma za doprinos u tekućem radu.

Ovlašćeni radnik,
Djordje Stamenković, direktor

PRAVNA POUKA. — Radnik-ca* ima pravo da donese zahtev Zbogom radnih ljudi Arhiva u Nišu. (naziv organa)

za preispitivanje ovog rešenja u roku od 30 dana od dana prijema rešenja.

* Nepotrebno precrtati.

DOSTAVITI:

1. Radniku Manić Melišta
2. Kadrovskoj-opštoj službi
3. Evidenciji
4. Arhivi

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА ИА НИШ ЗА РУКОВОДИОЦА ОДЕЉЕЊА

лаца да није било материјалних средстава нема аргумената, имајући у виду да је тада у Народној библиотеци радило двадесет двоје људи.

После четрнаест година Архивско одељење добија помоћног радника. У Одељење долази Снежана Анђелковић (1. 9. 1979).

12. Снежана Анђелковић, помоћни радник, манипулант, 1. 9. 1979–31. 1. 2013.

Рад се одвијао у згради Бела мачка. Опет је стучне послове обављала Олга Ћирић, док је само хигијеничарске и донекле манипулативне послове преузела Снежана Анђелковић. Рад у Архивском одељењу се радикално мења доласком Живорада Пејчића, који је више година радио на пословима сличног карактера у СО Пирот. Долази до пресељења у просторије Новакове виле, која је проширена депоом од 100 метара квадратних. Као знак промене у Пироту је организовано и Саветовање архивских радника Југославије.

13. Живорад Пејчић, архивски помоћник прве врсте, 1. 9. 1980–4. 9. 2007.

Преузимањем Милета Манића, професора Економске школе, Одељење добија по први пут факултетски образован кадар. Одмах се шаље на шестомесечни течај за архивске раднике, организованим од стране Архива Србије.

14. Милета Манић, архивски саветник, директор, 1. 2. 1984. до данас.

Све што је пропуштено сада се хоће надокнадити. Рад у одељењу је нагло оживео, нарочито на пољу сређивања и заштите архивске грађе ван Архива.

У међувремену Олга Ћирић одлази у пензију (29. 2. 1988). На њено место није примљен нов радник, са изговором да је тако боље финансијско пословање Одељења. Испоставило се да је то била лоша одлука, имајући у виду велике потребе Архива за радном снагом.

Такав усиљенији рад у Архиву прекинуо је референдум (27. 12. 1988) у Историјском архиву Ниш. Услед финансијских несугласица са Архивским одељењима у Прокупљу и Пироту, матични Историјски архив у Нишу донео је одлуку да се иста изузму из свог састава и препусте оснивачима.

Архивско одељење Музеја Понишавља (1989– 1995)

На референдуму одржаном 27. 2. 1989. усвојен је самоуправни споразум о удруживању Архивског одељења Пирот у Музеј Понишавља Пирот на основу кога су радници Архивског одељења постали радници

Музеја Понишавља Пирот. После одласка у пензију дугогодишњег директора Музеја г. Бранка Најдановића дошло је до промена у Музеју. За директора је изабран професор историје Мирослав Зубић, који бива смењен од стране локалне самоуправе. На његово место је постављена Радмила Влатковић, која г. Зубића пребацује у Архив (1. 7. 1992).

15. Мирослав Зубић, архивиста, 1. 7. 1992–31. 3. 2002.

Исте године СО Пирот, одговарајући на непрекидне захтеве од стране руководства Архивског одељења за увећањем броја извршилаца,

МУЗЕЈ ПОНИШАВЉА ПИРОТ
УЛ. МОШЕ ПИЈАДЕ БР. 46

Бр. 01-49/89
Пирот, 27. II - 1989

На основу члана 15 ст.2 тач.1 Закона о радним односима СРС и члана 5 Самоуправног споразума о удруживању Архивског одељења у Пироту у Музеј Понишавља – Пирот, доносим следеће

Р Е Ш Е Њ Е

1. Преузима се радник Манић Милета, у звању архивиста, за послове и задатке на пословима руковођења радом архивског одељења, сређивања архивске грађе, пословима приручне библиотеке, информисања и раду са истраживачима.

2. Преузимање се врши са даном 1. фебруар 1989. године, и именовани постаје радник Музеја Понишавља у Пироту.

3. Овим преузимањем Манић Милета је засновао радни однос на неодређено време.

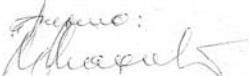
О б р а з л о ж е њ е

Одлуком о спроведеном референдуму у Историјском архиву-Нип одржаном 27. децембра 1988. године, Архивско одељење Пирот престало је да буде у саставу Историјског архива Нип.

На референдуму одржаном 27. фебруара 1989. године, усвојен је Самоуправни споразум о удруживању Архивског одељења П и р о т у Музеј Понишавља Пирот, на основу кога су радници Архивског одељења постали радници Музеја Понишавља Пирот.

Решење доставити:

1. Историјском архиву Нип
2. Персоналној служби Музеја
3. Раднику

Решење:

 Директор
Мирослав Најдановић
Мирослав Најдановић

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА ЗА РУКОВОДИОЦА ОДЕЉЕЊА

пребацује прво једног свог радника, иако није одговарао Архиву што се тиче квалификација. Касније пребацује своја два бивша шефа месних канцеларија — Лелицу Апостоловић и Радомира Николића.

16. Милијана Вучић, архивски помоћник, 1. 7. 1992–30. 6. 1993.

17. Лелица Апостоловић, архивски помоћник, 2. 10. 1992–11. 5. 2011.

18. Радомир Николић, архивски помоћник, 2. 10. 1992. до данас.

Радне просторије Архивског одељења постале су потпуно неусловне просторије на трећем спрату СО Пирот. Разлог томе је забрана рада у Новаковој вили, услед одлуке противпожарне инспекције због недозвољеног грејања са отвореним пламеном, односно, грејања са ноћним акумулирањем топлотне енергије. Радници Архива су морали скоро свакодневно да довозе и враћају одабрану архивску грађу из Новакове виле.

Упоредо са активностима око обезбеђивања одговарајућег смештајног и радног простора, локална самоуправа је радила на осамостаљењу Архива.

Период Историјског архива у Пироту

Упоредо са тим активностима, радило се и на нечему што је врло важно за Архив. А то је осамостаљење Архива. На основу Закона о јавним службама (Сл. гл. РС бр. 42/91), Закона о културним добрима (Сл. гл. РС бр. 6/90), Закона о делатностима од општег интереса у области културе (Сл. гл. РС бр. 42/92) и Статута Општине Пирот (Међуопштински службени лист Ниш бр. 27/91) Скупштина општине Пирот (на седници од 9. 7. 1993), Скупштина општине Димитровград (8. 9. 1993) и Скупштина општине Бабушница (30. 12. 1993) донеле су **одлуку** о оснивању Историјског архива у Пироту за општине Пирот, Димитровград и Бабушница.

За вршиоца дужности директора новоформираног Архива постављен је архивиста Милета Манић. Архив је тада имао шест радника, па је број запослених већ могао да покрије најосновније послове. Нова три радника су послата на течај за архивске раднике, организован при Архиву Србије. Исти су са успехом завршили, па је Архив, што се стручности тиче, тада имао једног архивисту и два архивска помоћника са положеним течајем и једног архивског помоћника, коме је признато звање по основу дугогодишњег рада са архивском грађом.

Поред непрекидног ангажовања на изналагању одговарајућег смештајног простора (више одлука о додели просторија о којима ће бити више речи у одељку под називом **Смештај**) и познатог писма Тугомира Златковића наставило се са пословима осамостаљења Архива. Влада Ре-

публике Србије донела је од 13. 12. 1995. године, решење под бројем 02. бр. 119. — 3009/95 о именовану Боже Јовановића за директора Историјског архива у Пироту. Истог дана и под истим бројем Влада РС је донела решење о именовану председника и чланова Управног и Надзорног одбора Историјског архива у Пироту. Мандат за све је период од четири године.

ПРВИ САЗИВ

19. Божа Јовановић, архивиста, директор, 1. 3. 1996–16. 8. 2012.
За чланове Управног и Надзорног одбора изабрана су следећа

лица:

Чланови УО: Татјана Карановић, председник;
Родољуб Џунић (Пирот);
Весна Николов (Димитровград),
Славка Златковић (Бабушница),
Мирослав Зубић (колектив).

Чланови НО: Драган Радуловић, председник;
Милованка Ђорђевић (Пирот);
Момчило Андрејевић (Димитровград);
Слободан Митић (Бабушница);
Живорад Пејчић (колектив).

РАДНИЦИ АРХИВА ПОСЛЕ ФОРМИРАЊА

На основу члана 7. став 2. Закона о делатностима од општег интереса у области културе ("Службени гласник РС", број 49/92),

Влада Републике Србије донела је

Р Е Ш Е Њ Е

О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА У ПИРОТУ

I

Именује се **БОЖА ЈОВАНОВИЋ** за директора Историјског архива у Пироту.

II

Ово решење објавити у "Службеном гласнику Републике Србије".

02 број 119-3009/95-1
У Београду, 13. децембра 1995. године

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПОТПРЕДСЕДНИК,
Слободан Бабић

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА У ПРВОМ САЗИВУ

ДРУГИ САЗИВ

У следећем изборном мандату Влада Републике Србије донела је решење о именовану Милета Манића за директора, под бројем 24. бр. 119-5010/2001 од 29. 5. 2001. године.

Исте године (под бројем 24. бр. 119-5010/2001 од 4. 10. 2001. године) Влада РС доноси решење о именовану чланова Управног и надзорног одбора.

Чланови УО: Предраг Пејић, председник,
Миљан Манић (Пирот);
Асен Коцев (Димитровград);
Милорад Поповић (Бабушница);
Божа Јовановић (колектив).

Чланови НО: Ђурица Јеленковић, председник;
Игор Цвијовић (Пирот),
Весна Николов (Димитровград);
Момир Ђокић (Бабушница);
Живорад Пејчић (колектив).

После изречених примедби да се у Архиву запошљавају само технолошки вишкови а не почетници одговарајућих профила, факултетски образована лица друштвених смерова, Архиву је дозвољено да запосли дипломираног историчара Миљана Манића.

На основу члана 7. став 2. Закона о делатностима од општег интереса у области културе ("Службени гласник РС", број 49/92),

Влада Републике Србије донела је

РЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА У ПИРОТУ

I

Именује се МИЛЕТА МАНИЋ за директора Историјског архива у Пироту.

II

Ово решење објавити у "Службеном гласнику Републике Србије".

24 број : 119-5010/2001
У Београду, 29. маја 2001. године

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПОТПРЕДСЕДНИК
Александар Правдић

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА У ДРУГОМ САЗИВУ

20. Миљан Манић, виши архивиста, 1. 6. 2001. до данас.

Исти је имао обавезу похађања течај за архивске раднике при Архиву Србије. Тада је Архив имао осморо радника, од тога: четири архивисте, три архивска помоћника и једног помоћног радника – манипуланта. Тек се тада могло говорити да архивски радници могу покрити, макар минимално, све послове предвиђене номенклатуром основних послова рада у Архиву.

У свакодневном раду на основним пословима Архиву је увек недостајао дипломирани правник, који би радио на матичним пословима и пословима уноса података у досијеа, инвентаре и регистре. Опет је СО Пирот посегао за технолошким вишком и упустио правника некадашњег ТП Ангропромет Слађану Рутаљ.

21. Слађана Рутаљ, виши архивски помоћник, 1. 1. 2005–7. 11. 2011.

ТРЕЋИ САЗИВ

У следећем изборном мандату процедура избора директора и чланова Управног и Надзорног одбора Историјског архива је промењена. Историјски архив у Пироту престаје да буде републичка институција. Финансирање Архива у домену личних доходака преузима СО Пирот а финансирање материјалних трошкова преузимају све три општине, сразмерно броју регистратура и фондова, односно количини њихове архивске грађе у Архиву.

Решења о избору и разрешењу директора и председника Управног и Надзорног одбора сада доноси СО Пирот, док чланове поставља свака општина понаособ. До овог решења се дошло после мишљења које је доставило Министарство културе а које гласи:

„Поводом вашег дописа достављамо Вам мишљење у погледу именована — разрешења чланова Управног и Надзорног одбора Историјског архива у Пироту.

Питање вршења оснивачких права у погледу именована директора, и чланова управног и надзорног одбора установа у области културе регулисано је следећим законима:

— члан 7. став 2 Закона о делатностима од општег интереса у области културе (Службени гласник РС, број 49/92),

— члан 30. став 1, тачка 8. Закона о државној управи и ликалној самоуправи (Службени гласник РС, бр. 9/02 и 33/04),

— члан 18. став 1, члан 20. став 1 и члан 22. став 1 Закона о јавним службама (Службени гласник РС, бр. 49/91 и 71/94).

Влада Републике Србије, на основу члана 7. став 2 Закона о делатностима од општег интереса у области културе, врши оснивачка права у погледу именовања директора и чланова Управног и Надзорног одбора установа чији се рад, одржавање и програми финансирају у целости или већим делом из буџета Републике Србије у складу са чланом 2. тачка 2. и 3. овог Закона.

Историјски архив у Пироту својим дописом број 1. од 7. 2. 2005. године наводи да се финансирање њихове установе врши из буџета Општине Пирот, односно општина Бабушница и Димитровград, те да у протекле две године нису добијали средства од стране Републике — Министарства културе, те с тим у вези обавештавамо Вас да је Скупштина општине Пирот надлежна да врши оснивачка права у погледу именовања пословодних органа ове установе.“

С поштовањем, помоћник
министра културе Миладин Лукић с. р.

ЧЛАНОВИ КОЛЕКТИВА ИСПРЕД НЕЗАВРШЕНОГ АРХИВА 22. 12. 2005.

Скупштина општине Пирот на седници одржаној 22. 2. 2006. године под бројем И бр. 06/9-06, донела је решење о именовану Миљана Манића, дипломираног историчара, за директора Историјског архива у Пироту. Мандат директора траје 4 (четири) године.

У истом изборном мандату (под бројем И бр. 06/51-05 од 12. 5. 2005. године) Скупштина општине доноси решење о именовану чланова Управног и Надзорног одбора.

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПИРОТ

Примљено			
Ург. јел	Б р о ј	Прилог	Вредност
	12/19		

На основу члана 30 Закона о локалној самоуправи („Сл.гласник РС" бр.9/02), члана 18 Закона о јавним службама („Сл.гласник РС" бр.42/91, 71/94 и 79/05) и члана 18 Статута општине Пирот („Сл.лист града Ниша" бр.31/02), Скупштина општине Пирот на седници одржаној дана 22.02.2006 године, донела је

**РЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА**

I

ИМЕНУЈЕ СЕ за директора Историјског архива за општине Пирот, Димитровград и Бабушница

МАНИЋ МИЉАН, дипл.историчар из Пирота.

II

Мандат директора траје 4 (четири) године.

III

Решење доставити: именованом, Историјском архиву, општини Димитровград и Бабушница, Одељењу за ванпривредне делатности и архиви.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПИРОТ

И бр.06/9-06
22.02.2006 год.
П и р о т

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА У ТРЕЋЕМ САЗИВУ

- Чланови УО: Новко Петровић, Др Бранислав Манић, председник,
Милан Николић, Саша Јовановић, (Пирот);
Томислав Најденов (Димитровград);
Милорад Поповић, (Бабушница);
Лелица Апостоловић, (колектив).
- Чланови НО: Боривоје Костић, Мирослав Цолић, председник;
Томислав Панчић (Пирот),
Зоран Николов, (Димитровград);
Момир Ђокић, (Бабушница);
Радомир Николић, (колектив).

Са намером да обезбеди и заштити Архив у послеподневним и ноћним часовима, викендом и празником, СО Пирот је преbacила двојицу својих радника (Александар Милошев и Милутин Станојевић) у Архив. Њима је одређено дежурство. После годину дана рада испоставило се да је за локалну самоуправу то нешто већи издатак па су поменута двојица радника обезбеђења враћена у Општину.

22. Александар Милошев, чувар, 16. 10. 2006–31. 12. 2007.

23. Милутин Станојевић, чувар, 1. 1. 2007–31. 12. 2007.

На непрекидне захтеве Архива да повећа број радника за обављање основних послова у Архиву, СО Пирот је позитивно одговорила и дозволила Архиву да запосли још једног архивског помоћника.

24. Оливера Алексић, архивски помоћник, 1. 2007. до данас.

ЧЕТВРТИ САЗИВ

Скупштина општине Пирот на седници одржаној 27. 2. 2009. године, И бр. 06/8-09, донела је решење о именовану Милета Манића, дипломираног професора географије, за директора Историјског архива у Пироту. Мандат директора траје 4 (четири) године.

У истом изборном мандату (под бројем И бр. 06/60-08 од 2. 7. 2008. године) Скупштина општине Пирот доноси решење о именовану чланова Управног и Надзорног одбора.

- Чланови УО: Дејан Ђирић, Петар Ђорђевић, председник,
Славољуб Мадић, (Пирот);
Томислав Најденов (Димитровград);
Саша Станковић, (Бабушница);
Божа Јовановић, (колектив).

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПИРОТ

Примљено	09.03.2009		
Орг. јед.	117	Прилог	-
		Предмет	-

На основу члана 32 Закона о локалној самоуправи („Сл.гласник РС“ бр.129/07), члана 29 Статута општине Пирот („Сл.лист града Ниша“ бр.11/08) и члана 23 Статута Историјског архива у Пироту, Скупштина општине Пирот на седници одржаној дана 27.02.2009 године, донела је

**РЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА**

I

ИМЕНУЈЕ СЕ за директора Историјског архива за општине Пирот, Димитровград и Бабушница

МАНИЋ МИЛЕТА, дипл. професор географије из Пирота.

II

Мандат директора траје **4 (четири)** године.

III

Решење доставити: именованом, Историјском архиву у Пироту, Димитровграду и Бабушници, Одељењу за ванпривредне делатности и архиви.

Г бр. 06/8-09
27.02.2009 год.
П и р о т

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

Милан Поповић

ФАКСИМИЛ РЕШЕЊА О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА У ЧЕТВРТОМ САЗИВУ

Чланови НО: Никола Божић, председник;
Владица Костић (Пирот),
Зоран Николов, Младен Владимиров, (Димитровград);
Момир Ђокић, (Бабушница);
Радомир Николић, (колектив).

- 25. Саша Јеремић, архивски помоћник, 1. 2. 2013. до данас.
- 26. Предраг Видановић, архивиста, 1. 2. 2013. до данас.
- 27. Ивана Тасић, архивиста, 3. 12. 2013. до данас.

ПЕТИ САЗИВ

Скупштина општине Пирот на седници одржаној 15. 3. 2013. године, И бр. 06/19-13, донела је решење о именовану Милета Манића, дипломираног професора географије, за директора Историјског архива у Пироту. Мандат директора траје 4 (четири) године.

У истом изборном мандату (под бројем И бр. 06/61-12 од 22. 6. 2012. године) Скупштина општине Пирот доноси решење о именовану чланова Управног и Надзорног одбора.

- Чланови УО: Јован Ћирић, председник,
Слободан Обрадовић, (Пирот);
Драган Васов, Саша Васов, (Димитровград);
Саша Станковић, (Бабушница);
Предраг Видановић, (колектив).
- Чланови НО: Влада Младеновић, Мира Златков, председник;
Никола Керац, (Пирот),
Никола Јотев, Љубиша Васов, Андријана Спасов,
(Димитровград);
Момир Ћокић, (Бабушница);
Оливера Алексић, (колектив).

28. Гордана Младеновић, књиговођа-рачуновођа, 31. 12. 2013. до данас.

ШЕСТИ САЗИВ

Скупштина општине Пирот на седници одржаној 24. 6. 2016. године, донела је решење (I бр. 06/27-16) о именовану чланова Управног и Надзорног одбора.

- Чланови УО: Миодраг Кутлешић, председник,
Братислава Цолић, (Пирот);
Драган Васов, Саша Васов, (Димитровград);
Саша Станковић, (Бабушница);
Предраг Видановић, (колектив).
- Чланови НО: Зоран Жикић, председник;
Богољуб Манић, (Пирот),
Никола Јотев, Љубиша Васов, Андријана Спасов,
(Димитровград);
Момир Ћокић, (Бабушница);
Оливера Алексић, (колектив).

Директори Архива

ДУШАН МЛАДЕНА ЋИРИЋ

Рођен је 7. новембра 1905. године у Бабушници.

Завршио је Учитељску школу у Пироту са положеним испитом зрелости 1926, практичним учитељским испитом 1930. године. Завршио је задружну школу, за звање хонорарног надзорника Главног савеза српских земљорадничких задруга, 1938. године. Похађао је семинар за управнике Историјских архива.

Постављен је за учитеља у Звонцу 8. августа 1927. године. Службовао је у основним школама у Студени, Бабушници, Горчинцу, Бежишту и Пироту. Био је васпитач Дома ученика у привреди (1951–52), учитељ ОШ „Вук Караџић“ (1952–53), управник вежбаонице Учитељске школе (1953–55), управник Градског музеја од 4. 12. 1955. до 1. 1. 1957. године када је постављен за службеника Државне архиве Среза Пирот.

Био је директор Државне архиве од 1. 1. 1957. до 2. 11. 1962. године.

МИЛЕТА КАЗИМИРА МАНИЋ

Милета Манић рођен је 16. 3. 1952. године у с. Трњана.

Основну школу је завршио у Трњани и Крупцу а Гимназију у Пироту. Природно математички факултет у Приштини — Одсек Географија завршио је 1977. године.

Радио је као професор географије у Педагошкој академији од 1978. а у Економској и Техничкој школи до 1984. године. У Архивском одељењу у Пироту је од 1. 2. 1984. године, када и похађа шестомесечни течај за архивске раднике у Архиву Србије у Београду.

Аутор је више радова из области историографије и књига:

— *65 година ватрогаства у Пироту* и

— *Надимци (Прекори) Пироћанаца*.

Носилац је следећих виших звања за рад у Архиву:

— од 2004. године је носилац звања *Вишег архивисте*,

— од 2011. године је носилац звања *Архивског саветника*.

У свом досадашњем раду у Архиву био је на руководећим пословима у следећим временским интервалима:

— Руководилац Архивског одељења био је од 1988. до 1993. године,

— в.д. директора Историјског архива у Пироту од 1993. до 13. 12. 1995. године,

— директор Историјског архива у Пироту од 29. 5. 2001. до 22. 2. 2006. године,

— директор Историјског архива у Пироту од 27. 2. 2009. до 15. 3. 2013. године,

— директор Историјског архива у Пироту од 15. 3. 2013. године до данас.

БОЖА БОРИВОЈА ЈОВАНОВИЋ

Божа Јовановић рођен је 16. 8. 1947. године у Пироту.

Основну и Економску школу завршио је у Пироту. После средње школе годину дана радио је у „Тигру“, потом неколико месеци у комитету Савеза омладине. Војни рок је одслужио у пешадијској школи резервних официра у Билећи, потом у Струмици као стажиста. После војске девет месеци радио је у индустрији одеће „1. мај“ у Пироту. На Факултет политичких наука у Београду одлази 1970. године, а по завршетку, 1975. године, радио је најпре у Радничком универзитету у Пироту 2 године и 4 месеца, потом у Општинском комитету СКС 12 година као стручни сарадник и пет година у Општинском одбору СПС а од 1996. године у Историјском архиву у Пироту.

Био је директор Архива од 1. 3. 1996. године до 16. 8. 2012. године.

МИЉАН ДРАГОЉУБА МАНИЋ

Миљан Манић, рођен 6. 2. 1975. у Пироту. Основну школу и средњу Економску завршио је у Пироту а студије на Филозофском факултету у Приштини на групи за историју. У Историјском архиву Пирот ради од 2001. године и радио је на свим пословима. Тренутно ради на пословима спољне службе као њен шеф са звањем вишег архивисте. Поред свог редовног посла бави се и проучавањем локалне историје. Објавио је:

— *Равногорски покрет у округу пиротском,*

— *Бесмртници округа пиротског — споменица изгинулим у ратовима 1912–1918,*

— *Мој предак у великом рату*

у сарадњи са Удружењем историчара Пирота, чије и члан.

У припреми је и *Пиротски временлов*, својеврсна хронологија Пирота и пиротског краја од најстаријих времена до данас.

У периоду од 22. 2. 2006. до 27. 2. 2009. године обављао је дужност директора Архива.

Радници Архива

1. Душан Ђирић, службеник, управник, 1. 1. 1957–2. 11. 1962.
2. Љубомир Митић, служитељ, 15. 1. 1957–15. 1. 1958.
3. Душан Денчић, учитељ, архивски помоћник, 1. 5. 1957–31. 8. 1957.
4. Мирко Цунев, архивски помоћник, 1. 9. 1957–29. 2. 1960.
5. Сениша Ђорђевић, архивски помоћник, 1. 10. 1957–29. 2. 1960.
6. Надежда Видановић, архивски помоћник, 1. 10. 1957–31. 8. 1958.
7. Јован Николић, служитељ, 1. 3. 1958–1. 3. 1960.
8. Младенка Станковић, помоћни службеник, манипулант, 9. 5. 1960–31. 5. 1961.
9. Павлина Стефановић, помоћни службеник, манипулант, 29. 6. 1961–31. 10. 1965.
10. Зафир Живковић, управник, 1. 11. 1962–29. 2. 1964.
11. Олга Ђирић, архивски помоћник, 1. 5. 1965–29. 2. 1988.
12. Снежана Анђелковић, помоћни радник, манипулант, 1. 9. 1979–31. 1. 2013.
13. Живорад Пејчић, архивски помоћник прве врсте, 1. 9. 1980–4. 9. 2007.
14. Милета Манић, архивски саветник, директор, 1. 2. 1984. до данас.
15. Мирослав Зубић, архивиста, 1. 7. 1992–31. 3. 2002.
16. Милијана Вучић, архивски помоћник, 1. 7. 1992–30. 6. 1993.
17. Лелица Апостоловић, архивски помоћник, 2. 10. 1992–11. 5. 2011.
18. Радомир Николић, архивски помоћник, 2. 10. 1992. до данас.
19. Божа Јовановић, архивиста, директор, 1. 3. 1996–16. 8. 2012.
20. Миљан Манић, виши архивиста, директор, 1. 6. 2002. до данас
21. Слађана Рутаљ, виши архивски помоћник, 1. 1. 2005–7. 11. 2011.
22. Александар Милошев, чувар, 16. 10. 2006–31. 12. 2007.
23. Милутин Станојевић, чувар, 1. 1. 2007–31. 12. 2007.
24. Оливера Алексић, архивски помоћник, 1. 3. 2007–до данас
25. Саша Јеремић, архивски помоћник, 1. 2. 2013. до данас
26. Предраг Видановић, архивиста, 1. 2. 2013. до данас
27. Ивана Тасић, архивиста, 3. 12. 2013. до данас
28. Гордана Младеновић, књиговођа–рачуновођа, 31. 12. 2013. до

данас

Стручно образовање радника Архива

Од самог почетка рада Државне архиве видело се да архивистички послови нису обични административни послови. Поред стручности из области канцеларијских послова, архивском раднику било је потребно познавање националне историје, помоћних историјских наука, дугогодишњи рад у архивској служби а изнад свега љубав према архивској грађи.

Изузетно је било тешко наћи архивског радника. Рад у Архиву је био само одскачна даска учитељима и наставницима за проналазак места у настави. О некаквом усавршавању у архивској струци било је речи само у траговима. Није било пријава, иако је сваке године у Архиву Србије организован течај за архивске раднике, при чему су они који би завршили течај имали положени државни стручни испит. Разлози непријављивања били су неплаћени увећани трошкови боравка и нерегулисан смештај полазника у Београду. По правилнику о полагању стручног ис-

АРХИВ СРБИЈЕ
03 Бр. 624-84.
20. ЈУН 1984. ГЛА
БЕОГРАД

D I P L O M A

rodjen-^o 16. III 1952.

godine, u Београд SR Србија bio-^{la} je u
vremenu od 9. januara do 03. jula 1984. godine, redovni slušalac Stru-
čnog tečaja za arhivske radnike sa visokom školekom spremom, koji na
osnovu odredaba Samoupravnog sporazuma arhivskih ustanova Srbije o
školovanju stručnih arhivskih kadrova, potpisanog 27. januara 1972.
godine, radi pri Arhivu Srbije u Beogradu.

Za to vreme kandidat je uredno pohađao nastavu i praktične
vežbe i na završnim ispitima pokazao sledeći uspeh:

1. Arhivistika sa praktičnim vežbama	<u>ocena</u> (8)
2. Nacionalna istorija	<u>ocena</u> (8)
3. Organizacija vlasti i istorija ustanova u Srbiji	<u>ocena</u> (8)
4. Ćirilika paleografija sa osnovima staroslovenskog jezika	<u>ocena</u> (8)
5. <u>Српски</u> jezik	<u>ocena</u> (8)
6. Kancelarijsko poslovanje	<u>ocena</u> (8)
7. Arhivsko zakonodavstvo	<u>ocena</u> (8)
8. Informatika	<u>ocena</u> (8)
9. Društveno uređenje SFRJ	()
10. Organizacija rada u arhivima Srbije ...	<u>ocena</u> (8)

Prema tome kandidat je završio Tečaj sa srednjom
ocenom 8,3

Onim slušaocima Tečaja koji su na radu u arhivskoj ustanovi
proveli propisima predviđenim pripravnički staž, položeni ispit na
ovom Tečaju priznaje se kao položen stručni ispit iz arhivske struke.

SEKRETAR TEČAJA

Брзи Млауц

DIREKTOR TEČAJA

Dr. Rajt

СЕРТИФИКАТ О ЗАВРШЕНОМ ТЕЧАЈУ

пита (Сл. лист бр. 18/49) сваки кандидат је имао обавезу да предложи две теме домаћег писменог рада, од којих испитна комисија један одобрава. Почетком сваке године Државни архив у Београду је слао циркуларно писмо свим Архивима у Републици са обавештењем о пријављивању кандидата за полагање стручног испита у архивској делатности.

Временом течај је постајао све озбиљнији, да би осамдесетих година постао шестомесечни. Организован је посебно за архивске раднике са средњом и високом школском спремом (архивске помоћнике и архивисте). Свакодневна предавања из десетак предмета изводили су познати професори са Универзита у Београду. Радило се на архивској грађи старог и новог периода са практичним вежбама а остала је обавеза израде научног стручног рада. После завршеног течаја организована је научна екскурзија са посетама дугим Архивима (Историјски архиви у Сарајеву и Дубровнику).

Течај функционише и данас али по скраћеном поступку. Своди се на предавања у неколико дана, препоруку литературе и полагање испита.

Тренутно у Архиву је запослено осморо радника, од којих седморо има завршен стручни течај за архивске раднике при Архиву Србије (четворо има завршен течај са завршеном високом школском спремом а троје са средњом).

Усавршавање запослених

Све институције се боре да за своје уполнене раднике имају стручније особе. За формирање такве особе, осим стручности која се добија школовањем, потребно је непрекидно усавршавање кроз праксу тј. обављање свакодневних послова и радних задатака. Уз то, потребно је проникнути у рутине посла и ангажовање на писању научних радова из домена посла.

После више од 10 година проведених на одређеним пословима у Архиву и већег броја радова из области архивистике или историографије сваки заинтересовани кандидат конкурише за више звање. У Архиву Србије је формирана Комисија за доделу виших звања за рад у Архиву. Чланове комисије чинили су представници струке, еминентни научни радници и универзитетски професори.

АРХИВ СРБИЈЕ
04 Бр. 885/19
13. 11. 2011 год.
БЕОГРАД, Карнегијева 2

На основу члана 15. став 1. Правилника о условима за стицање стручних звања у архивској делатности, Комисија за доделу виших звања у архивској струци 23. новембра 2011. године доноси

ОДЛУКУ

Милети Манићу, вишем архивисти из Историјског архива Пирот, додељује се звање архивски саветник.

Образложење

Комисија за доделу виших звања у архивској струци разматрала је пријаву Милете Манића за стицање звања архивски саветник. Увидом у приложену документацију, Комисија је оценила да кандидат испуњава услове из члана 8. Правилника и једногласно донела одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
Др Момчило Митровић

ФАКСИМИЛ ОДЛУКЕ О ДОДЕЛИ ЗВАЊА АРХИВСКОГ САВЕТНИКА

По основу године службе и броја и квалитета научних радова у Архиву виша звања су добили:

Живорад Пејчић добио звање **архивски помоћник прве врсте**.

Милета Манић је 7. 12. 2004. године добио звање **вишег архивисте**.

Милета Манић је 23. 11. 2011. године добио звање **архивског саветника**.

Миљан Манић је 26. 11. 2012. године добио звање **вишег архивисте**.

АРХИВ СРБИЈЕ

04 Бр. 788/38
7. 12. 2004 год.

БЕОГРАД, Карнегијева 2

На основу члана 6. Правилника о условима за стицање стручних звања у архивској делатности Комисија за доделу виших звања у архивској струци 1.12.2004. године доноси

О Д Л У К У

Милети Манићу, архивисти из Историјског архива Пирот додељује се звање виши архивист.

Образложење

Комисија за доделу виших звања разматрала је пријаву Милете Манића за стицање звања виши архивист. Увидом у приложену документацију, Комисија је оценила да кандидат испуњава услове из члана 6. Правилника и једногласно донела одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
проф. др Радош Љушић

ФАКСИМИЛ ОДЛУКЕ О ДОДЕЛИ ЗВАЊА ВИШЕГ АРХИВИСТЕ

На основу члана 15. став 1. Правилника о условима за стицање стручних звања у архивској делатности, Комисија за доделу виших звања у архивској струци 26. новембра 2012. године доноси

ОДЛУКУ

Миљану Манићу, архивисти из Историјског архива Пирот, додељује се звање виши архивист.

Образложење

Комисија за доделу виших звања у архивској струци разматрала је пријаву Миљана Манића за стицање звања виши архивист. Увидом у приложу документацију, Комисија је оценила да кандидат испуњава услове из члана 6. и 7. Правилника и једногласно донела одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Др Момчило Митровић

ФАКСИМИЛ ОДЛУКЕ О ДОДЕЛИ ЗВАЊА ВИШЕГ АРХИВИСТЕ

Саветовања архивских радника

Управа Државног архива НР Србије, на основу информација о стању предратне и послератне архивске грађе, на све начине је покушавала да промени лошу праксу тј. тотално пропадање драгоцене архивске грађе. Осим што је формирала установе заштите (Архиве), изричито је захтевала да се радно особље Архива додатно образује а архивска грађа физички обезбеди и стручно обрађује.

Почело се са организовањем саветовања тј. стручних семинара на којима су обрађиване теме: Нови прописи о административно-канцеларијском пословању и примени новог инвентара у Архивима НРС. На семинаре су позивани управници Архива или архивисти, који ће касније радити непосредно на тим задацима.

Организацију тих семинара (изузев предавања која су вршили еминентни научни и архивски стручњаци) преузело је Друштво архивских радника. Теме које су обрађиване на тим семинарима (касније саветовањима) зависиле су од акутности одређеног проблема. Од организовања основних послова у Архиву до установљивања мреже Архива, формирања јединственог информационог система или третмана дигиталне документације.

Кроз своје најблиставије тренутке Друштво је пролазило за време јединствене савезне државе, када је постојао СДАРС (Савез друштава архивских радника Југославије) и када је организовано много савето-

ЗАЈЕДНИЧКА ФОТОГРАФИЈА СВИХ УЧЕСНИКА САВЕТОВАЊА У ПИРОТУ

вања широм Југославије. Упечатљива су била саветовања у Раденцима, Постојни, Маврову, Матарушкој бањи итд. Тежило се да се, поред обраде неке теме (више реферата из разних Архива), искористи посета неком културно-историјском споменику. Значајне су биле и посете неким историјским местима или Архивима у иностранству. Међу најзначајније су посете Солуну и Метеорима, Будимпешти и Сентандреји, Трсту, Архиву у Прагу итд. Распадом СФРЈ угасио се овакав облик едукације и дружења. Последње савезно саветовање одржано је 1988. године у Арађеловцу.

Значајна су била и саветовања на републичком нивоу. Међутим, све је замрло деведесетих година када је и Друштво престало да функционише. Последње републичко саветовање одржано је у Крушевцу 1998. године. Ипак, последњих година било је покушаја да Друштво почне да функционише.

Последњи покушај јесте организација међународног саветовања од стране Историјског архива Ужица и Архивистичког друштва Србије, заказаног од 12. до 14. октобра 2016. године у хотелу *Оморика* на планини *Тари*.

Независно од савезних и републичких саветовања, залагањем неколицине ентузијаста, са носталгијом на некадашња саветовања и заједничка дружења архивских радника, организована су саветовања Архивских радника југоисточне Србије. Иста су започела у Врању, наставила се (14. 6. 2012) у Пироту и Прокупљу (Ђавоља варош и Пролом бања). Касније се проширила на источну Србију, када је организовано саветовање у Зајечару (Ромулијана).

У ПОСЕТИ
АРХИВУ У
ЗАЈЕЧАРУ

ДЕЛАТНОСТ АРХИВА

Основна функција Архива односи се на заштиту **архивске грађе**, под којом подразумевамо изворни или репродуковани писани, штампани, фотографисани, фонографисани, филмовани или на било који други начин забележени документарни материјал трајне дрштвене (посебно научне, културне и историјске) вредности, без обзира на време настанка.

Упркос богатој историји Србија има релативно скромно архивско благо, поготово из даље прошлости. Доласком Турака прекинут је развој средњовековне Србије. Током вишевековног ропства уништен је вредан документарни материјал (рукописи, повеље, књиге), док се само мали преостали део склањао по црквама и манастирима. Кореспонденција је вршена од стране турске власти и искључиво на турском језику. Тек са ослобођењем Србије почиње стварање нове документације, која је нажалост у ратним сукобима бива десеткована.

Територија Пиротског округа је имала гору судбину, када је у питању архивска грађа. Ослобођена је од Турака тек 1877. године, од када почиње званична кореспонденција на српском језику. Да трагедија буде већа побринула се непријатељска војска, која је у три наврата упадала на територију округа и уништавала све забележено на српском језику. Архивска грађа пре Другог светског рата сачувана је само у фрагментима. Остало је само оно мало документарног материјала који су сачували појединци стављајући главу у торбу, архивска грађа прикупљена из других установа заштите или документа која су доспела у Архив путем откупа или поклона.

Историјски архив у Пироту врши заштиту архивске грађе и документарног материјала територијама општина Бабушница, Димитровград, Бабушница и Бела Паланка.

Унутрашња организација Архива

Све послове Архива обавља више служби као што су:

— СПОЉНА СЛУЖБА (заштита архивске грађе и рег. мат. ван Архива)

— СЛУЖБА ДЕПОА (заштита преузете архивске грађе у Архиву)

— СЛУЖБА СРЕЂИВАЊА И ОБРАДЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

— СЛУЖБА ИЗДАВАЊА УВЕРЕЊА

— СЛУЖБА САРАДЊЕ СА ИСТРАЖИВАЧИМА

— СЛУЖБА ПРИРУЧНЕ БИБЛИОТЕКЕ

— СЛУЖБА КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНИХ ПОСЛОВА

(сарадња са школама и медијима)

— СЛУЖБА ИЗРАДЕ НАУЧНО-ИНФОРМАТИВНИХ СРЕДСТАВА

(регистри, инвентари и водич)

— СЛУЖБА ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

(скенирање, микрофилмовање и дигитализација)

— СЛУЖБА ЗА ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ

— СЛУЖБА КЊИГОВОДСТВЕНИХ И РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОСЛОВА

— ОПШТА СЛУЖБА (директор)

Заштита архивске грађе ван Архива (спољна служба)

Спољна служба у Историјском архиву Пирот развијала се упоредо са самом установом и делила са њом све проблеме и недостатке који су пратили њен рад и развој током ових неколико деценија. Ова служба се и поред многих проблема увек трудила да се примењују критеријуми и, колико су то могућности дозвољавале, поштује одређена процедура око преузимања архивске грађе, у погледу њене сређености и година настанка архивске грађе. Наравно то није било увек могуће у потпуности а поготово у првим деценијама рада наше установе, када је сређеност регистратурског материјала стваралаца била веома лоша. Такође, један од великих пробелма био је и недостатак радне снаге јер су у архиву у почетку била запослена један до два радника, а и каснија ситуација није била много боља. Тада је најважнији критеријум био заштита архивске грађе и регистратурског материјала, па је преузимања несређена архива, без записника, пописа и евиденције, и из које није био извучен безвредни регистратурски материјал, нити је архивска грађа била одабрана. Најпре су преузимане архиве ликвидираних регистратура као и архива бивших државних органа, надлештава и установа. Приликом преузимања оваквих архива радници архива вршили су само неке неформалне евиденције. Прва већа количина архивских фондова примљена је у архив одмах након његовог оснивања. Тада су у архив доспели фондови настали између два светска рата који су на сву срећу били сачувани, поготово када се зна да је за време бугарске окупације много тога униште-

ЕКИПА ЗА СРЕЂИВАЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ НА ТЕРЕНУ

но, а много тога и однето, јер је на овој територији почела бугаризација становништва. Тако је све оно што је имало предзнак српско, или је настало на српском језику, уништавано или забрањивано. На тај начин су тада преузети фондови банака које су између два рата пословале на територији Пиротског округа, делови фонда Пиротског начелства, Окружног просветног инспектора и још неки мањи фондови и збирке.

У том почетном периоду велики проблем је представљао и мањак смештајног простора и његово често мењање и селидба, што је још више отежало рад ове службе. У наредном периоду преузимање архивске грађе вршено је само у оним случајевима када је то било заиста неопходно и није постојало друго решење. Тек након добијања колико-толико пристојног смештајног простора (доградња Новакове виле) и након осамостаљења Архива и формирања посебне установе створиле су се могућности да ова служба отпочне са својим нормалним радом. Ситуација се побољшала од када је Историјски архив у Пироту добио своју зграду, наменски грађену за потребе архива. Ипак, и тада се појавио проблем несређене архивске грађе и регистратурског материјала код стваралаца. Иако су законски прописи предвидели обавезе регистратура у погледу сређивања и заштите архивске грађе, проблем је настао код практичне примене ових прописа. Архивска грађа и регистратурски материјал у великом броју случајева био је у лошем физичком стању, смештен у неадекватним просторијама у којима је био изложен перманент-

ДОВОЗ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

ном оштећењу, у несређеном стању и без неопходних прописаних евиденција. Такође, један од основних разлога било је и недоследно вођење канцеларијског пословања као и недовољна стручност кадрова који су те послове обављали. Због постојања могућности да се трајно изгубе писани трагови о раду стваралаца архивске грађе, нарочито у периоду 1944. до 1990, спољна служба Архива у Пироту била је приморана да поступи изван законских оквира и то по питању рокова и степена сређености архивске грађе приликом преузимања исте. У први план појавила се неопходност заштите архивске грађе, па су вршена преузимања и у несређеном стању, како би смештајем и чувањем у прописаним условима било спречено њено даље пропадање и уништење. Због оваквих случајева и многих других околности у депое Архива слила се огромна количина архивске грађе. Ово је поготову веома приметно од када је већина фирми из Пиротског округа отишла у стечај – у тим фирмама се стечај завршио па је архив био принуђен да прими велике количине регистратурског материјал и архивске грађе у веома кратком периоду. На сву срећу, спољна служба архива имала је добру сарадњу са стечајним управницима који су показали разумевање и схватили значај архивске службе и значај заштите архивске грађе из ових предузећа, тако да су преузета архивска грађа и регистратурски материјал у великом броју случајева и скоро свакодневно коришћени за потребе њихових корисника, пре свега радника ових фирми.

Још једна, такорећи, акција Архива у току 2014. и 2015. године била је и преузимање архивске грађе из свих школа са територије Пиротског округа, а које није у многим школама вршено у протеклих 70 година. У овој акцији прикупљена је такође велика количина архивске грађе која је од изузетног значаја а тиче се историје школства и просвете у пиротском крају, у периоду од 1918. па до данас. Поред остале архивске грађе у архиву се слила и велика количина школских дневника који су настали током рада ових школа у нашем округу. Архив је одлучио да и овде спроведе једну акцију која се тичала заштите података који су се налазили у овим школским дневницима, па је тако на Стручном већу донета одлука да се одређене стране из дневника издвајају а затим да се кориче. Коричење је вршено за сваку школу посебно а у оквиру школе по школским годинама, разредима и одељењима. На овај начин сачувани су веома драгоцен подаци а потребе за простором за чување ове архивске грађе су у великој мери смањене.

ПРЕУЗИМАЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Основна функција Архива је заштита архивске грађе и регистратурског материјала. Од целокупне количине а.г. у регистратурама преузима се само она старија од тридесет година. Сматра се да је толики временски интервал довољан да иста служи у оперативи. Изузетак чини архивска грађа укину тих регистратура или грађа без правног наследника. Од самог оснивања Архива водило се рачуна да се обезбеди довољно смештајног простора, у коме би била складирана преузета архивска грађа. Спремишни простор је морао да буде без влаге, проветрен и довољно осветљен, како би обезбедио минималне услове за физичку заштиту архивске грађе. У почетку је било тешко пронаћи такав објекат, па је много документације делимично уништено. Преузимана је само она грађа којој је претило уништење.

Изградњом новог и наменског Архива и стварањем идеалних услова за смештај архивалија, од усељења у нову зграду до данас, Архив је преузео нешто мање од два километра (тачније 1.893,27 м) архивске грађе и регистратурског материјала.

Списак и количина преузете архивске грађе у интервалу од 2007. до 2016. године:

2007.

„Галантекс“ Пирот	59,00
ГИД „Димитровград“	100,00
„Лужница“ Бабушница	65,00
„Полет“ Пирот	93,00
„Весна“ Бела Паланка	30,00
„Свобода“ Димитровград	20,00
Гимназија Пирот	37,00
ОШ „8. септембар“	17,90
ОШ „Свети Сава“	19,70
„Победа“ Пирот	6,00
СУБНОР Пирот	8,00
ДП „Љубомир Картаљевић“ Пирот	34,00
СО Пирот	2,55
	492,15

2008.

Раднички универзитет	20,00
СО Пирот (у више наврата)	25,00
„Мегалац“ Цариброд	20,00
„Тргокоп“ Цариброд	21,50

Дом културе Пирот	8,00
„Свобода“ Димитровград, допуна фонда	6,50
Збирка Вукашина Минчића	2,50
ОШ „Вук Караџић“	17,00
Гимназија Пирот (допуна фонда)	1,70
Стамбена задруга „Пирот стан“	40,00
„Украш“ Бела Паланка	10,00
„Циле“ Димитровград	21,00
Катастар Пирот	6,00
Архивска грађа са територије СО Бела Паланка	68,00
НОО Жељуша (1945–1954)	0,12
ЗЗ Жељуша (1941 –1944)	0,10
НО среза Димитровград (1944–1950)	0,12
Нижа стручна домаћичка школа Димитровград (1945–1958)	0,10
Допунска земљорадничка школа Димитровград (1941–1944)	0,10
Држ. женска зан. школа Б. Паланка (1 кут 1924–45, 21 књ. 1921–41)	0,50
Мешовита школа ученика у привреди Б. Пал.	0,90
Средња економска школа Тихомир Николић Вук	13,00
НОО Мирановачка Кула (1952–1955)	0,20
НОО Чифлик (1949–1955)	0,30
НОО Мокра (1946–1955)	0,60
НОО Доња Коритница (1949–1955)	0,70
НОО Црвена Река (1945–1955)	0,60
НОО Клисура (1944–1945)	0,70
НОО Долац (1945–1955)	0,50
НОО Бела Паланка	0,20
СО Бела Паланка (1944– 1965)	36,00
НОО Моклиште (1945–1955)	0,80
НОО Шљивовик (1945–1955)	0,70
Среска комисија за ратну штету Б. Паланка	0,12
Удружење учитељства Бела Паланка (1922–1940)	0,12
Соколска чета Крупац —Шпај	0,10
Одбор за подизање среске болнице Б. Паланка	0,10
Југосл. радикална сељачка демократија — Б. Паланка	0,10
Комисија за подизање болнице Б. Паланка (1953–1955)	0,12
Матичне књиге са подручја СО Б. Паланка	0,01

Срески савез зем. задруга Б. Паланка	0,10
Столарско занатска задруга „Јединство“, Б. Паланка	0,10
Опш. заједница социјалне заштите Б. Паланка	0,20
Општинска заједница дечије заш. Б. Паланка	0,20
Стручна служба СИЗ-а Б. Паланка	0,10
СИЗ за путеве и СИЗ за комунал. делат. Б. Паланка	0,10
Општинска зајед. за културу Б. Паланка	0,10
СИЗ основног образовања Б. Паланка	0,10
Општинска изборна комисија Б. Паланка	0,10
Месна заједница Бела Паланка	0,10
Радн. служ.наб. потр. задруга СО Б. Паланка	0,20
Савез бораца НОР-а Срески одбор Б. Паланка	0,30
НОО Гоња Глама	0,20
НОО Сињац	0,10
НОО Вета, Врандол, Црнче	0,05
МНО Љубатовица, Вргудинац и Бунаровац	0,10
МНО Тамјаница	0,15
Начелство среза Б. Паланка – општина Шпај	0,15
НОО Бабин Кал	0,20
СНО Бела Паланка (1944–1955)	5,15
Основни савез земљорадничких задруга Пирот	0,40
Пословни савез земљорад. задруга за воћарство и виноградарство Пирот	0,02

РАД НА ТЕРЕНУ

Удружење занатлија Пирот	0,03
Трговинска комора Пирот	0,30
Угоститељска комора Пирот	0,15
Занатски еснаф Пирот	0,05
Занатска комора среза Пирот	0,10
Школски надзорник Пирот	1,90
Срески савез ЗЕМ задруга Пирот	0,30
НОС Пирот	0,02
Начелство округа пиротског (1878–1918)	0,12
Рудник Јерма (персонална документа)	0,20
	267,00

2009.

Збирка Ђуре Златковића из Бабушнице (162 књ.)	2,60
Катастар непокретности Пирот	20,00
СО Бабушница (док. Рудника Јерма Ракита)	2,20
Пројектна документација	3,30
Висока школа (42. истор. школа)	0,25
Гимназија – записници са пол. поправних испита	2,00
Фонд за Г.Г.З. (пројектна документација и завр. рачуни)	9,00
Збирка Илије Николића	9,70
СО Димитровград (1944–1980)	58,50
СО Пирот (допуна фонда)	25,50
ДП „Понишавље“ Бела Паланка (у стечају)	5,50
ЗЗ Видлич Вис. Одоровци (у стечају)	1,70
Градска млекара Пирот	5,80
	146,05

2010.

ДП „Драгош“ (у стечају)	25,00
ОШ Свети Сава	13,00
ОШ Крупац	10,00
„Текстиколор“ Бабушница	5,00
Виши суд у Пироту	60,00
ДП „Украш“ (у стечају) Бела Паланка	4,00
Млекара Пирот	2,00
Педагошка академија	9,75
ГИД из стечаја, Димитровград	2,00
	130,75

2011.

Виши суд Пирот (1945–)	60,00
Народна библиотека Пирот	0,10
Феријални савез Пирот	1,00
ЗЗ „Бабушница“	7,50
Здравствени центар Пирот	13,00
	81,60

2012.

ОК Савеза комуниста Србије — Пирот, (1948–1990),	43,5
Општинска конференција Покрета горана (1964–2010),	1,5
УТП „Србија“ Пирот (1957–2010)	20,00
ЗЗ „Центрум“ Пирот (1992–2011)	0,80
СО Бабушница (1962–1980)	35,00
ДОО Будућност Бабушница(1998–2009)	2,50
МИН „Балкан“ Велико Боњинце (1960–2002)	7,50
ДОО „ЕМПРО“ Бела Паланка (2009–2011)	0,30
Будућност Бела Паланка	40,0
Грађевинско предузеће „Врело“ Бела Паланка (1954–1914)	5,0
Виши суд у Пироту (1989–2006)	100,00
СО Бабушница — Матичне књиге (1878–1914) 14 ком.	0,42

256,52**2013.**

ДП Прогрес (1953–2006)	40,00
Индустрија машина „Будућност“ Бела Паланка (1955– 2005)	40,00
Млекарска школа „Др Обрен Пејић“ (1945–2011)	30,00
ЗЗ „Сточар“ Димитровград (1971–2010)	4,00
ДП „Лола Сарлах“ Пирот (1948–2013)	30,00
СО Пирот (1978–1982)	42,00
СО Бела Паланка (1969– 1982)	40,00
Гимназија Вук Караџић Бабушница	5,00
Пекара Димитровград у стечају (1990–2009)	2,00
ОО „Субнор“ Пирот (1949–1997)	8,00
СО Пирот – Матичне књиге (1878–1912) 8 ком.	24,00
	265,00

2014.

ОШ „Душан Радовић“ Пирот (1964–2004)	10,00
Дирекција за изградњу Општине Пирот (1952–2009)	12,00
Економска школа Пирот (1961–2007)	5,00
Месара „Бане“ Пирот (1996–2009)	1,00
Општински савез возача и аутомеханичара Пирот (1977–2012)	2,00
Гимназија „Ћирило и Методије“ Димитровград (1940–1990)	6,00
Техничка школа Пирот (1945–2004)	40,00
ДП „Агросточар“ Пирот (1969–2009)	5,00
ОШ „Младост“ Велико Боњинце (1945–1985)	5,00
ОШ „Светозар Марковић“ Љуберађа (1957–1990)	10,00
ОШ са домом ученика „Добринка Богдановић“ Стрелац (1964–1994)	5,00
ОШ „Деспот Стефан Лазаревић“ Бабушница (1919–1939)	13,00
Дом здравља Бела Паланка (1956–2009)	5,00
ОШ „8.септембар“ Пирот (1961–1990)	7,00
ОШ „Јован Аранђеловић“ Црвена Река	3,00
ОШ „Љупче Шпанац“ Бела Паланка	20,00
Средња школа Никита Рамизијански Бела Паланка	5,00
Ратни дневник Светозара Николића Гаричке (1912–1919)	0,05
Збирка Јована Поповића (1914–1956)	0,15
ОШ „Христо Ботев“ Димитровград (1964–2001)	30,00
СО Пирот – Матичне књиге (1899–1944) 3 ком.	9,00

154,20**2015.**

ДП „Ангропромет“ Пирот (1957– 2009)	15,00
Школа „ Младост“ Пирот (1969– 1989)	3,00
ОШ „Свети Сава“ Пирот (1940– 2000)	15,00
„Навип – Виновоће“ Пирот (1957– 2008)	10,00
„Аутотранспортно предузеће“ Пирот (1951– 2008)	10,00
ОШ „Вук Караџић“ Пирот (1919– 2002)	10,00
СО Пирот – Матичне књиге (1878–1914) 4 ком.	12,00
	75,00

2016.

ИЈП „Слобода“ Пирот (1948–2005)	2,00
ОШ „Душан Радовић“ Пирот (1948–2004)	3,00
ЈП Србија шуме Шумско газдинство Пирот (1960–2012)	10,00
ОШ „8. септембар“ Суково (1946–1985)	10,00
	25,00
	СВЕГА 1.893,27

Заштита архивске грађе у Ахиву (служба депоа)

Архивска грађа, коју на разне начине преузима Архив смештена је и чува се у архивским депоима. То је простор који је намењен за трајно чување архивске грађе под одговарајућим климатским, хемијско-биолошким и физичким условима. Под тиме се подразумева заштита архивске грађе од штетних утицаја: влаге, температуре, светлости, ултравиолетних и других зрачења, физичких и хемијских агенаса, микроорганизама, прашине, инсеката и глодара. Архивски депои заузимају две издвојене просторије које се налазе на оба спрата архива. Грађа је у депоима смештена у металне полице, отвореног типа, заштићене од корозије, вертикално, удаљене од зидова, пода и таванице 30-40цм, како би се обезбедила слободна циркулација ваздуха и спречила оштећења од влаге. У депоима се врши свакодневна контрола температуре и влажности ваздуха, помоћу полиметара. Температура ваздуха се одржава у распону од 15–25° Ц, а релативна влажност ваздуха од 50–60%. Архивска грађа не сме бити изложена директном утицају сунчевог светла, те су прозори у депоима заштићени фиксираним металним решеткама. Редовно се одржава чистоћа, а једанпут годишње чисти се и архивска грађа.

Да би се архивска грађа што лакше пронашла, врши се обележавање полица, тако да свака добија своју ознаку, односно свака полица

ДЕПО АРХИВА

која се монтира у депоу добија своју одређену словну и нумеричку ознаку. Грађа је смештена у полице почев од првог реда и прве преграде, идући с лева на десно и тако редом до последњег реда и преграде. За архивску грађу смештену у депоу израђују се две врсте евиденција, топографски показивач по фондовима и збиркама, и топографски показивач фондова и збирки по просторијама и полицама. Топографски показивачи садрже податке о фонду, његов редни број, назив фонда или збирке, граничне године, број регистратурских јединица, ознаку спрата, број полица, број реда у полици, ознаку преграда у реду.

РАЗВРСТАВАЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У ДЕПОУ

Фондови који се чувају у Историјском архиву у Пироту сређени су по архивским принципима, смештени су у архивске кутије (регистратурске јединице), и за њих су урађени пописи фонда или сумарни инвентари. У депоу I смештени су архивски фондови из области управе и јавне службе и правосуђа. У депоу II налазе се фондови из области просвете и културе; социјалне и здравствене установе; привреде и банкарства; политичке, друштвено-политичке организације, друштва и удружења; породични и лични фондови и збирке. Фондови из области верских установа и организација налазе се у издвојеним металним орманима, као и збирка *varia* и збирка фотографија.

Служба сређивања и обраде архивске грађе

Сређивање архивске грађе је посао којим се архивској грађи утврђује стално место у оквиру једне целине — изворне или успостављене. Архивска грађа се најпре разврстава на фондове, чији су основни подаци назив фонда, датум оснивања, ликвидације, карактер делатности. Затим се врши привремени попис књига, разврставање докумената по фондовима, разврставање докумената по организационим целинама, издавање за излучивање (БРМ) безвредне и грађе масовног и шаблонског карактера према листи категорија са роковима чувања, издавање грађе других архива (и излучивање врши комисија), списак фондова са граничним годинама, количином и на крају отварање досијеа фонда (историјска белешка, организациона шема, спискови књига и кутија, записници о излучивању, конзервацији, пријему грађе).

Први посао који се обавља при сређивању је проучавање историје ствараоца архивског фонда. Тим проучавањем нам се омогућава израда историјске белешке како о творцу фонда, тако и о самом фонду, на основу чега се израђује класификациони план и методско упутство.

Класификациони план је шема на основу које ће се сређивати фонд. Обухвата организациону структуру, унутрашњу организацију са ознакама које су носиле организационе јединице. Методско упутство је

РАД НА СРЕЂИВАЊУ И ОБРАДИ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

радна инструкција на основу које се обавља рад на сређивању. Обухвата: принцип сређивања, организацију рада, редослед обављања послова.

Избор начела за сређивање — принцип провенијенције ако је канцеларијско пословање уредно вођено — да су формиран предмети, да су евидентирани по књигама, да имају регистратурске ознаке, ако нема књига да је могуће по ознакама реконструисати фонд.

Принцип слободне провенијенције, који је најчешће примењиван приликом сређивања — поштује јединство и границе фонда, али не и регистраутрско пословање — код фондова код којих канцеларијско пословање није исправно, није у потпуности вођено, не поклапа се са организационом структуром. Затим се приступа класификацији и систематизацији грађе. На самом крају врши се израда сумарних инвентара као информативног средства које на прегледан и јасан начин обавештава о фонду или збирци у целини и које служи као средство за материјално обезбеђење грађе.

Служба сређивања је за последње три године обрадила 55 фонда из области Управе, Правосуђа, Просвете, Привреде, Социјалних и здравствених установа, Верских установа и организација и Збирке. Обрађено је укупно 890 дужних метара, од тога је одабрано архивске грађе 670 дужних метара, а излучено је 220 дужних метара безвредног документарног материјала.

Статистика (регистратуре, фондови и збирке)

РЕГИСТРАТУРСКА ГРАЂА ВАН АРХИВА

Укупан број регистратура	750
Број приоритетних регистратура	220

АРХИВСКА ГРАЂА ПРЕМА ВРЕМЕНУ НАСТАНКА И СРЕЂЕНОСТИ

	СВЕГА		СРЕЂЕНА		НЕСРЕЂЕНА	
	Број фондова	Дужних метара	Број фондова	Дужних метара	Број фондова	Дужних метрова
Укупно	308	2.310	308	2.310	—	—
Период до 1918. г.	37	18	37	18	—	—
1919–1944.	44	55	44	55	—	—
После 1945. г.	227	2.237	229	2.219	—	—

АРХИВСКА ГРАЋА ПРЕМА ВРСТАМА ФОНДОВА

ВРСТЕ ФОНДОВА	БРОЈ ФОНДОВА	ДУЖНИ МЕТРИ
Управа и јавне службе	93	880
Правосуђе	2	108
Просветне, културне и научне установе и организације	32	430
Социјалне и здравствене установе	4	44
Привреда и банкарство	97	719
Политичке, друштвено-политичке организације, друштва и удружења	21	83
Верске установе и организације	27	15
Породични и лични фондови	5	2
Збирке	27	29
УКУПНО	308	2.310

ПОПИС ФОНДОВА И ЗБИРКИ

А -АРХИВСКИ ФОНДОВИ ДРЖАВНИХ ИНСТИТУЦИЈА

1. УПРАВА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

1. 3. Архивски фондови 1918–1941

1. 3. 1. Суд општине пиротске — Пирот (1922–1940), 3 кутије; (33 цм);
(П)

1. 3. 2. Суд општине царибродске (1922–1935), 2 кутије; (22 цм); (Д)

1. 3. 3. Градско поглаварство Пирот 1929–1941. год; кутија 19; (206 цм);
(П)

1. 4. Архивски фондови 1941–1944.

1. 4. 1. Царибродски околијски суд (1942–1944); кутија 4 (44 цм); (Д)

1. 5. Архивски фондови после 1944/1945.

1. 5. 1. Окружни народно-ослободилачки одбори

1. 5. 1. 1. Окружни народно-ослободилачки одбор Пирот фас. (42 ком.);
(П)

1. 5. 2. Народни одбори срезова

1. 5. 2. 1. НОС Лужничког — Бабушница, (Б)

1. 5. 2. 2. НОС Димитровград, (Д)

1. 5. 2. 3. НОС Нишавски — Пирот, СНО Пирот (1944–1959. год.);
(П)

1. 5. 2. 4. Среско повереништво за утвр. ратних злочина — Бабушница;
(Б)
1. 5. 2. 5. Комисија за ратну штету за срез Нишавски — Пирот; (П)

1. 5. 3. НАРОДНИ ОДБОРИ ОПШТИНА — МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОРИ ОПШТИНА

1. 5. 3. 1. Народни одбори општина среза Лужничког;

1. 5. 3. 1. 1. НОО Бабушница; (Б)

1. 5. 3. 1. 2. МНО Александровац;

1. 5. 3. 1. 3. МНО Драгинац;

1. 5. 3. 1. 4. МНО Извор;

1. 5. 3. 1. 5. МНО Калуђерево;

1. 5. 3. 1. 6. МНО Проваљеник;

1. 5. 3. 1. 7. МНО Сурачево;

1. 5. 3. 1. 8. НОО Бела Вода;

1. 5. 3. 1. 9. МНО Братишевац;

1. 5. 3. 1. 10. МНО Горњи Стрижевац;

1. 5. 3. 1. 11. МНО Доњи Стрижевац;

1. 5. 3. 1. 12. МНО Ресник;

1. 5. 3. 1. 13. НОО Богдановац;

1. 5. 3. 1. 14. МНО Брестов Дол;

1. 5. 3. 1. 15. МНО Штрбовац;

1. 5. 3. 1. 16. НОО Велико Боњинце;

1. 5. 3. 1. 17. МНО Завидинце;

1. 5. 3. 1. 18. МНО Мало Боњинце;

1. 5. 3. 1. 19. МНО Мезграја;

1. 5. 3. 1. 20. МНО Модра Стена;

1. 5. 3. 1. 21. МНО Остатовица;

1. 5. 3. 1. 22. НОО Горње Крњино;

1. 5. 3. 1. 23. МНО Војници;

1. 5. 3. 1. 24. МНО Доње Крњино;

1. 5. 3. 1. 25. МНО Радошевац;

1. 5. 3. 1. 26. НОО Горчинци;

1. 5. 3. 1. 27. МНО Камбелевци;

1. 5. 3. 1. 28. НОО Звонце;

1. 5. 3. 1. 29. МНО Берин Извор;

1. 5. 3. 1. 30. МНО Вучји Дел;

1. 5. 3. 1. 31. МНО Звонце;

1. 5. 3. 1. 32. МНО Јасенов Дел;

1. 5. 3. 1. 33. МНО Нашушковица;

1. 5. 3. 1. 34. МНО Пресека;

1. 5. 3. 1. 35. МНО Ракита;

1. 5. 3. 1. 36. НОО Љуберађа;

- 1. 5. 3. 1. 37. МНО Бердуј;
- 1. 5. 3. 1. 38. МНО Врело;
- 1. 5. 3. 1. 39. МНО Грнчар;
- 1. 5. 3. 1. 40. МНО Дол;
- 1. 5. 3. 1. 41. МНО Лесковица;
- 1. 5. 3. 1. 42. МНО Линово;
- 1. 5. 3. 1. 43. МНО Радосињеце;
- 1. 5. 3. 1. 44. НОО Раков Дол;
- 1. 5. 3. 1. 45. МНО Радосин;
- 1. 5. 3. 1. 46. НОО Стол;
- 1. 5. 3. 1. 47. МНО Вава;
- 1. 5. 3. 1. 48. МНО Дучевци;
- 1. 5. 3. 1. 49. МНО Кијевац;
- 1. 5. 3. 1. 50. НОО Стрелац;
- 1. 5. 3. 1. 51. МНО Валниш;
- 1. 5. 3. 1. 52. МНО Масуровци;
- 1. 5. 3. 1. 53. МНО Раљин;
- 1. 5. 3. 1. 54. НОО Студена;
- 1. 5. 3. 1. 55. НОО Црвена Јабука (1944–1955. год.); књига 15; кутија 1; (24 цм)

1. 5. 3. 2. *Народни одбори општина Среза царибродског / Димитровград;*

- 1. 5. 3. 2. 1. НОО Димитровград
- 1. 5. 3. 2. 2. НОО Борово (1946–1955) 1 свеж. (20 цм); 2 кут. (20 цм); изл. (55 цм); (Д)
- 1. 5. 3. 2. 3. МНО Барје
- 1. 5. 3. 2. 4. МНО Било
- 1. 5. 3. 2. 5. МНО Верзар;
- 1. 5. 3. 2. 6. МНО Врапча;
- 1. 5. 3. 2. 7. МНО Горња Невља;
- 1. 5. 3. 2. 8. МНО Доња Невља (1944–1952; 1951/52. год.); фасцикла 2; (15 цм);
- 1. 5. 3. 2. 9. МНО Скрвеница;
- 1. 5. 3. 2. 10. НОО Жељуша 1942–1957. год. свежња 2; кутија 2 ; (54 цм);
- 1. 5. 3. 2. 11. МНО Бански Дол;
- 1. 5. 3. 2. 12. МНО Гојин Дол;
- 1. 5. 3. 2. 13. МНО Грапа;
- 1. 5. 3. 2. 14. МНО ГорњаДржина;
- 1. 5. 3. 2. 15. МНО Планиница;
- 1. 5. 3. 2. 16. НОО Каменица (1945–1955. год.); свежањ 2; кутија 2; (43 цм);
- 1. 5. 3. 2. 17. МНО Бољев Дол;

1. 5. 3. 2. 18. МНО Браћовци;
 1. 5. 3. 2. 19. МНО Влковија;
 1. 5. 3. 2. 20. МНО Горњи Криводол;
 1. 5. 3. 2. 21. МНО Доњи Криводол;
 1. 5. 3. 2. 22. МНО Изатовци;
 1. 5. 3. 2. 23. МНО Каменица;
 1. 5. 3. 2. 24. МНО Сенокос;
 1. 5. 3. 2. 25. МНО Славиња;
 1. 5. 3. 2. 26. НОО Поганово;
 1. 5. 3. 2. 27. МНО Власи;
 1. 5. 3. 2. 28. МНО Драговита;
 1. 5. 3. 2. 29. НОО Смиловци (1944–1956. год.); фасцикла 3 (25 цм);
 1. 5. 3. 2. 30. МНО Бребевница;
 1. 5. 3. 2. 31. МНО Гуленовци;
 1. 5. 3. 2. 32. МНО Мазгош;
 1. 5. 3. 2. 33. МНО Мојинци;
 1. 5. 3. 2. 34. МНО Одоровци;
 1. 5. 3. 2. 35. МНО Протопопинци (1950–1952. год.); свежањ 1 (10 цм);
 1. 5. 3. 2. 36. МНО Радејна;
 1. 5. 3. 2. 37. НОО Трнски Одоровци;
 1. 5. 3. 2. 38. МНО Искровци;
 1. 5. 3. 2. 39. МНО Куса Врана;
 1. 5. 3. 2. 40. МНО Петачинци;
1. 5. 3. 3. *Народни одбори општина Среза нишавског*
1. 5. 3. 3. 1. ГНО Пирот (1944–1958. год.);
 1. 5. 3. 3. 2. НОО Базовик (1944–1955. год.) свежањ 1; кутије 2; (44 цм);
 1. 5. 3. 3. 3. МНО Орља;
 1. 5. 3. 3. 4. НОО Бериловац (1945–1962. год.); свежња 3; кутија 1;
 1. 5. 3. 3. 5. МНО Басара;
 1. 5. 3. 3. 6. МНО Градашница (1944–1952; 1945/46. год.); омот 1; (2 цм);
 1. 5. 3. 3. 7. МНО Извор (1945–1952), кутија 1, свежањ 1, (37 цм);
 1. 5. 3. 3. 8. НОО Блато (1944–1955. год.) 3 свежња; 3 кутије; (90 цм), изл. (150 цм);
 1. 5. 3. 3. 9. МНО Понор;
 1. 5. 3. 3. 10. НОО Брлог (1944–1955. год.); 1 свежањ; 2 кутије; (39 цм);
 1. 5. 3. 3. 11. МНО Дојкинци (1944–1952; 1946–1951. год.); омот 6; (19 цм);
 1. 5. 3. 3. 12. НОО Велика Лукања (1944–1957. год.); свежња 2; кутија 7; (84 цм);
 1. 5. 3. 3. 13. МНО Бела;
 1. 5. 3. 3. 14. МНО Гостуша (1944–1952; 1945–1952. год.); омот 1; (1 цм);
 1. 5. 3. 3. 15. МНО Мала Лукања;

1. 5. 3. 3. 16. МНО Паклештица (1945–1949. год.); свежањ 1; кутија 1 (20 цм);
1. 5. 3. 3. 17. НОО Велики Суводол (1944–1955. год.); свежањ 1; кутија 6 (92цм);
1. 5. 3. 3. 18. МНО Мали Суводол;
1. 5. 3. 3. 19. НОО Височка Ржана;
1. 5. 3. 3. 20. МНО Јеловица;
1. 5. 3. 3. 21. МНО Росомач;
1. 5. 3. 3. 22. НОО Гњилан (1944–1962). свежња 4; кутија 11; (199. цм);
1. 5. 3. 3. 23. МНО Барије Чифлик;
1. 5. 3. 3. 24. НОО Завој (1945–1957. год.) свежањ 1; кутија 2; (44 цм);
1. 5. 3. 3. 25. МНО Покривеник;
1. 5. 3. 3. 26. НОО Крупац (1944–1957. год.) књиге 3;
1. 5. 3. 3. 27. МНО Велико Село (1944–1952. год.); књиге 2; фасцикле 4 ;
1. 5. 3. 3. 28. МНО Мали Јовановац;
1. 5. 3. 3. 29. НОО Нишор (1944–1955. год.) свежањ 1; кутије 2; (34 цм);
1. 5. 3. 3. 30. МНО Добри До (1944–1952.); фасцикла 2; омот 1;
1. 5. 3. 3. 31. МНО Копривштица;
1. 5. 3. 3. 32. НОО Осмаково (1944–1955. год.) свежањ 2; кутија 3 (60 цм);
1. 5. 3. 3. 33. НОО Петровац (1945–1955) свежањ 1; кутије 4; (68. цм);
1. 5. 3. 3. 34. МНО Војнеговац;
1. 5. 3. 3. 35. МНО Држина (1944–1952); омота 1; фасц. 3; (18 цм);
1. 5. 3. 3. 36. НОО Присјан (1944–1955); омота 1; фасцикла 2 (13. цм);
1. 5. 3. 3. 37. МНО Камик (1944–1952); омота 1; фасцикла 1 (6 цм);
1. 5. 3. 3. 38. МНО Церев Дел;
1. 5. 3. 3. 39. НОО Расница (1944–1955) омота 1; фасцикле 2 (23 цм);
1. 5. 3. 3. 40. МНО Пасјач;
1. 5. 3. 3. 41. МНО Сиња Глава;
1. 5. 3. 3. 42. НОО Рсовци (1944–1955); омота 1; фасц. 2; (13 цм) од. (12 цм); из. (68 цм);
1. 5. 3. 3. 43. НОО Сопот (1944–1959. год.) свежањ 2; кутије 2; (48 цм);
1. 5. 3. 3. 44. МНО Ореовица;
1. 5. 3. 3. 45. НОО Станичење (1944–1955. год.) свежња 2; кутије 2 (53 цм);
1. 5. 3. 3. 46. НОО Суково (1944–1959); од. (215 цм) изл. (502цм);
1. 5. 3. 3. 47. НОО Темска (1944–1959 год.); свежња 2; кутија 10 (230 цм);
1. 5. 3. 3. 48. МНО Рагодеж;
1. 5. 3. 3. 49. МНО Рудиње (1944–1952; 1947. год.); омот 1; (1 цм);
1. 5. 3. 3. 50. НОО Топли До (1944–1955; 1948–1953. год.);
1. 5. 3. 3. 51. МНО Засковци;
1. 5. 3. 3. 52. НОО Трњана;

- 1. 5. 3. 3. 53. МНО Велики Јовановац (1944–1952); омот 1 (2 цм);
- 1. 5. 3. 3. 54. МНО Пољска Ржана (1944–1952. год.); свежањ 1; кутија 1; (27 цм);
- 1. 5. 3. 3. 55. НОО Церова 1944–1956 год. свежањ 1; кутија 2 (42 цм);
- 1. 5. 3. 3. 56. МНО Мирковци;
- 1. 5. 3. 3. 57. МНО Шугрин;
- 1. 5. 3. 3. 58. НОО Црноклиште (1944–1957) свежањ 10; кутија 10; (147 цм);
- 1. 5. 3. 3. 59. МНО Враниште;
- 1. 5. 3. 3. 60. МНО Црвенчево;
- 1. 5. 3. 3. 61. НОО Чиниглавци (1945–1955); свеж. 2; кут. 1; (34 цм);
- 1. 5. 3. 3. 62. МНО Градиште (1944–1950); фасцикла 1 (4 цм);
- 1. 5. 3. 3. 63. МНО Милојковац;
- 1. 5. 3. 3. 64. ОНОО Обреновац (1944–1945. год.); 1 кутија (6 цм);
- 1. 5. 3. 3. 65. МНО Планиница;
- 1. 5. 3. 3. 66. МНО Срећковац (1944–1952); фасцикла 4; (3 цм);
- 1. 5. 3. 4. *Народни одбори општина Среза белопаланачког / Бела Паланка;*
- 1. 5. 3. 4. 1. СНО Бела Паланка (1944–1955)
- 1. 5. 3. 4. 2. Начелство среза Б. Паланка — општина Шпај
- 1. 5. 3. 4. 3. НОО Бабин Кал
- 1. 5. 3. 4. 4. НОО Гоња Глама
- 1. 5. 3. 4. 5. НОО Сињац
- 1. 5. 3. 4. 6. НОО Вета, Врандол, Црнче
- 1. 5. 3. 4. 7. МНО Љубатовица, Вргудинац и Бунаровац
- 1. 5. 3. 4. 8. МНО Тамјаница
- 1. 5. 3. 4. 8. НОО Мирановачка Кула (1952–1955)
- 1. 5. 3. 4. 9. НОО Чифлик (1949–1955)
- 1. 5. 3. 4. 10. НОО Мокра (1946–1955)
- 1. 5. 3. 4. 11. НОО Доња Коритница (1949–1955)
- 1. 5. 3. 4. 12. НОО Црвена Река (1945–1955)
- 1. 5. 3. 4. 13. НОО Клисура (1944–1945)
- 1. 5. 3. 4. 14. НОО Долац (1945–1955)
- 1. 5. 3. 4. 15. НОО Бела Паланка
- 1. 5. 3. 4. 16. НОО Моклиште (1945–1955)
- 1. 5. 3. 4. 17. НОО Шљивовик (1945–1955)

1. 5. 4. Скупштине општина

- 1. 5. 4. 1. Скупштина општине Бабушница;
- 1. 5. 4. 2. Скупштина општине Димитровград

- 1. 5. 4. 3. Скупштина општине Пирот
- 1. 5. 4. 4. Скупштина општине Бела Паланка (1944–1965)
Самоуправне интересне заједнице (Сизови)
- 1. 5. 5. 1. СИЗ осн. обр, културе, физ. културе и инфор. 1966–19991, 62.
свеж. 14,27м; изл 9,51м;

4. ПРОСВЕТНЕ, КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ УСТАНОВЕ И ОРГ.

- 4. 1. Просветне установе
 - 4. 1. 1. Средње школе
 - 4. 1. 1. 1. Средње школе са територије општине Бабушница;
 - 4. 1. 1. 2. Средње школе са територије општине Димитровград;
 - 4. 1. 1. 2. 1 Народна гимназија „Јосип Броз Тито” Димитровград; (Д)
 - 4. 1. 1. 2. 2 Меш. учитељска школа Димитровград (1947–1952); књ. 15;
ом. 30; (330 цм); (Д)
 - 4. 1. 1. 2. 3 Гимназија „*Ђурило и Методија*“ Димитровград (1940–1990.
год)
 - 4. 1. 1. 2. 4. Интернат меш. учитељ школе Дим. град,(1946–1952); књ. 44,
св. 23; ом. 44; (250 цм); (Д)
 - 4. 1. 1. 3. Средње школе са територије општине Пирот;
 - 4. 1. 1. 3. 1. Радничка гимназија Пирот (2–3); 1948–1955. год. ; књига 10;
(П)
 - 4. 1. 1. 3. 2. Гимназија *Предраг Костић* Пирот 1908–1960; фас 23; (28
цм); (П)
 - 4. 1. 1. 3. 3. Средњошколски интернат *Предраг Костић* Пирот, 1959;
омот 1; (5 цм); (П)
 - 4. 1. 1. 3. 4. Техничка школа Пирот, (1957–1980.); књиге 74; (320 цм); (П)
 - 4. 1. 1. 3. 5. Учитељска школа Пирот, (1920–1974.); књиге 434; фасцикла
63 (760. цм); (П)
 - 4. 1. 2. Индустијске, трговачке и занатске школе
 - 4. 1. 2. 1. Женска занатска школа Пирот, (1939–1957.); књ. 38; св. 11;
фас. 3; (50 цм); (П)
 - 4. 1. 2. 2. Трговачка школа пиротске трговачке омладине Пирот, (1929–
1952.); књига 1; (2 цм); (П)
 - 4. 1. 2. 3. Стручна школа у привреди Крупац, 1943–1958; књ. 14; св. 8;
фас. 1; (30 цм); (П)
 - 4. 1. 3. Основне школе
 - 4. 1. 3. 1. Бабушница
 - 4. 1. 3. 1. 1. ОШ Горњи Стрижевац,(1921–1951); свеска 132; фасцикла 3;
(50 цм); (Б)
 - 4. 1. 3. 1. 2. ОШ Остатовица (1946–1958. год.); (Б)
 - 4. 1. 3. 1. 3. ОШ Завидинце, (1947–1957. год.); омот 2; фасцикла 1; (Б)
 - 4. 1. 3. 1. 4. ОШ Модра Стена, (1944–1957. год.); омот 1; фасцикла 1; (Б)

4. 1. 3. 1. 5. ОШ Велико Боњинце, 1945–1957. год; омота 6; 1 кутија; (68 цм); (Б)
4. 1. 3. 1. 6. ОШ Мало Боњинце, 1945–1952. год; омот 2; фасцикла 1; (Б)
4. 1. 3. 1. 7. ОШ „Младост“ Велико Боњинце (1945–1985)
4. 1. 3. 1. 8. ОШ „Светозар Марковић“ Љуберађа (1957–1990. год)
4. 1. 3. 1. 9. ОШ са домом ученика „Добринка Богдановић“ Стрелац (1964–1994)
4. 1. 3. 1. 10. ОШ „Деспот Стефан Лазаревић“ Бабушница (1919–1939)
4. 1. 3. 2. Димитровград
4. 1. 3. 2. 1. Нижа стручна домаћичка школа Димитровград (1945–1958)
4. 1. 3. 2. 2. Допунска земљорадничка школа Димитровград (1941–1944)
4. 1. 3. 2. 3. ОШ „Христо Ботев“ Димитровград (1964–2001. год.)
4. 1. 3. 3. Пирот
4. 1. 3. 3. 1. ОШ Пољска Ржана (1924–1940; 1945–1956. год.); фас 2; (П)
4. 1. 3. 3. 2. ОШ Крупац (?–?); 1920–1962. год; књига 182; фасцикла 1; (211 цм); (П)
4. 1. 3. 3. 3. ОШ Велика Лукања, (1950–1986) 221 књига 371цм, акта 155 цм; (П)
4. 1. 3. 3. 4. ОШ Покровеник, (1963–1986) 126 књига; (П)
4. 1. 3. 3. 5. ОШ Копривштица 9 књига; (П)
4. 1. 3. 3. 6. ОШ Паклештица 53 књиге; (П)
4. 1. 3. 3. 7. ОШ Гостуша (1950–1988) 12 свезака, 20 књига; 62 цм; (П)
4. 1. 3. 3. 8. ОШ Завој (1960–1963), 12 књига 15цм; (П)
4. 1. 3. 3. 9. ОШ Мала Лукања (1964–1974), 9 књига 16. цм; (П)
4. 1. 3. 3. 10. ОШ Бела (1980–1981), 1 књига; (П)
4. 1. 3. 3. 11. ОШ Бериловац (1950–1963), 18 књига, 17цм; (П)
4. 1. 3. 3. 12. ОШ Свети Сава (П)
4. 1. 3. 3. 13. ОШ 8 септембар (П)
4. 1. 3. 4. Бела Паланка
4. 1. 3. 4. 1. Држ. женска зан. школа Б. Паланка (1 кут 1924–45, 21 књ. 1921–41)
4. 1. 3. 4. 2. Мешовита школа ученика у привреди Б. Пал.
4. 1. 3. 4. 3. Средња економска школа Тихомир Николић Вук
4. 1. 3. 4. 4. ОШ „Јован Аранђеловић“ Црвена Река
4. 1. 3. 4. 5. Средња школа *Никита Ремизијански* Бела Паланка
4. 1. 3. 4. 6. ОШ „Љупче Шпанац“ Бела Паланка

5. СОЦИЈАЛНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

5. 1. СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

5. 1. 1. Дечји домови

- 5. 1. 1. 1. Дечји дом „Павле Бошковић” Пирот; (1944–58); књ. 27; ом. 2; фас. 7; кут. 3; (96 цм); (П)
- 5. 1. 1. 2. Дом за децу и омладину Пирот, (1949–1960); књига 6; омот 8; (83 цм); (П)
- 5. 1. 1. 3. Дом ученика гимназије Пирот, (1948–1960); књ. 11; ом. 6; свес. 1; (50 цм); (П)

6. ПРИВРЕДА И БАНКАРСТВО

6. 1. Период капитализма

6. 1. 1. БАНКЕ И НОВЧАНИ ЗАВОДИ

- 6. 1. 1. 1. Пиротска трг. -зан. банка Пирот 1908–1941. г; књ. 91; кут. 7; (450 цм); (П)
- 6. 1. 1. 2. Привредна банка Пирот, 1926–1941. год; књига 27; кутије 4; (138 цм); (П)
- 6. 1. 1. 3. Пиротска есконтна банка Пирот, 1922–1941; књ. 82; кут. 15; (405 цм); (П)
- 6. 1. 1. 4. Пиротска централна банка — Пирот, (1920 –1925); књига 5; кутија 1; (24 цм); (П)
- 6. 1. 1. 6. Царибродска банка — Цариброд, (1922 –1948); књига 33; кутија 6; (210 цм); (Д)
- 6. 1. 1. 7. Популарна банка — Цариброд; (1942 –1947); књига 6; кутија 1; (20 цм); (Д)

6. 1. 2. ПРИВРЕДНА УДРУЖЕЊА

- 6. 1. 2. 1. Занатско удружење — Бабушница, 1898–1947; свес. 1; фас. 5; (42 цм); (Б)
- 6. 1. 2. 2. Пиротска ћилимарска задруга, (16. 03. 1902. –?); (1925–1949); (П)
- 6. 1. 2. 3. Удружење занатлија (Занат. еснаф) Пирот, 1912–1950; књ. 32; кут. 46; (788 цм); (П)
- 6. 1. 2. 4. Електрично друштво А. Д. Пирот, (1920–1944); кутија 102; (1112 цм); (П)

6. 1. 3. ТРГОВИНА, УГОСТИТЕЉСТВО И ТУРИЗАМ

- 6. 1. 3. 1. Трг. радња Џацић–Христић–Бераха Пирот 1891–911; књ. 8; св. 2; кут 4; (98 цм) (П)

6. 1. 4. ЗАНАТСТВО

- 6. 1. 4. 1. Грађ. зан. задруга за кредит и штедњу Димитровград, 1927–1941; књ 26; ом 6; (Д)

6. 1. 5. ЗАДРУГЕ

6. 1. 5. 1. Земљ. набавно-продајна задруга Враниште, (1932–1944); књига 2; (4 цм); (П)

6. 2. ПЕРИОД СОЦИЈАЛИЗМА

6. 2. 2. ПРИВРЕДНА УДРУЖЕЊА

6. 2. 2. 1. Основни савез земљорадничких задруга Пирот, 1955–1959. ; фас 4; (17 цм); (П)
6. 2. 2. 2. Зан. комора среза Пирот–повер. Бабушница, 1950–1962; књ. 1; фасц 20; (120); (Б)
6. 2. 2. 3. Зан. комора среза Пирот — повер. Дим. град; 1951–59; књ. 1; свеска 1; фасц. 6; (31 цм); Д
6. 2. 2. 4. Занатска комора Пирот; (1950 –1962); књ. 61; фас. 55; (659 цм); (П)
6. 2. 2. 5. Трговинска комора Пирот; (1952 –1962); књига 53; фасцикла 12; (163 цм);(П)

6. 2. 3. ПРИВРЕДНА ПРЕДУЗЕЋА

6. 2. 3. 1. Индустрија и рударство
6. 2. 3. 1. 1. Индустрија и рударство општине Бабушница
6. 2. 3. 1. 1. 1. Рудник „Јерма” Ракита; 1945–52; књ. 18; фас. 33; кут. 4; (1030); (Б)
6. 2. 3. 1. 1. 2. “Рукотворине” Бабушница; (Б)
6. 2. 3. 1. 1. 3. Лужница — Бабушница (Б)
6. 2. 3. 1. 2. Индустрија и рударство општине Димитровград
6. 2. 3. 1. 2. 1. Фаб. патент брава “Фабрад” Дим. град; 1958–70; к. 46; о. 30; ф. 26; (491цм);(Д)
6. 2. 3. 1. 2. 2. Рудник „Видлич” Мазгош; (1949–63); књ. 14; св. 3; фас. 15; кут. 1; (115); (Д)
6. 2. 3. 1. 2. 3. ГИД
6. 2. 3. 1. 3. Индустрија и рударство општине Пирот;
6. 2. 3. 1. 3. 1. Пред. за пр. сапуна, козм. и ималина „Кис” Пирот; 1954–56; о. 1; ф. 1; (80цм); (П)
6. 2. 3. 1. 3. 2. Дрвно инд. пред. „Стара планина” Пирот; (1952–1960); ом. 1; фас. 1; (1); (П)
6. 2. 3. 1. 3. 3. Фабрика алатних машина „Сарлах” Пирот; (1948–1963); књ. 16; фас. 26; (385); (П)
6. 2. 3. 1. 3. 4. „Пироградња” Пирот; (1973–1984); кут. 6; фас. 5; (160); (П)
6. 2. 3. 1. 3. 5. Дрвни комбинат “*Полет*” Пирот; (П)
6. 2. 3. 1. 3. 6. Галантекс Пирот (П)

- 6. 2. 3. 2. Пољопривреда и шумарство
- 6. 2. 3. 2. 1. Пољопривреда и шумарство општине Бабушница;
- 6. 2. 3. 2. 1. 1. Среска пољопривредна станица Бабушница; (Б)
- 6. 2. 3. 2. 2. Пољопривреда и шумарство општине Димитровград;
- 6. 2. 3. 2. 3. Пољопривреда и шумарство општине Пирот;
- 6. 2. 3. 2. 3. 1. Пословни савез за рат. и мех. Пирот; 1957–80; књ. 2; ом. 4; кут. 13; (112 цм);
- 6. 2. 3. 2. 3. 2. Среска семенска станица Пирот; 1956–1957; књ. 1; ом. 3; (100 цм); несређен; (П)
- 6. 2. 3. 2. 3. 3. Лозно-воћни расадник Пирот, 1945–1958. год; књига 4; фасцикла 4; (44 цм); (П)
- 6. 2. 3. 2. 3. 4. Пољ. апотека „Агролек” — Пирот 1955–58; књига 1; фасц. 1; омот 3; (14 цм); (П)
- 6. 2. 3. 2. 3. 5. Шумско газдинство Пирот, 1949–56. год; књ. 1; омот 2; фасц. 7; (64 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. Трговина, угоститељство и туризам
- 6. 2. 3. 3. 1. Трговина, угоститељство и туризам на територији општине Бабушница; (Б)
- 6. 2. 3. 3. 1. Државно среско угоститељско предузеће „Црни врх” Бабушница; (Б)
- 6. 2. 3. 3. 2. Среси државни магацин „Таламбас” Љуберађа; (Б)
- 6. 2. 3. 3. 3. Звоначка бања Звонце; (Б)
- 6. 2. 3. 3. 2. Трговина, угоститељство и туризам на територији општине Димитровград;
- 6. 2. 3. 3. 2. 1. „7. јули” Димитровград, 1917–67; књига 22; омот 5; фасцикла 24; (200 цм); (Д)
- 6. 2. 3. 3. 3. Трговина, угоститељство и туризам на територији општине Пирот;
- 6. 2. 3. 3. 3. 1. Ср. пр. за откуп пољ. произ. „Стара планина” Пирот, 1950–54; к. 2; ф. 3; (25 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. 3. 2. Млек. трг. пред. „Стара планина” Пирот, 1946–1952; књ. 1; ом. 3; (12 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. 3. 3. Ср. отк. трг. пред. „Бело поље” Пирот, 1949–1955; књ. 1; ом. 1; фас. 4; (32 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. 3. 4. Пред. за откуп пољ. произ. „Задругар” Пирот, 1953–56; књ. 4; фас. 3; (30 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. 3. 5. Пред. за откуп стоке и сточ. произ. „Сточар”, 1950. год; фасц. 1; (15 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. 3. 6. Срески државни магацин „Висок” Пирот, 1947–1952. ; књ. 1; фас. 2; (15 цм); (П)
- 6. 2. 3. 3. 3. 7. Спец. пред. за трг. пољ. произ. „Ратар” Пирот, 1961; св. 1; кутија 1; (8 цм); (П)

6. 2. 3. 3. 3. 8. Инвалидско угост. предузеће Пирот; 1948–49. год; књ. 9;
фасц. 2; (21 цм); (П)

6. 2. 4. ЗАНАТСТВО

6. 2. 4. 1. Занатске радње

6. 2. 4. 1. 1. „Понишавље експорт” Пирот, 1953–1956. год; омот 3; фасц.
1; (15 цм); (П)

6. 2. 4. 1. 2. Самост. занат. радња „Кланица” Пирот, 1954–1958. г; фасц.
1; (5 цм); (П)

6. 2. 4. 2. Занатске задруге

6. 2. 4. 2. 1. Гњиланска рад. крој. абац. терз. задруга Гњилан, 1946–
1951; књ. 1; кут. 4 (П)

6. 2. 4. 2. 2. Калаџијско-казанџијска задруга Пирот, 1945–51. г; књ. 5;
ом. 2; (11 цм); (П)

6. 2. 4. 2. 3. Ћурџијска прерађивачка задруга Стрелац, 1950–52. г; књ. 1;
(2 цм); (Б)

6. 2. 5. ПОЉОПРИВРЕДА

6. 2. 5. 1. Земљорадничке задруге

6. 2. 5. 1. 1. СНО Бабушница

6. 2. 5. 1. 1. 1. 3. 3. Александровац, МНО Драгинац, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 2. 3. 3. Бабушница, МНО Бабушница, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 3. 3. 3. Брестов Дол, МНО Мало Боњинце, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 4. 3. 3. Бела Вода, МНО Бела Вода, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 5. 3. 3. Богдановац, МНО Богдановац, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 6. 3. 3. Братишевац, МНО Бела Вода, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 7. 3. 3. Вава, МНО Стол, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 8. 3. 3. Војници, МНО Горње Крњино, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 9. 3. 3. Валниш, МНО Стрелац, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 10. 3. 3. Грнчар, МНО Грнчар, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 11. 3. 3. Горњи Стрижевац, МНО Бела Вода, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 12. 3. 3. Горчинце, МНО Горчинце, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 13. 3. 3. Горње Крњино, МНО Горње Крњино, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 14. 3. 3. Драгинац, МНО Драгинац, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 15. 3. 3. Дучевац, МНО Стол, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 16. 3. 3. Доњи Стрижевац, МНО Бела Вода, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 17. 3. 3. Доње Крњино, МНО Горње Крњино, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 18. 3. 3. Дол, МНО Грнчар, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 19. 3. 3. Звонце, МНО Звонце, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 20. 3. 3. Калуђерево, МНО Драгинац, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 21. 3. 3. Кијевац, МНО Стол, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 22. 3. 3. Извор, МНО Бабушница, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 23. 3. 3. Камбелевац, МНО Камбелевац, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 24. 3. 3. Линово, МНО Љуберађа, (Б)

6. 2. 5. 1. 1. 25. 3. 3. Лесковица, МНО Љуберађа, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 26. 3. 3. Љуберађа, МНО Љуберађа, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 27. 3. 3. Мало Боњинце, МНО Мало Боњинце, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 28. 3. 3. Модра Стена, МНО Мало Боњинце. (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 29. 3. 3. Стол, МНО Стол, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 30. 3. 3. Остатовица, МНО Мало Боњинце, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 31. 3. 3. Проваљеник, МНО Бабушница, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 32. 3. 3. Радошевац, МНО Горње Крњино, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 33. 3. 3. Раљин, МНО Стрелац, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 34. 3. 3. Ракита, МНО Ракита, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 35. 3. 3. Раков Дол, МНО Раков Дол, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 36. 3. 3. Радињинци, МНО Љуберађа, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 37. 3. 3. Радосин, МНО Раков Дол, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 38. 3. 3. Студена, МНО Стрелац, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 39. 3. 3. Сурачево, МНО Бабушница, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 40. 3. 3. Стрелац, МНО Стрелац, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 41. 3. 3. Црвена Јабука, МНО Црвена Јабука, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 42. 3. 3. Штрбовац, МНО Богдановац, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 43. 3. 3. Нашушковица, МНО Звонце, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 44. 3. 3. Завидинци, МНО Завидинци, (Б)
6. 2. 5. 1. 1. 45. 3. 3. Велико Боњинце, МНО Велико Боњинце (Б)
6. 2. 5. 1. 2. СНО Димитровград
6. 2. 5. 1. 2. 1. 3. 3. Лукавица, до 20. 2. 49. Зем. наб.-прод. задруга (Д)
6. 2. 5. 1. 2. 2. 3. 3. Каменица, до 26. 9. 49. Зем. наб.-прод. задруга, (Д)
6. 2. 5. 1. 3. СНО Пирот
6. 2. 5. 1. 3. 1. Земљ. набавно-продајна задруга Дојкинци, (? –?); 1945–1948. г; фасц. 1; (1 цм); (П)
6. 2. 5. 1. 3. 2. Гњиланска земљорад. електр. задруга СОЈ Гњилан, 1946–48. г; омот 1; (2 цм); (П)
6. 2. 5. 1. 3. 3. Земљорад. набавно-продајна задруга Враниште, 1945–53. год; књ. 4; (8 цм); (П)
6. 2. 5. 1. 3. 4. Друга Рсовачка земљ. набављ. задруга Рсовци, (1930–1953); (П)
6. 2. 5. 1. 3. 5. Земљорадничка задруга Петровац; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 6. Земљорадничка задруга Покровеник; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 7. Земљорадничка задруга у Топлом долу; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 8. Земљорадничка задруга у Понору; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 9. Земљорадничка задруга у Гостуши; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 10. Земљорадничка задруга у Куманову; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 11. Земљорадничка задруга у Црвенчеву; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 12. Земљорадничка задруга у Враништу; (П)
6. 2. 5. 1. 3. 13. Земљорадничка задруга у Костуру; (П)

- 6. 2. 5. 1. 3. 14. Земљорадника задруга у Великој Лукањи; (П)
- 6. 2. 5. 1. 3. 15. Земљорадничка задруга у Малом Суводолу; (П)
- 6. 2. 5. 1. 3. 16. Земљорадничка задруга у Засковцу; (П)
- 6. 2. 5. 1. 3. 17. Земљорадничка задруга у Брлогу; (П)
- 6. 2. 5. 2. Сељачке радне задруге
 - 6. 2. 5. 2. 1. СРЗ са територије СНО Бабушница; (Б)
 - 6. 2. 5. 2. 1. 1. СРЗ „Нови живот” Доњи Стрижевац, 1949–53; књ. 14; омот 1; фасц 3; (Б)
 - 6. 2. 5. 2. 1. 2. С. р. з., „Први мај” Извор, МНО Бабушница, 1949–53. г. ; фасц. 1; (5 цм); (Б)
 - 6. 2. 5. 2. 2. СРЗ са територије СНО Димитровград; (Д)
 - 6. 2. 5. 2. 3. СРЗ са територије СНО Пирот; (П)
 - 6. 2. 5. 2. 3. 1. СРЗ. „Петар Стамболић” Црноклиште, 1949–53; књ. 7; ф. 2; св. 1; (47цм); (П)
 - 6. 2. 5. 2. 3. 2. СРЗ „Три чуке” Дојкинци; 1949–1953. г; свеска 1; (3 цм); (П)
 - 6. 2. 5. 2. 3. 3. СРЗ „Нови дани” Осмаково, 1949–1953. год; књ. 18; фасц. 5; (5 цм); (П)
 - 6. 2. 5. 2. 3. 4. СРЗ „Стара планина” Рсовци; 1949–53. год; књ. 15; фасц. 7; (68 цм); (П)
 - 6. 2. 5. 2. 3. 5. СРЗ „Ниш. долина” Вел. Јовановац; 1949–1953; књ. 3; фасц 3; (30 цм); (П)
 - 6. 2. 5. 2. 3. 6. СРЗ „Слога” Враниште, 1949–1953; књ. 2; фасц. 5; (25цм); несређен; (П)

7. ДРУШ.-ПОЛИТ. ОРГАНИЗАЦИЈЕ, ДРУШТВА И УДРУЖЕЊА

- 7. 1. 1. Политичке и друш.-полит. организације
 - 7. 1. 1. 1. Антифаш. организације, 1944–1959; 1947–1950. год; књ. 2; (4 цм);
 - 7. 1. 1. 1. 1. Окружни одбор АФЖ-а Пирот (1940–1947 год.); (П)
 - 7. 1. 1. 1. 2. Срески одбор једин. народно-ослоб. фронта Пирот (1945–1951); (П)
 - 7. 1. 1. 1. 3. Срески одбор АФЖ-а Пирот; 1946–1950. год; књ. 3; фасц. 2; (П)
 - 7. 1. 1. 1. 4. Градски одбор фронта Пирот, 1947–51. год; књ. 4; фасц. 1; (30 цм); (П)
 - 7. 1. 1. 1. 5. Градски одбор АФЖ-а Пирот, 1945–1950. год; фасц. 3; (45 цм); (П)
 - 7. 1. 1. 2. Друштвено-политички савези
 - 7. 1. 1. 2. 1. Савез РВИ Србије — ср. од. Пирот, 1945–1959; књ. 9; фасц. 3; (25цм); (П)

- 7. 1. 1. 2. 2. Синдикат рад. и служ. металне инд. подр. Пирот, 1945–53; књ. 3; (35 цм); (П)
- 7. 2. Спортска друштва и удружења
- 7. 2. 1. Фудбалски центар — Пирот (П)
- 7. 3. Хуманитарна друштва
- 7. 3. 1. Млечна шк. кухиња међунар. деч. фонда ОУН — Пирот, 1951–58; књ. 2; ом. 1; (8цм); (П)
- 7. 3. 2. Ватр. савез општине Пирот, Срески савез ДВД-ава Пирот, ДВД Пирот (1,98); (П)
- 7. 4. Културно-просветна друштва;
- 7. 4. 1. Есперантско друштво „Ћилимград” Пирот, 1967–1978; кут. 2; (24 цм); (П)
- 7. 5. Уметничка друштва и удружења
- 7. 5. 1. Пиротско певачко друштво „Момчило” Пирот, 1919–1946; кут. 2; (24 цм); (П)

8. ВЕРСКЕ УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ

- 8. 1. Црква св. Петра и Павла Црноклиште, (?–?); 1879–1889. год; књига 1; (4 цм); (П)

9. ОСТАЛО

- 9. 1. Бачка задруга Пирот, (?–?); 1951–1959. год; књига 1; фасцикла 1; (1 цм) (П)

Б ПОРОДИЧНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

1. Породични архивски фондови

- 1. 1. Браћа Ђурић — Пирот, 1907. год; 1; (1 цм); (П)
- 1. 2. Браћа Стефановић — Пирот, 1877–1897. год; фасцикла 2; (7 цм) (П)

2. Лични архивски фондови

- 2. 1. Алексов Евстати — Димитровград, 1908–1954. год; омот 1; (1 цм); (Д)
- 2. 2. Игњатовић Јевстатије и Живковић Петар — Пирот, 1909–1938; кут. 10; (110 цм); (П)
- 2. 3. Евстатиева Зорка — Димитровград, 1908–1954. год; омот 1; (3 цм); (Д)
- 2. 4. Костић Камен-Станислав, село Блато, резервни капетан друге класе; (П)
- 2. 5. Костић Коста — Пирот, 1912–1913. год; омот 1; (3 цм); (П)
- 2. 6. Пејчић Раша — Стрелац; (Б)
- 2. 7. Пејчић Драгомир — Стрелац; (Б)

2. 8. Лазаревић Васко — Пирот, 1857–1936. год; омот 1; (3 цм); (П)
2. 9. Петровић Недељко — Пирот, 1912–1940. год; омот 1; (5 цм); (П)
2. 10. Пејић Стеван, 1880–1957. год. ; (П)
2. 11. Петровић Ранђел — Пирот, 1905–1947. год; омот 1; (3 цм) (П)
2. 12. Поповић Рака — Црвена Јабука; (Б)
2. 13. Поповић Тодор — Пирот, 1876–1911. год; фасцикла 4; (2 цм); (П)
2. 14. Ристић Јосиф — Пирот, 1892–1913. год; кут 3; (35 цм); (П)
2. 15. Скацел Карло — Пирот, апотекар; 1892–1923. ; ф. 1; књ. 10; св. 165 (15цм); (П)
2. 16. Станојевић Ђ. Милан и Милева–Млађинац, учитељ у Пироту, (1896–1907. год.); (П)
2. 17. Стефановић Коца — Пирот, 1891–1893. год; омот 1; (3 цм); (П)
2. 18. Стевановић Димитрије — Пирот, 1905–1919. год; фасцикла 1; (7 цм); (П)
2. 19. Стевановић Ђорђе — Пирот, 1902–1941. год; омот 1; (1 цм); (П)
2. 20. Шипов Данчо — Димитровград, 1919–1936. год; омот 1; (1 цм); (Д)
2. 21. Ђирић Ђорђе Дупинић, трговац — Пирот (П)

В. ЗБИРКЕ

1. Личне или породичне збирке

1. 1. Збирка Николића Др Илије — Пирот, (П)
1. 2. Станислав М. Велимировић, инг. железнице, (П)
1. 3. Христифор Живковић — Цикан (П)

2. Тематске збирке

2. 1. Збирка плаката, 1905–1964. год; фасцикла 2; (6 цм);
2. 2. Материјал за проуч. радн. покрета у Пироту и околини, 1902–1960. год; фасцикла 1; (7 цм);
2. 3. Материјал за проучавање НОБ-е, 1941–1945. год; књига 2; фасцикла 18; (63 цм);
2. 4. Материјал о злочинима бугарских окупатора — Пирот, 1941–1945. год; фасцикла 1; (6 цм);
2. 5. Преписи путописа с краја 19. и почетком 20. века, 1885–1951. год; омот 1; (2 цм);
2. 6. Тефтери, 1848–1921. год; књига 6; (13 цм);
2. 7. Грчко гробље у Пироту, 1933–1934. год; омот 1; (1 цм);
2. 8. Матичне књиге, 1946–1970. год; књига 25; (40 цм);

3. Varia

Служба издавања уверења

На пословима издавања уверења или препису докумената, нарочито по питању реституције, стално је радило двоје извршилаца, али када је долазило до загушења, број радника био је увећан. Имајући у виду да је укњижавање објеката у јеку, у Архив свакодневно стиже већи број захтева. Подносе се захтеви за грађевинску или употребну дозволу али и целокупну пројектну документацију. Упоредо са тим много се радило на издавању извода из матичних књига рођених, венчаних и умрлих, и издавала су се уверења о школској спреми и уверења о радном стажу. Архив је настојао да у што краћем року пронађе одговарајућу документацију и одговори на поднесен захтев.

ВРСТА	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Грађевинске дозволе, грађевински пројекти	378	291	36	31	60	60	70
Уверења о радном стажу, бенефиције	92	76	64	67	113	228	265
Уверења о школској спреми	24	49	38	36	38	100	182
Реституција (национализација, експропријација, аграрна реформа)	—	—	3	105	149	96	14
Рехабилитација	—	—	2	3	1	11	6
Изводи из матичних књига (рођених, венчаних и умрлих)	—	1	4	30	28	35	21
Остало	—	144	73	126	141	196	20
УКУПНО	494	561	220	398	530	726	578

РЕФЕРЕНТ
ИЗДАВАЊА
УВЕРЕЊА

Сарадње са истраживачима, служба

Под основном функцијом Архива подразумевамо заштиту архивске грађе и обраду исте ради коришћења. У значајне кориснике архивске грађе спадају истраживачи, који у писању својих научних радова користе архивска документа као историјске изворе. Истраживачима је доступна целокупна сређена архивска грађа одложена у депое Архива.

С друге стране у Архиву се више година ради на изради информативних средстава о архивској грађи (ивентари, регистри и водич), све са циљем да се потенцијалним корисницима пружи одговарајућа информација. Упоредо са тим урађена је и интерна библиографија објављених радова из области историографије и географије Округа. Циљ израде информативних средстава и библиографије објављених радова јесте да се будућим истраживачима пружи информација о обрађеним и необрађеним темама и како доћи до траженог документа.

Истраживачи скоро свакодневно користе архивску грађу Архива. Међу истраживачима су и средњошколци и професори, а предмет њихових радова су и семинарски радови и докторске дисертације. Архивска грађа користи се у читаоници. Право на рад у читаоници Архива има сваки грађанин Републике Србије. Страни држављани могу да користе архивску грађу по одобрењу Министарства културе и под другим условима одређеним Правилником. Грађа је доступна: за научне, студијске, стручне, публицистичке и сл. потребе; за потребе органа, организација и установа које обављају законом одређену званичну службу, за потребе установа, предузећа и других институција када се ради о регулисању њихових интереса, за културно-просветну и педагошку делатност као и за приватно-правне потребе грађанских лица. Грађа није доступна ако би њено коришћење било противно интересима Државе и појединаца, или ако би могла да буде нарушена службена, односно пословна тајна, ако стваралац, дародавац, депонент или продавац писмено постави ограничења, ако Стручно веће утврди да се не може користити, ако је у тако лошем стању да постоји опасност од још већег оштећења при употреби и ако је грађа несређена а Стручно веће не донесе другачију одлуку. Грађа која се налази на сређивању и обради, конзервацији и рестаурацији, коричењу, микрофилмовању, изложби или припреми за публикације Архива, не издаје се на коришћење, а заинтересовани корисник обавештава се када ће бити доступна.

Раритети архивалија и књижног фонда, издвојена грађа, оштећени документи и књиге, као и грађа од изузетног значаја, не издају се. Уместо њих, користе се фотокопије или на други начин репродуковани материјал. Објављена и снимљена грађа не издају се. Уместо ње користе се публикације, односно микрофилмови. Коришћење грађе је бесплатно, осим у случајевима када је то правилником другачије регулисано.

Истраживање и одабирање грађе за рад, корисник врши на основу информативних средстава којима Архив располаже.

Истраживачи у просеку остваре преко 150 истраживачких дана у Архиву и изда им се преко 750 фотокопија докумената. Истраживања се најчешће спроводе ради писања монографија села, предузећа и школа, за израду научних, семинарских и дипломских радова, за истраживање личних и породичних родослова, приликом обележавања годишњица и других културно-научних остварења.

Служба библиотеке

Архив поседује и своју библиотеку у којој се налази преко 4.000 библиотечких јединица. Ради се о књигама, часописима, серијским издањима и разним публикацијама првенствено из области историографије.

Најстарија издања потичу с краја XIX века. Библиотека је подељена у два одељења.

У првом одељењу су смештена издања у вези са архивистиком и издања везана за националну и општу историју.

У другом одељењу, тј. завичајном одељењу, налазе се сва издања која су издата у Пироту или су у вези са Пиротом и пиротским крајем а дела су пиротских аутора. Највећи број свих издања је историографског карактера.

ПРИРУЧНА БИБЛИОТЕКА

Библиотека се сваке године допуњује новим издањима. До издања се долази куповином, разменом са другим институцијама или Архивима или поклонима аутора и издавача.

Културно-просветни послови

ПОСЕТЕ УЧЕНИКА

У оквиру редовне наставе ученици основних и средњих школа а на основу наставног плана и програма предмета Историја имају наставну јединицу **Документ као незамењиви писани извор у проучавању историје**. Са циљем боље обраде наставне јединице, а као један вид теренске и показне вежбе, организоване су посете Архиву. Посете ученика основних и средњих школа или чланова историјских секција уведене су са циљем упознавања са службом заштите архивске грађе тј. основном функцијом Архива.

Сваке године, по унапред договореним терминима, просторије Архива обилази више одељења основних и средњих школа. Осим едукативног дела посета, Архив жели да се поменути посетама приближи ученицима, рачунајући на то да ће неки од тих ученика бити корисник архивске грађе а можда и будући члан колектива.

УЧЕНИЦИ ГИМНАСИЈЕ У ПОСЕТИ АРХИВУ

САРАДЊА СА МЕДИЈИМА

У досадашњој пракси Архив је имао контакт са људима који су имали различите погледе на Архив. Многи нису знали основну функцију архивске службе. Чак и неки будући претпостављени у локалним самоуправама то нису знали, док им није објашњено.

Полазећи од ове претпоставке Архив на сваки начин покушава да путем електронских (радио, тв) и штампаних медија о свакој својој

SRBIJA

SUBOTA 10. JUL 2010.

Na disku će se naći knjige iz vremena od 1878. do 1906. godine: Mileta Manić, direktor Arhiva

Obiman posao u Istorijskom arhivu Pirota Digitalizuju matične knjige iz doba Turaka

ZORAN PANIĆ
Pirota

Istorijski arhiv iz Pirota počeo je mikrofilmovanje i digitalizaciju 36 crkvenih matičnih knjiga rođenih, venčanih i umrlih od oslobođenja Pirota od Turaka 1878. do 1906. godine. Keć je o projektu koji finansira Ministarstvo kulture jer ove knjige spadaju u arhivsku građu od izuzetnog značaja koju treba sačuvati.

- Da bi ove knjige sačuvali od daljeg propadanja, odlučili smo se za mikrofilmovanje, a naši korisnici mogu da ih koriste u tom obliku. Od Ministarstva kulture dobili smo 300.000 dinara

Ove knjige spadaju u arhivsku građu od izuzetnog značaja koju treba sačuvati, a pomoć je pružilo Ministarstvo kulture sa 300.000 dinara - kaže Mileta Manić, direktor Istorijskog arhiva

za ovaj posao, a prva tura naših knjiga je već poslata za Beograd i one su digitalizovane - kaže Mileta Manić, direktor Istorijskog arhiva u Pirotu.

Prema njegovim rečima, matične knjige spadaju u arhivsku građu koja je od izuzetnog značaja koju treba sačuvati.

- Preduzeli smo sve mere

zaštite tokom transporta knjiga do Beograda i nazad. Očekujemo da se ovaj posao završi za mesec dana. Posle toga bi nastavili mikrofilmovanje i digitalizaciju crkvenih matičnih knjiga do 1910. Smatramo da je ovaj poduhvat izuzetno dragocen, imajući u vidu i činjenicu da je već upućen zahtev za vraćanje tih matičnih knjiga

Crkvi. Čuvanje podataka iz matičnih knjiga na više mesta je daleko sigurnije - kaže Manić.

U Arhivu se trenutno rade još dva projekta. Prvi je publikovanje popisa stanovništva i imovine u Pirotskom okrugu od oslobođenja od Turaka do Prvog svetskog rata, a drugi izdavanje knjige Ilije Nikolića.

- Pored popisa, publikacijom je obuhvaćen i spisak svih postavljenih lica u okrugu od strane Kraljevine Srbije. Posle smrti doktora književnih nauka Ilije Nikolića, naučnog savetnika SANU, poreklom Piroćanaca, njegova supruga Ljubinka je celokupnu zaostavštinu supruga poklonila našem Arhivu. U znak zahvalnosti prema počasnom građaninu Pirota, štampaćemo njegovu publikaciju "Nadimci (prekor) Piroćanaca", čiju pripremu za izdavanje je Nikolić odavno bio započeo. Ilija Nikolić je dao izuzetan doprinos prikupljanju arhivske građe i dokumentacije o Pirotu kroz istoriju - kaže Manić.

ПРИКАЗ ЈЕДНОГ ОД ПРОЈЕКТА У ЛИСТУ "БЛИЦ"

акцији (изложба, промоција књиге, успешно учешће на конкурс, реализација пројекта заштите, програми рада, извештаји о раду) информисе јавност. Архив тиме покушава да упозна јавност са својим радом и обавести које све потребе може да задовољи у Архиву. Овом сарадњом са медијима Архив се приближава потенцијалним корисницима а тиме и популарише своју службу.

Покушава се да присутност на медијима буде континуирана, знајући да увек постоје људи који се сплетом околности нису упознали са архивском сужбом. У зависности од величине и значаја пројекта успоставља се контакт са медијем од локалног до републичког нивоа.

Сарадња медија и Архива је неопходна потреба грађанства и Архива. Јавност мора увек знати где и како може доћи до потребних докумената.

НЕДЕЉЕ АРХИВА

Са циљем упознавања јавности са основном функцијом Архива и популаризацијом службе, Друштво архивских радника ФНРЈ упутило је свим републичким друштвима циркуларно писмо са препорукама за организацију Недеље архива. Према овом писму Друштво архивских радника НР Србије је основало комисију која је препоруке разрадила, водећи рачуна о специфичности сваког Архива. Савез је одредио време трајања акције и преузео на себе израду плаката, док је комисија послала следеће препоруке:

1. "Као и ранијих година, треба и ове године организовати изложбе, самостално или у сарадњи са музејима, библиотекама и другим установама или друштвеним организацијама. Обратити већу пажњу на садржај и на естетску страну изобе, а где год има архивског материјала у вези са 40-годишњицом стварања Партије, користити пригодне теме за изложбе. Сматрамо да треба обезбедити коментаторе грађе на свим изложбама.

2. Предавања и усмене новине могу бити форма рада и за ову годину, али уз велику опрезност приликом избора теме, како би се избегла већ уобичајена предавања („Значај архивске грађе“, „Развој архива“, „Задатак архива“ итд). Оваква предавања су, како искуство показује, обично мало посећена и препоручујемо Вам да их користите само онда где до сада нису одржана слична. Можда је најбоље предавање везивати за имена истакнутих људи и јубилеја из ближе и даље прошлости.

3. Архиви који нису до сада организовали семинаре за руководиоце регистратуре у циљу упознавања са Уредбом о канцеларијском пословању, могу то учинити у оквиру акције „Недеље архива“ било да се предавања држе у архиву, или да архивисти одлазе на терен и тамо по општинама одрже семинаре за службеника регистратура те општине. Ако је могуће, установити у којим су регистратурама најпедантније вођене архиве, па им у договору и уз помоћ

народног одбора дати писмену похвалу или награду (у новцу, књигама, комплет часописа „Архивист“).

4. Штампа, рани часописи и листови, радио и разгласне станице и овог пута треба да послуже као средства за упознавање шире јавности са нашом акцијом (објављивање чланака, односно предавања, најаву изложби, усмених новина итд.).

5. Појачати рад на откупу архивалија као и на преузимању угрожене грађе, где год за ово има могућности.

6. Остврити сарадњу са школама, оријентишући се нарочито на више разреде средњих и стручних школа, или пак на осме разреде осмољетки. Организовати краће предавања уз излагање архивске грађе, прилагођавајући их наставном плану и програму из историје и књижевности. Ово је нарочито погодно за проучавање

НЕДЕЉА АРХИВА

од 8 до 14 новембра 1959 године

Државна архива среза Пирот позива на учешће у акцији прикупљања и чувања архивског материјала.

Јстанове, предузећа и организације!

- Средите, попишите и повежите свој архивски материјал!
- Заштитите архивски материјал од влаге и штеточина!
- Пријавите Државној архиви у Пироту сваки случај немарног односа према документима.

Државна архива прикупља документа свих врста, а нарочито архивски материјал о напредном радничком и синдикалном покрету, као и материјал из доба социјалистичке изградње.

Грађани!

Будите сарадници Државне архиве у Пироту. Користите њене фондове. Поможите јој у прикупљању архивских докумената. Чувајте и достављајте Архиви:

— **документа на турском језику** (књиге, фермане, таџије, решења, признанице, потврде, папирни новац и сл.)

— **документа на старословенском језику** (чаславце, псалтире, јеванђеља, октоихе, осмогласнике и друге књиге и писана документа)

— **трговачка и занатска документа** (тефтере, пословне књиге, рачуне, кореспонденцију, калфена, мајеторекa и еснафска писма, протоколације, дозволе, фотографије трговача и занатлија (скупне) и др.)

— **публикације домаћих и страних писаца о Пироту и околини, публикације Пироћанаца, часописе и листове који су излазили у Пироту**

— **старе школске уџбенике и школске извештаје**

— **публикације и архивски материјал који се односи на ратне догађаје у нашем крају од 1877 до 1945 године** (књиге, брошуре, мапе, екице, прокламације, прогласе, наредбе, заповести, похвале, указе, повеље о одликовањима, дневнике, забелешке, писма и фотографије из рата, заробљеништва и интернације, окружнице, радио вести, извештаје, билтене, летке, записнике, спискове добровољних прилога, потврде, признанице и др.) и

— **архивска документа окупатора** из Првог и Другог светског рата (објаве, заповести, наредбе прокламације, обавештења, пресуде фотографије и друго).

Чувајте архивска документа - најпоузданије изворе за нашу историју!

Пирот, 8 новембар 1959 год.

ДРЖАВНА АРХИВА СРЕЗА ПИРОТ
Ул. Маршала Тита 367 (до касарне)

локалне историје НОБ-а и Радничког покрета или посете ученика архиву, може се раписати наградни темат за пимсени рад ученика, наравно у сарадњи са школом. За теме из НОБ-а можда би ово могли учинити уз помоћ СУБНОР-а.

О успостављању чвршће и трајније сарадње ове врсте са школама говорити на годишњим скупштинама друштва историчара и педагога.

7. Повећати, на сваки начин, број претплатника за часопис „Архивист“, како међу архивистима, тако и по другим културно-просветним установама, а неизоставно покупити и послати сву заосталу претплату.

8. Појачати рад на стручном уздизању архивског кадра.“

Учешћем у акцији Државна архива Среза Пирот је, осим плаката Друштва, користила и свој плакат и плакат Историјског архива у Нишу.

ИЗЛОЖБЕ

Једна од активности Архива, која је од стране културне јавности најпримећенија, јесте организација изложби. Познато је да се у депоима Архива налази за публику и потенцијалне кориснике пуно интересантних докумената. Одабрати, средити и обрадити ударна документа, тиме покрити одређену тему, тј. појаву, догађај или личност, у архивској делатности представља изузетно сложен посао. Захтева се тимски рад, јер је укључено више научних дисциплина.

Архив је са својим скромним бројем извршилаца, и поред приоритетнијих послова (заштита архивске грађе на терену, сређивање и обрада а.г, издавање уверења) успео да организује неколико изванредних изложби.

СА ОТВАРАЊЕ
ЈЕДНЕ ОД ИЗЛОЖБИ

Наводимо само насловне стране каталога са неколико организованих изложби.

ПИРОТСКО КУЛТУРНО ЛЕТО 2007.

ИЗЛОЖБА ХЕ "ТЕМАЦ"

**ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ПИРОТ**

Пиrot, 1. август 2007.

**50 ГОДИНА
ЗАВОЈСКЕ КАТАСТРОФЕ**

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ПИРОТ, 25. ФЕБРУАР 2013. ГОДИНЕ

ПИРОТСКО ЛЕТО 2002

*Летњи лето
да те цео свет разуме*

*Летњи рукописи
Архива*

19. август 2002.

**ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ПИРОТ**

ТЕХНИЧКА ЗАШТИТА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Скенирање, микрофилмовање, дигитализација

Као посебан вид заштите архивске грађе присутно је копирање, скенирање, микрофилмовање и дигитализација. Овакав третман у први мах има само архивска грађа од велике важности за подручје које покрива Архив. Тим пословима првенствено се штити ретка грађа, делимично оштећена грађа или грађа склона оштећењима услед превелике тј. свакодневне експлоатације.

За поменуте послове било је потребно обезбедити изузетну опрему или ангажовати проверену фирму, која би уместо вас стручно завршила поменуте послове. За то је било потребно издвојити поприлична средства, која Архив не поседује. Са том намером Архив је у више наврата конкурисао код Министарства културе. Министарство културе је пак, препознавши оправдану потребу Архива, издвојило велика средства да би Архив скенирао и дигитализовао преко 14000 фотографија свих догађаја, појава и личности у временском периоду од 1944. до 1985. године. Фотографије и филмови су дело пиротског фотографа локалног листа „Слобода“ Божидара Манића Жолија. Захваљујући Министарству културе Архив је скенирао, микрофилмовао и дигитализовао све црквене матичне књиге рођених, умрлих и венчаних од ослобођења од Турака до 1910. године, архивске фондове Занатлијски еснаф — Удружење занатлија (1912–1945), Ћилимарска задруга Пирот (1925–1948), Записник са седница суда општине пиротске (1922–1931), пиротски лист *Глас нашег истока* (1932–1936) и тротомну историју Пирота *Пирот и Срез Нишавски 1804–1918*.

Захваљујући Министарству културе Републике Србије микрофилмовани су и дигитализовани следећи фондови и за те послове издвојена следећа средства:

2010. године

— 33 матичне књиге рођених и умрлих од 1878. до 1910. године
(12.128 снимака)

- записник са седница СУДА ОПШТИНЕ ПИРОТСКЕ (1922–1931)
 - пиротски лист ГЛАС НАШЕГ ИСТОКА (1932–1936)
2012. године
- Занатлијски еснаф – Удружење занатлија (1912–1945)
300.000,00
 - преко хиљаду филмова и фотографија Божидара Манића Жолџија.
2013. године
- Ћилимарска задруга Пирот (1925–1948) (6 кутија)
2014. године
- Ћилимарска задруга Пирот (1925–1948) (12 кутија)

Укоричавање делова дневника рада

По листи категорија регистратурског материјала са роковима чувања школски дневник није документ трајног чувања. Претпоставља се да **Главна књига — уписница** садржи све потребне податке. У својој досадашњој пракси радници Архива су долазили до фрапантних резултата тј. до примера да поменуте **Главне књиге — уписнице** нису вођене како треба. Имајући у виду да у дневницима има још корисних података (генералије разреда обр. бр. 4, списак и оцене ученика, записници са седница и преглед успеха и владања ученика), мишљење је стручног већа Архива да те делове дневника ипак треба сачувати.

ПРИПРЕМА ЗА УКОРИЧАВАЊЕ

То је био разлог настанка пројекта **Ипак сачувајмо дневнике**. Пројекат је подразумевао издвајање важних, а већ горе поменутих, делова школских дневника и њихово укоричавање. Овим подухватом Архив штеди на простору за одлагање (4/5 документације се излучује) а штити драгоцене податке.

Спровodeћи пројекат Архив је само у једној години за **Укоричавање делова дневника рада** из сопствених средстава издвојио 230.000,00 динара.

Конзервација и рестаурација докумената

На физичку очуваност докумената, осим услова који владају у Архиву, веома су утицали услови заштите у регистратурама. Исти су зависили од више фактора. Најгори су били за време ратних сукоба, поготово под окупаторима. Много докумената је уништено, много однето а много делимично или трајно оштећено.

За важнију документацију је предвиђено лечење и низ радњи да би се иста заштитила. У оквиру Државног архива оформљена је служба за конзервацију а унутар ње лабораторије за рестаурацију и радионице за повезивање књига.

Државни архив СНРЈ у Београду је (07 бр. 67/2 од 8. септ. 1958. године) поводом

СПОЉАШНОСТ МАТИЧНЕ КЊИГЕ
ПРЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

УНУТРАШЊОСТ МАТИЧНЕ КЊИГЕ
ПРЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

конзервације, рестаурације и микорофилмовања докумената доставо је свим среским одборима распис бр. 03-4-4-58 следеће садржине:

„Служба за конзервацију и микрофилмовање (лабораторија за конзервацију и рестаурацију, радионица за повез архивских књига, фотолабораторија) при Државном архиву ФНРЈ може пружити заинтересованим установама и појединцима следеће услуге:

1. дати упутства за правилан смештај и чување архивског материјала (температура, влага, светлост, хигијена депоа итд.) ради превентивне заштите архивске грађе;

2. извршити стерилизацију заражене архивске грађе,

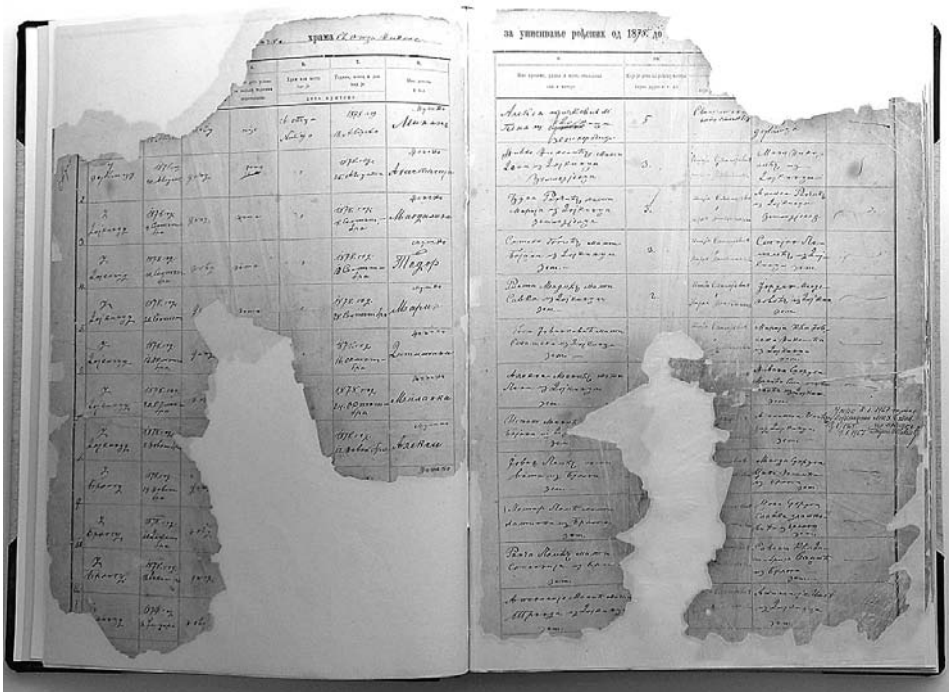
3. обавити конзерваторске и рестаураторске радове на документима,

4. извршити поправку и повез архивских књига,

5. микрофилмовати и фотокопирати документа, било она која се налазе у Државној архиви ФНРЈ, било донета.

Потребан материјал за извођење наведених радова може дати установа за коју се посао обавља или може користити материјал ове Архиве уз надокнаду.

Уколико постоји интерес за коришћење наведених услуга молимо вас да нас обавестите и означите за које сте послове и кад заинтересовани. Том приликом можемо вам дати ближа обавештења о цени, роковима у којима се посао може обавити и друго, и дефинитивно се договорити по сваком конкретном захтеву за рад.

УНУТРАШЊОСТ МАТИЧНЕ КЊИГЕ ПОСЛЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

Посебно би требало најавити евентуалне потребе у 1959. години ради правовременог обезбеђења новчаних особито девизних средстава за потрошни материјал“.

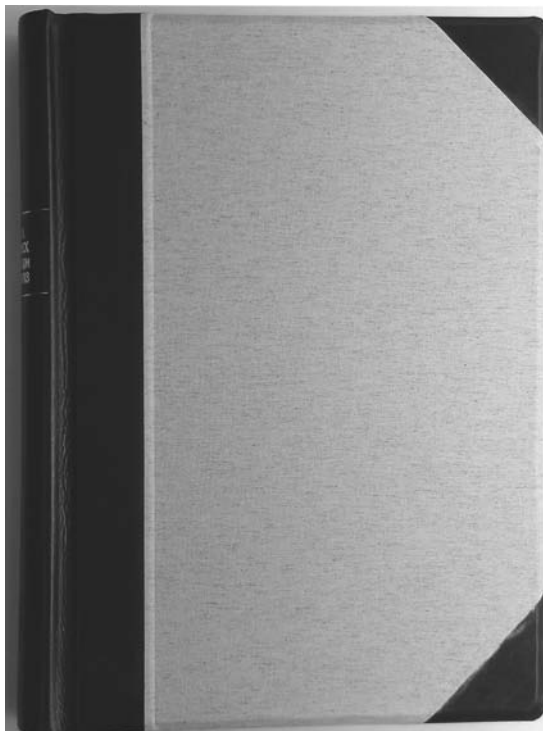
О предњем се обавештавате ради знања и планирања потребних средстава у буџету за 1959. годину, пошто се сада врше припреме за израду предлога буџета за наредну годину.

Све се односи на оне архиве који имају потребе за горе наведене радове.“

Служба за конзервацију и микрофилмовање Архива Србије је функционисала непрекидно. Сваке године служба је обилазила Архиве широм Србије, давала стручна упутства и препоруке за правилан смештај и чување архивског материјала. Извршавала је стерилизацију заражене архивске грађе, конзерваторске и рестаураторске радове на документима. Вршила је поправку и повез архивских књига. Копирала је и микрофилмовала документа.

Историјски архив у Пироту је своја најугроженија архивска документа (матичне књиге) стално слао поменутој служби. Ра-суте књиге, услед начина чувања, али и превелике експлоатације, слате су конзерваторској служби Архива Србије. Резултати су били фрапантни. Књиге су враћане су у непрепознатљивом стању. На основу њима знаних технологија документа су добијала првобитан изглед.

Као пример приказујемо изглед матичне књиге (три пута бацана у реку и два пута паљена) рођених села Дојкинци (1878–1903), пре и после интервенције.

СПОЉАШНОСТ МАТИЧНЕ КЊИГЕ ПОСЛЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

Служба књиговодства и рачуноводства

Послове књиговодства и рачуноводства за Историјски архив и Галерију обавља једно лице. Због неповољних услова у Галерији, место обављања књиговодствених и рачуноводствених послова је промењено, тако да је извршилац тих послова од 1. 1. 2014. године добио своју канцеларију у згради Архива.

Иако књиговодствено-рачуноводствени послови не спадају у основну делатност Архива, исти представљају врло значајне и за Архив неопходне послове.

Имајући у виду рационализацију у финансијском администрирању, иста служба сваке године све више у свом раду користи рачунаре, извештајне формуларе и тиме добија на значају.

ИЗДАВАШТВО

Техничка припрема публикација

Урађен је унос текста, прелом и припрема за штампу књиге:

— *Пописи и шематизам у Пироту од 1878. до 1910. г.* Љубодрага Поповића.

Резултати седам пописа становништва и државни шематизам тј. списак свих постављених лица од стране Краљевине Србије у Пиротском округу од ослобођења од Турака до Првог светског рата.

2011. године издате су следеће публикације:

— *Надимци (Прекори) Пироћанаца* Милете Манића. Публикација садржи преко четири хиљаде од заборава сачуваних надимака Пироћанаца.

2012. године издате су следеће публикације:

— *Радни полет омладине пиротског краја 1944–1989.* Драгослава Војчића, Видена Панчића и Горана Николића (о омладинским радним акцијама).

КОМПЈУТЕРСКА И
ТЕХНИЧКА ОБРАДА

- „Бериловац – родослови фамилија“ Божидара Стефановића
- „Музичко стваралаштво Пирота“ Борисава Јовановића – Мутан-белега, (о народним музичким инструментима, народним играма и музичким ствараоцима).
- *Монографија села Обреновца 1770–2011.*
- *Трагом старих фотографија*, Гордане Стојановић (старе пиротске породице Стефановићи, Ристићи, Мијалковићи, Банковићи)
- *Камени угаљ и гарави Тира у сенци прошлости*, Душана Ђурића
- *Догађаји и сећања*, Николе Божића
- *Локални избори у општини Пирот 1992–2008.* г. Вјекослава Бутигана
- *Равногорски покрет у округу Пиротском*, Миљана Манића
- *Ругалице*, Драгољуба Златковића
- *Бесмртници*, Миљана Манића
- *Трњански родослов*, Николе Виденовића
- *Прошла беља, остала реч*, Србислава Минковића
- *Барје чифлик, фискултурно село*, Видоја Недељковића
- *Родослов породице Тричковић – Недељковић*, Видоја Недељковића
- *Вицеви*, Јордана Андоновића
- *Пиротски крај у европском вртлогу 1912–1918*, Предрага Видановића
- *Мој предак у Великом рату*, Миљана Манића
- *Велимировићи у Пироту*, Дејана Ђирића

Издања Архива

Издаваштво представља групу основних али најсавршенијих послова у Архиву. Исти подразумевају потпуно сређену архивску грађу, стручно образовано особље и дугогодишњу праксу. Стручно веће Архива је заузело став да се издају само радови из области историографије, аутора из Архива или аутора који користе грађу из Архива.

Први издавачки подухват Државне архиве среза Пирот је *Хронологија важнијих догађаја из радничког покрета у Пироту до Првог светског рата* Петра Козића и Душана Ђирића, издата 1959. године.

За следећи подухват се чекало четрдесет година. Заједнички подухват Историјског архива у Пироту и Добровољног ватрогасног друштва Пирот, публикација *65 година ватрогасства у Пироту* Милета Манића, издата је 1999. године.

Како се архивска грађа у депоима Архива увећавала, бивала сређенија и са више информативних средстава о њој, било је све више истраживача. Као плод коришћења грађе нашег Архива настало је много

монографија села (Крупац, Пољска Ржана, Трњана, Присјан, Борово, Драговита, Клисура, Бабин кал) и школа (Гимназије у Пироту и Димитровграду, Техничка школа, ОШ у Крупцу, Великој Лукањи итд). Обрађиване су и радне организације (Тигар, Аутотранспортно) али и личности (Мита Гага и браћа Цекић).

2010. године издате су следеће публикације:

1. *Пописи и шематизам у Пироту од 1878. до 1910. г.* Љубодрага Поповића.

Резултати седам пописа становништва и државни шематизам тј. списак свих постављених лица од стране Краљевине Србије у Пиротском округу од ослобођења од Турака до Првог светског рата.

2011. године издате су следеће публикације:

— *Надимци (Прекори) Пироћанаца* Милета Манића. Публикација садржи преко четири хиљаде сачуваних од заборавана надимака Пироћанаца.

2012. године издате су следеће публикације:

— *Радни полет омладине пиротског краја 1944–1989.* Драгослава Војчића, Видена Панчића и Горана Николића.

— *Камени угаљ и гарави „Ђира“ у сенци прошлости* Душана Ђурића.

2014. године издате су следеће публикације:

— Поводом јубилеја стогодишњице Великог рата *Бесмртници, Споменница изгинулим у ратовима 1912–1918.* Миљана Манића

СА ЈЕДНЕ ОД ПРОМОЦИЈЕ КЊИГА

— *Трагом старих фотографија* Гордане Стојановић

— *Догађаји и сећања* Николе Божића и

— *Трњански родослов* Николе Виденовића

2015. године издате су следеће публикације:

— *Мој предак у Великом рату* Миљана Манића

— *Пиротски крај у европском вртлогу 1912–1918*. Предрага Виденовића.

Досадашња пракса је да се за свако издање врши промоција књиге. У једној од већих дворана у граду позивају се електронски и штампани медији, културни посленици и љубитељи историјске речи. На поменим промоцијама се представља одређено издање од стране издавача, рецензента и аутора. Тежња је Архива да за столом буду стручна лица, која би могла да одговоре на постављена им питања.

ОПРЕМА

Од оснивања Архиву је увек недостајала опрема. Разлози могу бити нерешен смештајни простор, тј. непоседовање сопствене зграде или финансијска несташица оснивача. Деловало је револуционарно 1996. године када је Архив од Министарства културе добио АБМ рачунар са штампачем и фотокопир апаратом. Међутим, са осамостаљивањем Архива, нарочито пресељењем у нову зграду, стекли су се услови да Архив сваке године издваја поприлична средства за набавку опреме.

Као сликовит пример наводимо шта је последњих година набављено од опреме:

Током 2009. године од опреме је набављено:

— од Министарства културе за архивске полице	500.000,00
— од СО Димитровград за архивске полице и кутије	110.000,00
— од СО Пирот за видео надзор	23.676,00
— од СО Пирот за тример-косилицу	14.999,00
Укупно	648.675,00

Из сопствених средстава набављени су:

— скенер филмова	22.105,00
— дигитални фото апарат	13.600,00
— нови компјутер	25.999,00
— један клима уређај	30.385,00
— два термо сата	3.000,00
Укупно	95.089,00

Током 2010. године од опреме је набављено:

— два клима уређаја	73.514,0
— један компјутер	23.645,00
— лаптоп компјутер	45.990,00
— 500 архивских кутија	64.900,00
— бежични телефон	2.349,00
— гардеробер	5.000,00
— столице ПВЦ	3.200,00
— решо	1.900,00
— фотеља црна	6.350,00
Укупно	226.848,00

Током 2011. године од опреме је набављено:

— од Министарства културе за читач
микрофилмова	297.360,00
— скенер филмова и фотографија	28.985,00
— 15 архивских полица	96.465,00
— 2 колица за депо	29.028,00
— 500 архивских кутија	64.900,00
— усисивач	12.480,00
Укупно	231.858,00

Током 2012. године од опреме је набављено:

— за компјутерску опрему, фотокопир апарат, архивске полице и
1.500 архивских кутија Архив је издвојио 529.406,15 динара.

Током 2013. године од опреме је набављено:

— од Министарства за културу (2 ормара
и 24 арх. полице)	360.000,00
— од сопствених прихода (рено сеник)	316.325,00
Укупно	676.325,00

Током 2014. године набављена је следећа опрема.

- компјутерска опрема,
- фотокопир апарат,
- архивске полице и
- 1.500 архивских кутија.

За све то је издвојено 2.487.598,15 динара.

Средства од близу два и по милиона динара утрошена за набавку опреме Историјског архива су прилично несразмерна, имајући у виду услове у којима се пре оснивања налазио.

Ипак, Архив је задовољан што поседује следећу опрему:

- десетак рачунара и лап топова
- седам ласерских и вишепинских црно-белих штампача
- један колор ласерски штампач
- три скенера докумената, филмова и фотографија
- три фотокопир апарата
- два дигитална фото апарата
- један рефлексни фото апарат
- једну кино камеру
- два телевизора
- интернет
- телефонску централу са више фиксних и даљинских телефона
- телефакс
- један музички стуб и више радио апарата
- видео надзор

- четири клима уређаја
- осам металних двокрилних архивских ормара
- четири метална катастарска ормара (за смештај планова, великих фотографија и плаката)
- микрочитач
- један метални ормар за смештај микрофилмова
- 392 наменске архивске полице (203 са 5, 169 са 6 и 20 са 4 преграде), укупне дужине од 2.109 м
- један ауто за превоз архивске грађе и путника рено сеник.

ОДРЖАВАЊЕ ЗГРАДЕ И ДВОРИШТА

У основне послове који се обављају у Архиву спадају и послови одржавања хигијене. Свакодневним пословањем Архив непрекидно преузима архивску грађу и регистратурски материјал, који је већином чуван у неусловним и нечистим просторијама. Тиме се свакодневно у Архив уноси огромна количина нечистоће. Преносом регистратурског материјала, сређивањем и обрадом архивске грађе ослобађа се пуно прашине, која се мора редовно чистити.

Да би редовно обављао поменуте послове, Архив је преко Агенције ангажовао радника на пословима одржавања чистоће у радним просторијама и депоима Архива. Циљ ангажовања радника је да се корисници архивске грађе пријатно осећају у Архиву, радници Архива раде у чистим канцеларијама а архивска грађа у депоима буде у идеалним условима. За извршавање тих послова континуирано се набављају хемијска средства, хигијеничарски материјал и опрема.

Поред одржавања хигијене у Архиву велика пажња се поклања одржавању дворишта. Иако двориште комплекса старог Дома ЈНА користе и друге установе, удружења и синдикати, Архив је преузео обавезу кошења и чишћења. Усељењем у нову зграду Архив је тражио да те послове обавља предузеће стручно за то. Шта више, писмено се у више

РАДНИЦИ АРХИВА УЕЋУЈУ ДВОРИШТЕ

наврата обраћао претпостављенима да се двориште комплекса култивише, насипа одговарајућом земљом и песком, изравна и засади енглеском травом. Одговор је био да је потребно много материјала и да за то нису предвиђена материјална средства. Да цело двориште не урасте у коров, Архив је набавио тример, а радници Архива сами косе траву и одржавају хигијену на целом комплексу старог Дома ЈНА.

Посебну потешкоћу у одржавању хигијене чини слободан улаз у двориште дома. Током лета у ноћним часовима, и поред осветљења и видео надзора, испред улаза у Архив долази до окупљања омладине. Често се догађа да радници Архива изјутра затичу празну амбалажу, отпатке разноврсне хране и просипан алкохол. Таквих појава било је нарочито после одржаних концерата на Омладинском стадиону.

ЗАКЉУЧАК

За драгоценост документа се зна још од појаве писмености. Да би се сачувала документација организоване су службе заштите, које у свету функционишу одавно. Државе, како на истоку тако и на западу, свесне значаја документа давно су уредиле службе заштите архивске грађе тј. Архиве. Из њихових Архива користе се акта у различите сврхе. Из таквих Архива коришћена је архивска грађа у писању наше националне историје.

Знајући за наша а и страна искуства, стичемо утисак да архивска служба код нас не функционише како треба. Услед неких немилих догађаја, на које нисмо могли да утичемо (ратови), и на основу несавршеног система заштите архивске грађе уништена нам је велика количина архивалија.

Забрињавајуће је да нам се послератна документа уништавају и нестају. Службе заштите су децентрализоване и предате локалним самоуправама, где је непрекидна флукуација претпостављених лица. Поједини нису информисани или немају афинитета према архивској служби па архивска грађа трпи. Струка није више одлучујући фактор у одабиру кадрова. За смештај архивске грађе се додељују неусловне просторије, без обзира на то што документација пропада.

Да се архивској служби поклањала већа пажња, не би се догодило:

- да у Болници буду уништене историје болести
- да је целокупна архивска грађа једног пољопривредног добра уништена а радници годинама нису могли да оду у пензију
- да у једном јавном предузећу буду паљени платни спискови
- да буде предат папир сервису целокупни сређени фонд ССРН-а или
- да буду уништени сви грађевински пројекти и уговори о куповини станова у „Прогресу“.

П.С.

Ако хоћемо да нам архивска служба добро функционише:
Морамо да прихватимо успешне стране моделе организовање службе.

Архивској служби није место под заједничким кровом са естрадом.

Служба мора да функционише засебно, као Војска или МУП и добити прерогативе инспекцијске функције.

Служба мора да буде централизована, са јединственим информационом системом.

Финансирање мора бити из једног центра, по јединственим мерилима и независно од локалних власти.

Онда неће деца учити историју на часовима српског језика, већ историје.

Аутор

